ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Α΄ † *Πατριαρχικὴ 'Απόδειξις ἐπὶ τῷ Πάσχα.*

Β΄ † *Πριγκηποννήσων Δωροθέου:* Χριστὸς 'Ανέστη!

Γ΄ † *Τοῦ αὐτοῦ:* 'Ο Σταυρός.

Δ΄ Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ οἱ Ἅγιοι Τόποι.

Ε΄ † *'Ηλιουπόλεως Γενναδίου:* Συμπληρωματικὰ Σημειώματα εἰς τὴν μελέτην «Μιὰ Πατριαρχικὴ λειτουργία εἰς τὴν Χρυσοπηγὴν τοῦ Γαλατᾶ».

Στ΄ † *Τοῦ αὐτοῦ:* 'Ο Βοσσουέτος. (Συνέχεια).

Ζ΄ † *Κορυτσᾶς Εὐλογίου:* Τὰ κειμήλια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Πρωτάτου τοῦ 'Αγίου Ὄρους.

Η΄ *'Αγγέλου Βουδούρη:* 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Καλλιουπόλεως πίναξ ἀρχιερατευσάντων.

Θ΄ 'Επίσημα Ἔγγραφα.

Ι΄ 'Ο 'Αθηνῶν Δαμασκηνός.

ΙΑ΄ 'Εκλογὴ 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν Σπυρίδωνος.

ΙΒ΄ 'Η 'Ιεραποστολὴ τῆς Γαλλίας.

ΙΓ΄ 'Εκκλησιαστικὰ Χρονικά.

ΙΔ΄ Βιβλιοκρισία.

ΕΤΟΣ ΚΔ΄.— ΑΠΡΙΛΙΟΣ ΜΑΪΟΣ ΙΟΥΝΙΟΣ 1949 - ΤΕΥΧ. 2

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Κ῾ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
+ Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Πατριαρχικὴ ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Πάσχα.

† ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ
ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ.

ΚΑΤΩΔΥΝΟΙ τὴν ψυχὴν παρακολουθήσαντες καθ' ὅλην τὴν διαρρεύσασαν Ἁγίαν Ἑβδομάδα τὰς τραγικὰς φάσεις τοῦ φρικτοῦ δράματος τῆς Θείας Ἀγάπης, καὶ ἐν εὐλαβείᾳ πολλῇ προσκυνήσαντες τὰ σεπτὰ τοῦ Κυρίου Πάθη, ἀγαλλομένῃ καρδίᾳ, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ἀκούομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον μετὰ τῶν μυροφόρων γυναικῶν τὸ φαιδρὸν τοῦ ἀγγέλου κήρυγμα: «Ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν» (Μάρκ. ιϛ' 6).

Ὁ Χριστός, ὁ τυθεὶς ἀνθ' ἡμῶν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν, κατέλυσε τοῦ θανάτου τὸ κράτος καὶ ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν. Ἐγένετο ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, ἀρχηγὸς καινῆς κτίσεως καὶ δεύτερος Ἀδάμ, γενάρχης νέου γένους πνευματικοῦ. Ἐκ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως ἀνέβλυσεν ἡ χάρις τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ ὁ Γολγοθᾶς ἀπέβη κολυμβήθρα ἁγιασμοῦ καὶ δικαιώσεως. Εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπόκειται μόνον ἡ ἐλευθέρα προσωπικὴ οἰκείωσις τοῦ προσφερομένου δώρου, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀνέστη Χριστός, καὶ ἡ Ἀνάστασις Αὐτοῦ ἀπέβη ἡ γενετικὴ αἰτία μιᾶς νέας ἱστορίας, ἱστορίας ἀναγεννήσεως, προόδου καὶ θριάμβων πνευματικῶν. Αὕτη ὥπλισε διὰ θάρρους ἀκαταβλήτου τοὺς τέως δειλοὺς μαθητάς, ἐν ὀνόματι τῆς Ἀναστάσεως κηρύξαντας τὸν Σταυρωθέντα Χριστὸν οὐ μόνον παρὰ τοῖς ἔξω, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς σταυρωταῖς. Αὕτη ἐνεψύχου τοὺς ὁμολογητὰς τῆς πίστεως ἐν τῷ μαρτυρίῳ, καὶ τοὺς ἱερα-

ποστόλους ἐν τῷ μεστῷ δακρύων καὶ κακουχιῶν ἔργῳ αὐτῶν. Εἰς αὐτὴν ὀφείλονται τὰ θαύματα τῆς ἀγάπης. Ἡ ἠθικὴ ἀνάστασις τῶν μαθητῶν, ἡ ὁδηγήσασα εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνάστασιν τοῦ κόσμου παντός, τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς εὑρίσκει μόνον ἐν τῇ Ἀναστάσει, καὶ ἄνευ ταύτης μεταποιεῖται εἰς αἴνιγμα ἄλυτον.

Ἀνέστη Χριστός, καὶ ὁ βαρὺς λίθος ὁ καλύπτων τὸ μνῆμα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας ἀπεκυλίσθη. Ὁ Ἀναστὰς Χριστὸς συμπαρίσταται καὶ συμπαθεῖ ἡμῖν καὶ ἐν ταῖς δοκιμασίαις, ἐνισχύων καὶ κρατύνων ἐν τῇ ὑπομονῇ τῶν θλίψεων, καὶ ἐπαγγελλόμενος τὴν ἀπὸ τούτων ἀπαλλαγήν. Ἀρκεῖ ἵνα βαδίσωμεν τὴν ὑπ' Αὐτοῦ ὑποδειχθεῖσαν ὁδὸν τῆς καινῆς ζωῆς, ἵνα καταστήσωμεν Αὐτὸν βασιλέα ἡμῶν, καὶ τῶν οἰκογενειῶν, καὶ τῆς κοινωνίας ἡμῶν. Ἀρκεῖ ἵνα αἰσθανώμεθα τὴν καρδίαν ἡμῶν φλεγομένην ὑπὸ ἀγάπης πρὸς Αὐτά, ὁμοίας ἐκείνῃ ὑφ' ἧς κατεφλέγετο ἡ καρδία τῶν εἰς Ἐμμαοὺς περὶ τὴν δείλην τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀναστάσεως πορευομένων δύο μαθητῶν.

Παρὰ τὴν πολλὴν δοκιμασίαν δι' ἧς διέρχεται ἡ ἀνθρωπότης καὶ τὴν μεγάλην ταλαιπωρίαν ἥτις ἰσχυρῶς πιέζει τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῆς, παρὰ τὰ θλιβερὰ ἐρείπια ἅτινα πανταχοῦ τῆς γῆς ἐπεσώρευσεν ὁ τελευταῖος παγκόσμιος πόλεμος, σύμπας ὁ χριστιανικὸς κόσμος μετὰ χαρᾶς ἐνωτίζεται σήμερον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὸ τῆς Ἀναστάσεως κήρυγμα, καὶ πολλὴν ἐξ αὐτοῦ ἀντλεῖ τὴν στήριξιν καὶ τὴν παραμυθίαν.

Ἐν γαλήνῃ καὶ ἀγαλλιάσει τοίνυν ψυχῆς ἑορτάσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἁγίαν καὶ παγχαρμόσυνον καὶ μεγίστην ταύτην τῆς εὐσεβείας ἡμῶν ἑορτὴν καὶ πανήγυριν. Αἰσθανθῶμεν βαθέως τὴν εὐφροσύνην ἣν δωρεῖται ἡμῖν ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου. Περιηυγασμένοι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐκ τῆς θείας ἐλλάμψεως, ὑμνήσωμεν καὶ δοξολογήσωμεν τὸν Ἀναστάντα. Εὐχαριστήσωμεν Αὐτῷ διὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς πολὺ αὐτοῦ ἔλεος. Ἀναζωπυρήσωμεν δὲ καὶ πολλαπλασιάσωμεν κατ' αὐτὴν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλαλληλίας. Τονώσωμεν τὸν σύνδεσμον τῆς πρὸς ἀλλήλους ἑνότητος, μετὰ πάντων εἰρηνεύοντες, ἀλλήλους συγχωροῦντες, ταῖς χρείαις τῶν πασχόντων καὶ πενομένων ἀδελφῶν κοινωνοῦντες, καὶ θερμῶς ὑπὲρ τῶν ἐν δοκιμασίαις ἐξ αὐτῶν δεόμενοι.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

Αὐτοῦ ἡ χάρις σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μεθ' ὑμῶν καὶ τῶν οἴκων ὑμῶν.

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ τοῦ 1949

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

ΩΣ ΑΕΤΟΣ ἐξεπήδησεν ἀπὸ τὸν τάφον ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κατεπτοήθησαν ὁ θάνατος καὶ αἱ καταχθόνιαι δυνάμεις, καὶ διηρωτῶντο ἐν ταραχῇ: «Ποῖος εἶναι ὁ Πρίγκηψ οὗτος τῶν δυνάμεων, ὁ Νυμφίος ὁ ὡραῖος κάλλει παρὰ πάντας βροτούς;» Ὁ θρίαμβος τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ὑπόσχεσις ἡ ὁποία ἐδόθη ποτὲ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Ἀναστὰς Χριστὸς εἶναι καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ θέλησις καὶ τὸ μυστήριον τῶν πραγμάτων καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἡ ὑπερτάτη τελείωσις. Ἡ Ἀνάστασις δὲν εἶναι μόνον τὸ γεγονός, τὸ θαῦμα, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἐξήγησις τοῦ δράματος τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸ τὸ νόημα τῆς ζωῆς.

Φανεροῦται δὲ ὁ Ἰησοῦς τὸ πρῶτον μετὰ τὴν Ἀνάστασίν Του εἰς τὰς γυναῖκας, διότι αὐταὶ μὲ τὴν διαίσθησίν των, μὲ τὴν εὐαισθησίαν των, μὲ τὴν λεπτότητά των, μὲ τὴν ἀφοσίωσίν των, μὲ τὴν τρυφερότητά των, ἔχουν τὴν μεγάλην ἱκανότητα καλύτερον νὰ διεισδύουν εἰς τὰ πράγματα τῆς πίστεως, τὰ ὁποῖα ὁ νοῦς κακῶς ἀναλύει, καὶ γίνονται διὰ τοῦτο περισσότερον τολμηραί. Τὴν πρωΐαν ἐκείνην εἰς τὸ μνημεῖον ἤρκεσεν ὁ Ἰησοῦς νὰ εἴπῃ τὴν λέξιν: «Μαρία», διὰ νὰ κατακλύσῃ ἀμέσως Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν ὁλόκληρη ἡ ἀλήθεια, ὥστε νὰ ὁρμήσῃ πρὸς αὐτὸν μὲ τὸν ψίθυρον: «Ραββουνί», ποὺ σημαίνει «Κύριε». Εἰς τὴν ψυχήν της ἤστραψε νέος κόσμος, ὅλο τὸ φέγγος τοῦ οὐρανοῦ ἀπεσταλαγμένο ἔλαμψεν εἰς τὸ πρόσωπόν της. Ἤρκεσε μία λέξις, τὸ ὄνομά της, νὰ γεννήσῃ εἰς τὴν καρδίαν της τὴν βεβαιότητα καὶ τὴν πίστιν.

* * *

Διψῶμεν ν' ἀκούσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν λέξιν αὐτήν, καὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ αἰώνων μᾶς τὴν ἀπευθύνει, μᾶς καλεῖ μὲ τὸ ὄνομά μας, ἀλλ' ἡμεῖς, ὡσὰν νὰ εἴμεθα κωφοί, δὲν τὸν ἀκούομεν. Μᾶς καλεῖ ἕνα ἕκαστον χωριστά, προφέρει μὲ ἀγάπην τὸ ὄνομά μας. Δὲν τὸ ἠκούσατέ ποτε τὴν νύκτα εἰς τὸ σκοτάδι, εἰς τὴν ταραχήν σας, εἰς τὴν θλῖψίν σας, εἰς τὴν ἐρημίαν σας, εἰς τὴν τραγικότητά σας, ἢ εἰς ὥραν ἀνέκφραστης χαρᾶς, εἰς στιγμὴν ἐπίσημην, ὅταν αἱ θυσίαι ἀναβαίνουν εἰς ἑκατόμβας καὶ γεμίζουν αἱ κοιλάδες ἀπὸ νεκρούς; Διατί νὰ εἴμεθα κωφοί, βυθισμένοι εἰς τὴν ἀβελτηρίαν μας, εἰς τὴν νωθρότητά μας, εἰς τὴν ἀδιαφορίαν μας, εἰς τὴν ἄγνοιάν μας, καὶ νὰ μὴ ἀκούωμεν τὸ ὄνομά μας τὸ ὁποῖον προφέρει εἰς τὸ βάθος τοῦ εἶναί μας ὁ Χριστός;

Οἱ κώδωνες χαρμοσύνως κτυποῦν τὴν Ἀνάστασίν Του, κάμνουν κἄτι παραπάνω: μᾶς καλοῦν νὰ ἑνωθῶμεν μαζύ του. Φρικίασις διαπερᾷ τὰ σώματά μας, θεία πνοὴ περνᾷ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ὀστᾶ τῆς κοιλάδος καὶ τὰ ἀναστήνει, νέος ζωντανὸς λαὸς προβάλλει μὲ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι μία ἑορτή, οὔτε ἡ ἑορτὴ τῶν ἑορτῶν, ἀλλ' εἶναι καινὴ κτῖσις, νέα ζωή, ἀπὸ παντοῦ ἀναδίδεται τὸ σάλπισμα, ὁ ὕμνος: Χριστὸς Ἀνέστη!

*
* *

Ἀνέστη Χριστός, καὶ ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, τουτέστιν ὁ διάβολος, ἐβλήθη ἔξω. Ἀνέστη Χριστός, καὶ ἐξεπληρώθη ὅλον τὸ θέλημα τοῦ οὐρανίου Πατρός, ὁ πεσὼν εἰς τὴν γῆν κόκκος τοῦ σίτου ἐβλάστησε, διὰ νὰ φέρῃ καρπὸν ἑκατονταπλασίονα, ὑψώθη ἐπάνω ἀπὸ τὴν γῆν ὁ Ἰησοῦς, διὰ νὰ ἑλκύσῃ καὶ ἡμᾶς πρὸς ἑαυτόν, ὁμιλεῖ πλέον πρὸς ἡμᾶς οὐχὶ μὲ παραβολάς, ἀλλὰ μὲ τὸ τετελεσμένον ἔργον Του, μὲ τὴν τετελειωμένην θυσίαν Του, μὲ τὴν ἔνδοξον Ἀνάστασίν Του, μὲ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον συνίσταται νὰ περάσῃ αὐτός, διὰ νὰ περάσωμεν καὶ ἡμεῖς μαζύ Του ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωήν, ἀπὸ τὸν χειμῶνα εἰς τὴν ἄνοιξιν, ἀπὸ τὴν νύκτα εἰς τὴν ἠῶ, ἀπὸ τὴν λύπην εἰς τὴν χαράν.

Τὸ μεγάλο τοῦτο μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως Χριστοῦ πρέπει νὰ ἐνωτισθῇ κάθε ἀνθρωπίνη ψυχή, κάθε δὲ χριστιανὸς πρέπει νὰ οἰκειωθῇ τὸν ἀληθινόν του προορισμόν, νὰ προσανατολισθῇ πρὸς τὴν ἀληθινὴν κατεύθυνσιν, διὰ νὰ κατακτήσουν οἱ ἐφήμεροι τὸ αἰώνιον, οἱ διψασμένοι νὰ ξεδιψάσουν εἰς τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, νὰ κερδίσωμεν οὐχὶ μόνον τὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ τὴν νίκην τῆς ζωῆς, καὶ νὰ «περιπατήσωμεν οἱ πάντες ἐν καινότητι ζωῆς.» Χριστὸς Ἀνέστη!

*
* *

Μὲ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ συμφιλιωνόμεθα μὲ τὸν ἑαυτόν μας καὶ μὲ τὸ σύμπαν, αἰσθανόμεθα ἀνανεωμένην τὴν θεϊκήν μας οὐσίαν, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ κυριαρχικήν μας θέσιν, ἀλήθειαν τόσον παραγνωρισθεῖσαν. Πλησίον Του εἴμεθα ὡσὰν εἰς ἕνα φρούριον, προφυλαγμένοι ἀπὸ τοὺς κινδύνους ποὺ προέρχονται τόσον ἀπὸ τὴν φύσιν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν. Εἴμεθα οἱ διψασμένοι, καὶ Αὐτὸς ἡ πηγή, ὁ ρυθμός μας, ἡ ἑνότης μας, ἡ πραγματικὴ σημασία, ἡ ἀνωτέρα πνοή, ἡ πτῆσίς μας πρὸς τὸ ἀπόλυτον, πρὸς τὸ αἰώνιον.

† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ

Η ΣΗΜΑΙΑ ἡ χριστιανική, τὸ σύμβολον τῆς αὐτοθυσίας, τῆς νίκης, τοῦ θριάμβου τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, μοναδικὴ ἐλπίδα, ἔμβλημα ὑπερηφανείας δι' ἡμᾶς, ἐνέχυρον αἰωνίων ὑποσχέσεων, ἡ κατάφασις τῆς ζωῆς, ἡ χριστιανικὴ πραγματικότης παροῦσα, εἶναι ὁ Σταυρός, ἐνῷ ἦτο ὄργανον ἀτιμώσεως, σημεῖον εἰδεχθές, μέσον θανατικῆς ἐκτελέσεως τῶν δούλων καὶ τῶν κακούργων. Τελεία ἀντιστροφὴ ἐκδηλοῦσα κατὰ τρόπον θαυμάσιον τὴν ἐπελθοῦσαν διὰ τοῦ Χριστοῦ μεταβολὴν τῶν πάντων.

Νικητὴς εἶναι ὁ καταδικασμένος εἰς ἧτταν, εὐτυχὴς ὁ δυστυχής, ὁ ἐγκαταλελειμμένος, μακάριος ὁ καθαρὸς τὴν καρδίαν καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κλαίει, ὁ μικρός, ὁ πτωχός, ὁ ταπεινός. Οἱ μεγάλοι μικροὶ πρέπει νὰ γίνουν, παιδιά, δι' αὐτὰ εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ὁ πειὸ μικρός, ὁ πειὸ περιφρονημένος, ζυγίζει περισσότερον ἀπὸ ὅλον τὸν χρυσὸν τοῦ κόσμου, ἀφοῦ εἶναι πλάσμα Θεοῦ, τέκνον τοῦ κοινοῦ οὐρανίου Πατρός, ἄρα ἀδελφός μας, διὰ τὸν ὁποῖον Χριστὸς ἀπέθανε. Πῶς εἰμπορεῖς νὰ τὸν περιφρονήσῃς, νὰ τὸν μισήσῃς, νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃς τὴν ζωήν; Τὸ νερὸ μεταβάλλεται εἰς οἶνον, καὶ αὐτὸ εἰς αἷμα καὶ τὸ αἷμα κιρνᾶται εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Μὲ τὸν Χριστὸν τελεία μεταβολὴ τῶν πάντων, ἀνόρθωσις τῶν πάντων, ἀνύψωσις, πρέπει νὰ ὑψωθῶμεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας, ὅπως καὶ Αὐτὸς ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν ὑψώθη ἐπάνω ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Οἱ δύο πόλοι τῆς χριστιανικῆς ζωῆς: ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ Ἀνάστασις. Θὰ μοχθήσωμεν ἀδιάκοπα, διὰ νὰ λυτρωθῶμεν, θὰ σταυρωθῶμεν διὰ νὰ ἀναστηθῶμεν. Εἴτε διὰ τὸ ἔργον μας πρόκειται, τὸ ἐπάγγελμά μας, διὰ τὸ ἐμπόριόν μας, τὴν τέχνην μας, τὴν διακονίαν μας, θὰ ἐμμείνωμεν εἰς αὐτὴν μὲ συναίσθησιν εὐθύνης, μὲ συνέπειαν καὶ μὲ συνέχειαν, ἐφόσον εἴμεθα εἰς τὴν ζωήν, ἐφόσον εἴμεθα ὑγιεῖς, ἐφόσον εἶναι ἡμέρα, διότι ἔρχεται νύκτα ὅπου κανεὶς πλέον δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ, εἴτε διὰ τὴν οἰκογένειάν μας, θὰ ἀφοσιωθῶμεν εἰς τὸ σπίτι μας, πλάγι εἰς τὸν πατέρα μας καὶ τὴν μητέρα μας, τὴν ἀδελφήν μας καὶ τὸ παιδί μας, μὲ ἀφοσίωσιν, μὲ καθαρότητα, μὲ λεπτότητα, μὲ αὐτοθυσίαν, εἴτε διὰ τὸν λαόν, διὰ τὴν Κοινωνίαν, διὰ τὸ κοινὸν ἀγαθόν, θὰ δώσωμεν τὸ καλύτερον ποὺ ἔχομεν, καὶ ἂν δεήσῃ, καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μας, ἂν θέλωμεν νὰ εὕρωμεν τὴν προσωπικότητά μας, νὰ σωθῶμεν, νὰ τελειοποιηθῶμεν, νὰ δοξασθῶμεν.

Εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ μίσους θὰ φυτεύσωμεν ἀγάπην, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει περιφρόνησις θὰ δώσωμεν συγγνώμην, πίστιν ἀντὶ τῆς ἀμφιβολίας,

φῶς εἰς τὸ σκοτάδι, χαρὰν εἰς τὸν θρῆνον, μαργαριτάρια εἰς τὰ στρείδια, τριαντάφυλλα εἰς τὰς ἀκάνθας, μελῳδίαν εἰς τὰς ὑλακάς, καινὰ θὰ γίνουν ὅλα, τὰ νερὰ ἀπὸ τὰς πηγὰς θὰ περάσουν ἀπὸ τὰ χωράφια, καὶ αἰθέρια ἀρώματα θὰ ἀναβοῦν πρὸς τὸν Πλάστην καὶ Οὐράνιον Πατέρα.

* * *

Τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας ὁ Χριστιανισμὸς κατεδιώκετο ἀμειλίκτως, βορὰ λεόντων ἐγίνοντο οἱ Χριστιανοί, ἐκαίοντο ἀλειμμένοι μὲ πίσσαν, ἀνεσκολοπίζοντο, ἐσταυρώνοντο, ἕως ὅτου ἦλθεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος εἶδε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐσταμάτησε τὸ κακόν, ἔθεσε τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Νόμου, καὶ εἶπεν εἰς τοὺς Ἐθνικούς: Δὲν βλέπετε τὸ φῶς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τοὺς Χριστιανούς, αἱ συνειδήσεις των εἶναι ἀμίαντα ἀναμμέναι, ὡσὰν τὰ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ ποὺ μοιάζουν ὡσὰν λυχνίαι ἀναμμέναι πρὸς τὴν θείαν ἁγιότητα, τὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ ποὺ ξαπλώνεται πάνω εἰς τὴν γῆν. Παρατηρήσατε πόσον ἡ πίστις των εἶναι ἡρωϊκή, ἡ ζωή των καθαρή, γόνιμη, γεμάτη ἀγάπην, αὐτοθυσίαν. Τὸ σιωπηλό των αἷμα σπόρος γίνεται καινούργιου κόσμου.

Καὶ ἔστειλε τὴν μητέρα του τὴν Ἁγίαν Ἑλένην εἰς τὴν Παλαιστίνην νὰ εὕρῃ τὸν Τίμιον Σταυρόν, τὸ πανσεβάσμιον αὐτὸ ξύλον, ποὺ ἔγινε τὸ κέντρον τῆς γῆς, τὸ στήριγμα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δύναμίς της, τὸ ἀήττητον ὅπλον της, ἡ ἀκατάλυτη δόξα της. Τὸν Σταυρὸν ποὺ εἶδεν, ὅταν ἔδιδε τὴν μάχην διὰ νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ρώμην. Ἰουδαῖός τις γέρων ἐβοήθησε τὴν αὐτοκράτειραν Ἑλένην εἰς τὰς ἀναζητήσεις της, καὶ βαθειὰ εἰς τὴν γῆν εὑρέθησαν τρεῖς σταυροὶ καὶ ἡ πινακίδα μὲ τὴν ἐπιγραφήν: Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Διὰ νὰ ἴδουν δὲ ποῖος ἀπὸ τοὺς τρεῖς σταυροὺς ἦτο ὁ τοῦ Χριστοῦ, ἔφεραν μίαν γυναῖκα ἀσθενοῦσαν βαρέως καὶ τῇ ἔδωκαν νὰ κρατήσῃ ἕνα ἕνα τοὺς σταυρούς. Καμμίαν ἀνακούφισιν δὲν ᾐσθάνθη, ὅταν ἐκράτησε τὸν πρῶτον, οὔτε ὅταν ἐκράτησε τὸν δεύτερον, ἐθεραπεύθη δὲ ἀμέσως, ὅταν ἤγγισε τὸν τρίτον Σταυρόν. Ἔτυχε δὲ τὴν ὥραν ἐκείνην νὰ περνᾷ ἐκεῖ πλησίον συνοδεία νεκροῦ, τὴν ἐσταμάτησαν καὶ μόλις ἤγγισαν τὸν νεκρὸν μὲ τὸν Σταυρόν, ὁ νεκρὸς ἀνεστήθη. Χιλιάδες πλήθη ἐγονυπέτησαν καὶ προσεκύνησαν τὸ ζωοποιὸν ξύλον, τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν ὑψώνετο. Ὁ λαὸς μὲ βαθεῖαν κατάνυξιν ἔψαλλε τὸν θεσπέσιον ὕμνον: «Τὸν Σταυρόν Σου προσκυνοῦμεν, Δέσποτα, καὶ τὴν ἁγίαν Σου Ἀνάστασιν ὑμνοῦμεν καὶ δοξάζομεν».

* * *

Τὸ σχῆμα τοῦ Σταυροῦ τὸ συναντῶμεν συχνά, καὶ συχνὰ τὸ κάμνομεν οἱ Ὀρθόδοξοι. Πολλοὶ Ναοί μας εἶναι κτισμένοι εἰς τὸ σχῆμα αὐτό, καὶ μόλις εἰσέλθωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, προβάλλει ἐνώπιόν μας ὄπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης ὁ Σταυρός. Ἡ μητέρα, ὅταν γεννᾷ τὸ παιδί της, κάμνει τὸν σταυρόν της καὶ πόσες ἄλλες φορὲς εἰς τὴν ζωήν της, ὅταν καλὸ ἀκούσῃ καὶ ὅταν κακὸ ἀκούσῃ, καὶ ὁ στρατιώτης, ὅταν ρίπτεται εἰς τὴν μάχην. Καὶ ὅταν ἀποθάνωμεν καὶ μείνωμεν μόνοι εἰς τὸν τάφον μας καὶ ἡ μητέρα μας καὶ ἡ ἀδελφὴ φύγουν ἀπὸ αὐτόν, μένει μεταξύ μας κάτω ἀπὸ τὸ φεγγοβόλημα τῶν ἄστρων καὶ τὴν σιωπὴν τῶν ἀπείρων διαστημάτων, ὁ Σταυρός.

Τὸν σταυρόν μας κάμνομεν μὲ τὰ τρία δάκτυλά μας, ποὺ καθένα συμβολίζει ἕνα ἕκαστον τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος: τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Τὰ τρία δάκτυλά μας ἡνωμένα τὰ θέτομεν πρῶτον εἰς τὸ μέτωπον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, ἔπειτα εἰς τὸ στῆθος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ, ἔπειτα εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τελευταῖον εἰς τὸν ἀριστερὸν ὦμον μὲ τὴν ἐπιφώνησιν: Ἀμήν. Εἰς τὸ μέτωπον διὰ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πιστεύομεν εἰς τὸν Θεὸν μὲ ὅλον τὸ πνεῦμά μας, εἰς τὸ στῆθος διὰ νὰ σημάνωμεν ὅτι τὸ πνεῦμα μόνον δὲν φθάνει, πρέπει νὰ μετάσχῃ καὶ ἡ καρδία μας, ἡ ἀγάπη μας, καὶ εἰς τοὺς ὤμους διὰ τὴν ἀλήθειαν ὅτι οὔτε ἡ σκέψις μόνη φθάνει, οὔτε καὶ τὸ αἴσθημα ἀρκεῖ, ἐὰν λείψῃ ἡ πρᾶξις, τὸ ἔργον.

† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ.

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΟΠΟΙ

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ ὀφειλετικῇ Αὐτοῦ μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς περιφρουρήσεως τῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ ἱερῶν Προσκυνημάτων καὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν κατοχυρώσεως τῶν αἰωνοβίων καὶ ἀπαραγράπτων δικαίων τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐξέδωκε, τῇ 30ῇ Ἀπριλίου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν διεξαγομένων κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας σχετικῶν ἐν τῷ Ὀργανισμῷ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν συζητήσεων, τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθέν:

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος παρακολουθεῖ τὰς καταβαλλομένας ἀπὸ μέρους τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν τιμίας προσπαθείας, καὶ δὴ τὰς διεξαγομένας νῦν σχετικὰς συζητήσεις πρὸς περιφρούρησιν τῶν Ἁγίων Τόπων, φρονεῖ δὲ ὅτι ἡ μόνη κατάλληλος τοῦ ζητήματος λύσις εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ διεθνοῦς ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν καθεστῶτος ὁλοκλήρου τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων τῆς Παλαιστίνης.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὡς Ἐκκλησία προκαθημένη τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, θεωρεῖ καθῆκον αὐτοῦ ἐπιβεβλημένον ὅπως τονίσῃ ἰδιαιτέρως τὴν ἀνάγκην κατοχυρώσεως παρὰ τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν τῶν αἰωνοβίων καὶ ἀπαραγράπτων δικαίων τῆς Ἱερᾶς Ἀδελφότητος τοῦ Ὀρθοδόξου Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων, δέεται δὲ τοῦ Παναγάθου Θεοῦ ὅπως εὐλογῇ τὸ εἰρηνευτικὸν τοῦ Ὀργανισμοῦ ἔργον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος.

ΣΗΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΛΕΤΗΝ “ΜΙΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΝ ΤΟΥ ΓΑΛΑΤΑ...„ *)

Εἰς τὰς σελίδας 4 καὶ 5 **) γίνεται ἰδιαίτερος λόγος διὰ τὸν ἐν τῇ Πόλει πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Δ' Ἰωάννην de Gontaut-Biron βαρῶνον τοῦ Salignac. Ἐτονίσθη ἰδιαιτέρως ἡ πρὸς τὸν εἰρημένον βασιλέα ἀφοσίωσις τοῦ Salignac. Τόσον δὲ ἐλυπήθη ὥστε ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐρρίκου (δολοφονηθέντος) ἀπέθανεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ 1622, ὁπότε τὸν διεδέχθη εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ὁ de Harlay-Sancy (Achilles baron de Mole) [1].

Τὸν ναὸν τῆς Χρυσοπηγῆς τοῦ Γαλατᾶ ἀναφέρουν ὁ Κρούσιος εἰς τὴν Τουρκογραικίαν καὶ ὁ Du Cange (Δουκάγγιος) εἰς τὴν «Constantinopolis Christiana». Ὁ ναὸς αὐτὸς μνημονεύεται ὡς «ἐξέχων τῶν λοιπῶν». [2]) Ὁ Τρύφων Καραμπεϊνικὼφ ἀναφέρων τὸν ναὸν τῆς Χρυσοπηγῆς ὡς ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου σημειώνει ὅτι ἐπισκεφθεὶς τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην (1593) ἔδωκεν αὐτοκρατορικὰ δῶρα εἰς τὸν παπᾶ Γρηγόριον καὶ εἰς τὸν διάκονον. [3])

Ὁ ναὸς τῆς Χρυσοπηγῆς, ὡς ἐσημείωσα εἰς τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν μελέτην μου, ἐκάη κατὰ τὸ ἔτος 1660. Ἑπομένως ἀποκλείεται ἡ εἰκασία τοῦ μακαρίτου ἰατροῦ καὶ βυζαντινολόγου Πασπάτη κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἐκ Καφᾶ πρόσφυγες Γραικοὶ τὸ 1575 «ἀνήγειραν τὴν Καφατιανὴν ἐπὶ ἐρειπίων ἄλλου τινὸς ναοῦ, *ἴσως τῆς Χρυσοπηγῆς*». [4]) Συμφώνως πρὸς τὰς τότε ἀντιλήψεις τῶν Ὀθωμανῶν Σουλτάνων [5]) θὰ ἐκτίσθη ἡ Καφατιανὴ ἐπάνω εἰς τὰ ἐρείπια ἑνὸς βυζαντινοῦ ναοῦ—καὶ πού δὲν ὑπῆρχον ναοί!—ὄχι ὅμως τῆς Χρυσοπηγῆς, διότι αὐτὴ ἦτο τότε ζῶσα. Μετὰ τὸ 1660 ἡ Χρυσοπηγὴ εἶχε μείνῃ ἐπί τι διάστημα

---

*) «Ὀρθοδοξία» Τόμ. ΚΓ' σ. 99.

**) Τῆς αὐτοτελοῦς ἐκδόσεως τῆς ὡς ἄνω μελέτης.

1) Σκαρλάτου Βυζαντίου «Κωνσταντινούπολις» Γ'. σ. 171.

2) » » » Β'. σ. 61.

3) Παράρτημα Περιοδικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κ. Π. τόμ. ΚΗ', σ. 129.

4) «Βυζαντιναὶ Μελέται» σ. 306.

5) Τὸ θέμα αὐτὸ ἀναπτύσσω λεπτομερῶς εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης μου.

—ἄγνωστον πόσον—ὡς ἐνορία. Εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Καφατιανῆς κατὰ τὸ ἔτος 1696 γίνεται λόγος καὶ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Χριστοῦ τῶν Μποστανίων τοῦ Γαλατᾶ (τοῦ σημερινοῦ ναοῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Γαλατᾶ), σιωπᾶται ὅμως τελείως ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς Χρυσοπηγῆς. 6)

Ἐσημειώθη ὅτι εἰς τὴν Χρυσοπηγὴν ἐλειτούργει ἐνίοτε καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Εἰς τὴν σελίδα 10 κατεχώρισα ὅτι καὶ εἰς ἄλλας ἐκκλησίας ἐλειτούργει ὁ Οἰκ. Πατριάρχης καὶ μάλιστα ἄνευ ἀρχιερέων συνοδικῶν ἢ μὴ τοιούτων. Καὶ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Μαύρου Μώλου (Βοσπόρου Καρὰ «Τὰς») ἅπαξ τοῦ ἔτους ἐλειτούργει ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως ἔναντι μάλιστα ἀμοιβῆς 500 ἄσπρων (γρ. 4 καὶ 20 ἄσπρα), καθὼς ἀναφέρει ὁ Smith περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος. 7) Κατὰ τὸ ἔτος 1839 ὁ τότε Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ ΣΤ΄ ὁ Φουρτουνιάδης ἐλειτούργησεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Προφήτου Ἠλιοὺ τοῦ Μ. Ρεύματος (Ἀρναούτκιογι τοῦ Βοσπόρου)· κῶδιξ μικρὸς Μ. Ρεύματος φ. 329β). Πάντως καὶ πρὸ τοῦ 1839 καὶ μετὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ὁ Οἰκ. Πατριάρχης ἐλειτούργει εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους κατὰ τὰς πανηγύρεις.

Εἰς τὸν ναὸν τῆς Χρυσοπηγῆς τὸ ἔτος 1613 ἐχοροστάτησεν ὁ μητροπολίτης Παροναξίας Νικηφόρος καὶ ἐλειτούργησε λαβὼν ἔκδοσιν παρὰ τοῦ Πατριάρχου Τιμοθέου· «διʼ ὠμοφορίου καὶ ἐπιτραχηλίου νὰ εἴπῃ τοὺς οἴκους τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀκαθίστου». 8) Διὰ νὰ ἀναφέρεται λειτουργία, φαίνεται ὅτι τότε ἐψάλλετο ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος—ὅπως καὶ τώρα εἰς πολλὰ μέρη—τὸ Σάββατον πρωῒ μετὰ τὴν λειτουργίαν.

Εἰς τὴν σελίδα 11 τῆς εἰρημένης μελέτης μου κάμνω λόγον περὶ τῆς μίτρας τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ 1608 ἐφόρεσεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Χρυσοπηγῆς τοῦ Γαλατᾶ ὁ Πατριάρχης Νεόφυτος ὁ Β΄, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ αὐτόπτης μάρτυς Bordier. Ἐντεῦθεν λαβὼν ἀφορμὴν ἐσημείωσα ὅτι τὸ μιτροφορεῖν τοὐλάχιστον διὰ τοὺς πατριάρχας εἶναι ἀρχαῖον ἔθιμον, ἴσως ἀκόμη καὶ βυζαντινόν. Τοιουτοτρόπως δὲ ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν εἶχε δίκαιον ὁ Δοσίθεος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων γράφων ὅτι τὴν καινοτομίαν αὐτὴν πρῶτον εἰσήγαγεν ὁ Κύριλλος ὁ Λούκαρις ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος εἰς τὴν ἱστορίαν του ἀναφέρει τὸ ἑξῆς· «ἐπὶ Τιμοθέου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως (1612 - 1620) Πατριάρχου σύνοδος συνήχθη ἀρχιερέων ἐν Κων/πόλει, ἐπιδημήσας εἰς αὐτὴν Κύριλλος Ἀλεξαν

6) Μ. Γεδεών, «Ἑορτολόγιον Κωνσταντινουπολίτου προσκυνηιοῦ» σ. 302.
7) Παράρτημα Περιοδικοῦ Φιλ. Συλλόγου Κ. Π. τόμ. ΚΗ΄, σ. 144.
8) «Νέος Ἑλληνομνήμων» τόμ. 19ος σ. 49.

δρείας, Εὐθύμιος Ἀντιοχείας καὶ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων, ἥτις πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκάθηρε Λαυρέντιον τὸν τοῦ Σινᾶ ὄρους ἐπίσκοπον, διότι πρῶτος αὐτὸς ἔξω ἀπὸ τὴν *ἀρχαίαν παράδοσιν μίτραν* ἐπὶ τῆς κεφαλῆς *ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς ἔβαλε*». [9]) Ἢ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ἀνακριβῆ τὴν πληροφορίαν αὐτὴν τοῦ Μελετίου, ἤ—ὅπερ καὶ πιθανώτερον—νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἔξω ἀπὸ τὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνήθειαν πρέπει νὰ τὸ περιορίσωμεν μόνον εἰς τοὺς ἐπισκόπους. Ὁ Λαυρέντιος εἰς τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα ἀναφέρεται ὡς ἐπίσκοπος. Εἰς τὸν Α´ κώδικα τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου (σ. 454) ἀποκαλεῖται «αὐθάδης καὶ τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων ἀμύητος», διότι ἐτόλμησε νὰ ἱερουργήσῃ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν τοῦ Ἀλεξανδρείας, διὸ καὶ ἐτιμωρήθη διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀργίας «ἀπὸ πάσης ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως». [10]) Ἡ ποινὴ αὐτὴ ἐπεβλήθη κατὰ τὸ 1615, ἀργότερον δὲ καθῃρέθη διὰ τὴν ὡς ἄνω αἰτίαν.

Εἰς τὴν σημείωσιν 14 τῆς περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος μελέτης μου γίνεται μνεία τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Ἐλπίδος καὶ μάλιστα καταχωρίζεται πληροφορία κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐκκλησία ἐκείνη ἐλέγετο καὶ «*μοσκὸβ κλισεσί*». Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐκκλησιάζετο ἐκεῖ ὁ Ρῶσσος πρεσβευτὴς κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα, ἀπὸ τοῦ 1686—χρονολογίας τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ εἰρημένου ναοῦ—ὁπότε ὁ τότε Ρῶσσος πρεσβευτὴς Νικήτας Ἀλεξίεβιτς συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης, ἡ δὲ Ρωσσικὴ Κυβέρνησις εἶχεν ὁρίσει ἐτησίαν χρηματικὴν χορηγίαν ὑπὲρ τοῦ εὐκτηρίου ἐκείνου οἴκου» [11]).

Συκαῖ, Γαλατᾶς, Μπέϊογλου, Πέραν, Σταυροδρόμιον.

Εἰς τὴν σελίδα 9 τῆς προμνησθείσης πραγματείας μου ἀνέφερα τὴν συνοικίαν Πέραν ὡς μέρος κατοικίας τοῦ Γάλλου πρεσβευτοῦ κατὰ τὸ 1608. Τὸ Πέραν, πέραν τῆς πόλεως, ἐθεωρεῖτο ὡς προάστειον τοῦ Γαλατᾶ. Ὁ Γαλατᾶς ὠνομάζετο Συκαῖ. Εἰς τὸ Πατριαρχικὸν σιγίλλιον τοῦ

---

[9]) Γ. σ. 430.

[10]) Τὸ ἔγγραφον ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Καλλινίκου Δελικάνη — μητροπολίτου Καισαρείας — εἰς τὸν Αον τόμον «Ἐπίσημα Ἔγγραφα...» σ. 338—339. Περὶ τῆς μιτροφορίας τῶν ἀρχιερέων κατὰ τὸν 16 καὶ 17ον αἰῶνα ὁ μακαρίτης Φιλάρετος Βαφείδης εἰς τὴν ἐκκλησιαστικήν του ἱστορίαν (Γ´. σ. 93) γράφει· «καὶ ἡ ἀρχιερατικὴ στολὴ τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως δὲν διεκρίνετο τῆς τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν, ἀρχιεπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν, τῶν τελευταίων οὐχὶ πάντων φερόντων μίτραν καὶ σάκκον...».

[11]) Κεραμέως Παπαδοπούλου «Ἱεροσολυμητικὴ Σταχυολογία» Α´. σ. 275. Μ. Γεδεὼν «Βυζαντιναὶ Ἐκκλησίαι ἐξακριβούμεναι» σ. 71, 72.

1804, διὰ τοῦ ὁποίου κανονίζεται ἡ θέσις τοῦ τότε «νεοδμήτου ναοῦ» τῆς Παναγίας (τῶν Εἰσοδίων) τοῦ Πέραν ἀναγινώσκομεν πρῶτον μὲν ὁ εἰρημένος ἀρτιπαγὴς ναός, νεόδμητος ἀνεγερθεὶς ἤδη ἐκ βάθρων... ὁ ἐπὶ τοῦ λόφου ***τῆς ὑπερκειμένης τῶν Συκῶν, δηλαδὴ τοῦ Γαλατᾶ,*** χώρας Μπέϊογλου καλουμένης· (Χριστοδούλου Μελισσηνοῦ τὰ Ταταῦλα σ. 43 σημ. 1). Ἔχομεν καὶ πολὺ ἀρχαιοτέρας μαρτυρίας περὶ τῆς ὀνομασίας αὐτῆς τοῦ Γαλατᾶ. Ἐδῶ δὲ καθορίζεται κατὰ τὸν γενικώτερον τρόπον τὸ μέρος τὸ ὁποῖον φέρει τὸ ὄνομα Μπέϊογλου. Ἡ ἄνωθεν τοῦ Γαλατᾶ περιοχὴ ἡ καταλήγουσα εἰς λόφον.

Εἰς τὸ 10 ἄρθρον τῆς ρωσσοτουρκικῆς Συνθήκης Κιουτσοὺκ Καϊναρτζῆ (10 Ἰουλίου 1774) ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος φράσις· «ἡ ὑψηλὴ τῆς Ρωσσίας Αὐλὴ δύναται... νὰ οἰκοδομήσῃ ναὸν ***εἰς τὸ προάστειον τοῦ Γαλατᾶ*** τὸ ἐν τῇ ὁδῷ τῇ καλουμένῃ Μπέϊογλου (Σταυροδρόμι). [12]) Εἰς τὴν περικοπὴν αὐτὴν ἀναφέρεται προάστειον τοῦ Γαλατᾶ, τὸ δὲ ὄνομα «Μπέϊογλου» δίδεται εἰς ἕνα δρόμον τοῦ Σταυροδρομίου. Ἀπὸ τὸ μέρος ἔπειτα, ὡς συνήθως συμβαίνει, μετεβιβάσθη ἡ ὀνομασία εἰς τὸ ὅλον. Ἡ λέξις «Πέρα» «Πέραν» ἦτο ἐν χρήσει ἐπὶ Βυζαντινῶν. Εἶχον καὶ τὴν λέξιν «πέραμα» φανερώνοντες μὲ αὐτὴν τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀπὸ τὸ ὁποῖον περνοῦσε κανένας ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς τὰ ἀντικρυνὰ καὶ τἀνάπαλιν. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ «περεμετζῆ σοκάκι» εἰς τὸ Πέραν ὅπου τὰ γραφεῖα τῆς γαλλικῆς ἐφημερίδος Istamboul· (Πέραμα, περαματζῆ, περεμετζῆ). Οἱ Γενουήνσιοι καὶ οἱ Βενετοὶ οἱ ὁποῖοι – ἰδίως οἱ πρῶτοι — κατῴκουν εἰς τὸν Γαλατᾶν τὸν «ὑπερκείμενον λόφον», ὅπου τὸ Πέραν, μετέτρεψαν εἰς ἀμπελῶνας πολὺ πρὸ τῆς Ἁλώσεως καὶ «πύργους ἐδείμαντο» κατὰ τὸν Γρηγορᾶν. [13]) Ὠνόμαζον δὲ οἱ Φράγκοι οὗτοι τὸ Πέραν «Pere», «chastel de Pere» (Pere sied sur une roche ἐπὶ βράχου, κεῖται, κάθηται et n'a qu'une entrée. Les Genevois l'ont fortifié grandement οἱ Γενουήνσιοι τὸ ὠχύρωσαν ἰσχυρῶς). Ἀπαντᾷ τὸ Pera κατὰ τὸ 1403 καὶ μὲ τὸν τύπον Peyere. [14])

Ἡ ὀνομασία «Σταυροδρόμι» ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος, χωρὶς οὐδαμῶς νὰ ἀποκλείεται ἡ χρῆσις αὐτῆς καὶ πολὺ προηγουμέ-

---

[12]) Α. Κ. Ὑψηλάντου «Τὰ μετὰ τὴν Ἅλωσιν» σ. 532. Μ. Γεδεών, «Ἱστορία τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων» σ. 14. Ἀπὸ τὴν ἰδίαν συνθήκην φαίνεται ὅτι κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, ἴσως μετὰ τὰ μέσα αὐτοῦ, ὑπῆρχεν ἐντὸς τῆς Ρωσσικῆς πρεσβείας ναός, ἐζητεῖτο δὲ διὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἡ οἰκοδομὴ χωριστῆς ἐκκλησίας γραικορρωσσικῆς ἡ ὁποία νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ρωσσικοῦ Κράτους.

[13]) Σκ. Βυζαντίου «Κωνσταντινούπολις» Γ. σ. 37.

[14]) Σκ. Βυζαντίου ἔνθ. ἀν. σ. 43. Ὁ Φρουασσάρτος τὸ 1383... ils tiennent la ville et le castel de Pere». αὐτοῦ. σ. 88.

νως. Κατὰ τὸ ἔτος 1645 εἰς τὴν Νομικὴν Συναγωγὴν τοῦ Δοσιθέου φ. 129β καταχωρίζεται «ὁ Χρυσόσκουλος Γεωργίου ἀπὸ ***Γαλατᾶ τοῦ Σταυροδρομίου***». Ἐδῶ τὸ Σταυροδρόμιον παριστάνεται ὡς τὸ κύριον μέρος καὶ ὁ Γαλατᾶς ὡς δευτερεῦον, ὡς παράρτημα. Κατὰ τὸ 1682 ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Δ΄ ἐκδίδεται διαζύγιον θρησκευτικὸν «διὰ τὴν Βητόριαν τοῦ Κωνσταντῆ ἀπὸ τοῦ ***Σταυροδρομίου***». Ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν αὐτὴν ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα κατῳκεῖτο τὸ Πέραν ἀπὸ ὁμογενεῖς, καίτοι ὀλίγους. Τὸ Σταυροδρόμιον ὅμως ἦτο κυρίως μέρος ὅπου κατῴκουν οἱ Φράγκοι, οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ κυρίως οἱ Γάλλοι. Εἶχον κατοικίας ἐκεῖ καὶ Ἕλληνες καὶ Ἀρμένιοι καὶ Τοῦρκοι. «Πυρκαϊά, γράφει ὁ Ἀ. Κ. Ὑψηλάντης, εἰς τὸ Σταυροδρόμι τῇ ε΄ Νοεμβρίου 1775. Ἐκάησαν 200 σπίτια καὶ ἐργαστήρια ***Τούρκων, Ρωμαίων καὶ Ἀρμενίων***». [15]) Ὅλα ἐκάησαν ἢ ὑπελείφθησαν καὶ ἄλλα ὀλίγα ἢ πολλά; Πάντως ὑπῆρχον ρωμαίηκα σπίτια εἰς τὸ Σταυροδρόμι καὶ δι᾽ αὐτὸν τὸν λόγον κατὰ τὸ 1774, ὡς εἴδομεν, ὁ Ρῶσσος πρεσβευτὴς ἐζήτει τὴν ἄδειαν τῆς οἰκοδομῆς Γραικορρωσσικῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ Πέραν, καὶ διὰ τὸν ἴδιον λόγον, ὡς ἤδη ἐμνημονεύθη, ἐκτίσθη ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τοῦ Πέραν τὸ 1804 [16]).

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

[15]) Τὰ μετὰ τὴν "Ἅλωσιν» σ. 550.

[16]) Διὰ τὴν ὀνομασίαν «Σταυροδρόμι» βλέπε καὶ σελίδες 335, 373, 422, 532 651 καὶ ἀλλοῦ εἰς τὸ μνημονευθὲν ἔργον τοῦ Ἀ. Κ. Ὑψηλάντου.

Ο ΒΟΣΣΟΥΕΤΟΣ

ΤΑ ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΟΙ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ.

(Συνέχεια ἐκ τῆς 93ης σελίδος)

«Τούτων Ἀθανάσιος τοῖς μὲν ἡμιλλήθη, τῶν δὲ μικρὸν ὑπελείφθη, ἔστι δὲ καὶ οὓς καὶ ὑπερέσχεν, εἰ μὴ τολμηρὸν εἰπεῖν». [64]) Κατόπιν κάμνει λόγον περὶ τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ τάγματος τῶν Ὀρατοριανῶν, Pierre de Bérulle. Ἀπὸ ἐδῶ λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ «ἐξάρῃ τὸ ἔργον τοῦ ἐν λόγῳ τάγματος. Οἱ μοναχοὶ τοῦ τάγματος τούτου «μὲ τὴν μελέτην ἐννοοῦν τὸ γράμμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μὲ τὴν προσοχὴν τὸ πνεῦμά της, μὲ τὴν περισυλλογὴν τὸ βάθος της, μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐντολῶν της τὴν ἀποτελεσματικότητά της, καὶ μὲ τὴν ἀγάπην, τὸν σκοπόν της» «Ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ θησαυρὸς τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος» (Christiars nominis thesaurus. Τερτυλλιανός). Εἰς τὸ ἑξῆς ἀναπτύσσει τὰς ἐνεργείας τοῦ ἐγκωμιαζομένου πρὸς διάδοσιν τῶν ἀρχῶν τοῦ τάγματος καὶ ἐπέκτασιν αὐτοῦ ἐν Γαλλίᾳ καὶ εἰς τὰς Κάτω Χώρας. Μετὰ ταῦτα ὁμιλεῖ ὁ Βοσσουέτος μὲ ποιητικὴν εἰκόνα διὰ τὰ δύο κύρια καθήκοντα τῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου. Τὸ ὁμιλεῖν α) πρὸς τὸν Θεὸν καὶ β) τὸ ὁμιλεῖν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ πρῶτον ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν προσευχήν, τὸ δὲ δεύτερον μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου. Ὁραματίζεται ὁ ὑψιπέτης κληρικὸς τὴν νοητὴν στήλην τοῦ Ἰακὼβ (Γεν. 28, 2), διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἱερωμένοι νοερῶς ἀναβαίνουν εἰς τὸν οὐρανόν, ὅταν προσεύχωνται, καὶ διὰ τῆς ὁποίας πάλιν καταβαίνουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ κομίσουν πρὸς τοὺς ἐν τῇ γῇ ἀνθρώπους τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν θεῖον λόγον. «Ἀναβαίνετε λοιπὸν καὶ καταβαίνετε (ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἱερωμένους) ἀκατάπαυστα· προσεύχεσθε δ. λ. δ. καὶ κηρύττετε· ὁμιλεῖτε πρὸς τὸν

---

[64]) Ὁ Βοσουέτος ἀναφέρει μᾶλλον τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων τοῦ Γρηγορίου Ἡ συνέχεια αὐτὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθος· «καὶ τῶν μὲν τὸν λόγον, τῶν δὲ τὴν πρᾶξιν, τῶν δὲ τὸ πρᾶον, τῶν δὲ τὸν ζῆλον, τῶν δὲ τοὺς κινδύνους, τῶν δὲ τὰ πλείω, τῶν δὲ τὰ ἅπαντα μιμησάμενος, καὶ ἄλλο ἀπ᾽ ἄλλο κάλλος λαβὼν ὥσπερ οἱ τὰς μορφὰς μεθ᾽ ὑπερβολῆς γράφοντες καὶ εἰς μίαν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν συναγαγών, ἐν ἀρετῇ εἶδος ἐκ πάντων ἀπηκριβώσατο τοὺς μὲν ἐν λόγῳ δεινοὺς τῇ πράξει, τοὺς πρακτικοὺς δὲ τῷ λόγῳ νικήσας· εἰ βούλει δὲ λόγῳ μὲν τοὺς εὐδοκίμους ἐν λόγῳ, πράξει δὲ τοὺς πρακτικωτέρους ὑπερβαλών». Migne τόμ. 35 σ. 1085.

Θεόν, ὁμιλεῖτε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.» Ἀναφέρει τὴν πραγματείαν τοῦ Bourgoing «Μελέται» (Méditations), ποὺ ἦτο ἀνάγνωσμα, πνευματικὴ τροφὴ δι' ὅλους. Τὸν ἐπαινεῖ ὡς ἱεροκήρυκα ποὺ ἐκήρυττε μὲ ἁπλότητα, κατάνυξιν καὶ πραγματικὴν εὐγλωττίαν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλους ἱεροκήρυκας τῆς ἐποχῆς του οἱ ὁποῖοι ζητοῦντες νὰ ἀρέσουν εἰς τὸ ἀκροατήριον, κατεβίβαζον τὸ ὑψηλὸν ἔργον τοῦ κηρύγματος εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς τέρψεως.[65] «Ξεύρετε, λέγει ὁ Βοσσουέτος, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἱεροκήρυκας, ξεύρετε ὅτι ὁ Χριστός, ὁ θεῖος αὐτὸς κατακτητής, θέλει νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῶν καρδιῶν διὰ τοῦ λόγου σας (τοῦ κηρύγματός σας). Ἀλλὰ αἱ καρδίαι αὐταὶ στήνουν ὀχυρώματα διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν κατάκτησιν αὐτήν. Φροντίσατε νὰ καταρρίψετε τὰ ὀχυρώματα αὐτά. Ἐργασθῆτε «πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων· λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ». (Β΄. Κορ. 10, 4—5). Τὰ κηρύγματα τοῦ ἡγουμένου δὲν ἦσαν προϊόντα βραδείας καὶ μακρᾶς μελέτης, ἀλλὰ καρποὶ θείας θέρμης, «ταχέως καὶ αἰφνιδίου φωτισμοῦ». Ἐντὸς δύο ἡμερῶν συνέταξε τὸν ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν θαυμασθέντα ἐπικήδειον τοῦ προμνημονευθέντος μεγάλου καρδιναλίου de Bérulle, ἱδρυτοῦ τοῦ τάγματος. Ἀναφέρει τὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου διὰ τῶν ὁποίων καθώρισεν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἀνέφερα,[66] τὴν χριστιανικὴν εὐγλωττίαν «ὡς χείμαρρον ποὺ ῥέει μόνος του καὶ ἂν συναντήσῃ στὸν ροῦν του ἄνθη στωμυλίας τὰ παίρνει μᾶλλον μαζί του—παρασύρων—παρὰ τὰ διαλέγει μὲ σκοπὸν νὰ στολισθῇ μὲ ἕνα τέτοιον κόσμημα». Εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου σημείου ἐπαινεῖ τὸν θρηνούμενον ὡς ἐξομολόγον καὶ ὁδηγὸν συνειδήσεων μεγάλων, ἐξόχων καὶ βασιλικῶν προσώπων.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος σχετικῶς διὰ μακρῶν ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἑνότητος τῆς ἐκκλησίας. Ἡ ἑνότης ἐπιτυγχάνεται κατὰ τὸν Βοσσουέτον διὰ τοῦ συνόλου τῶν ἐπισκόπων. «Οἱ ἐπίσκοποι ὅλοι ὁμοῦ ἔχουν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ποίμνιον, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστος ὁδηγεῖ ἓν μέρος ἀχώριστον ἀπὸ τὸ ὅλον, οὕτως ὥστε τῇ ἀληθείᾳ ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι ἀνήκουν εἰς τὴν ὁλότητα· χωρίζονται εἰς μονάδας, μόνον πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐξασκήσεως τοῦ (ποιμαντορικοῦ) ἔργου των[67]. Τὸ μυστήριον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος εἶναι ἐν τῷ προσώπῳ, ἐν τῷ χαρακτῆρι (τῇ ἰδιότητι), ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῶν ἐπισκόπων».

---

[65]) Βλέπε σ. 10 σημ. 20.

[66]) Βλέπε σ. 11.

[67]) «Le mystère de l'unité ecclésiastique est dans la personne, dans le caractère, dans l'autorité des évêques... Les évêques n'ont tous ensemble qu'un même troupeau, dont chacun conduit une partie inséparable du tout: de sorte qu'en vérité tous les évêques sont à tout et à l'unité, et ils ne sont

Τὸ τάγμα τῶν Ὀρατοριανῶν ἐδεήθη πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἐπισκοπικοῦ βαθμοῦ, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας. Ὑπὲρ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ τούτου ἀφιερώθη καὶ ὁ ἐξυμνούμενος νεκρός. Δύο τινὰ εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν

---

partagés que pour la facilité de l'application... Quiconque aime l'église doit aimer l'unité, et quiconque aime l'unité doit avoir une adhérence immuable à tout l'ordre épiscopal, dans lequel et parlequel le mystère de l'unité se consomme». Ἡ περὶ ἐκκλησίας ἀντίληψις αὕτη τοῦ Βοσσουέτου εἶναι πολὺ ὀρθόδοξος. Ὑπενθυμίζει τὴν ἀνάλογον διδασκαλίαν τοῦ Κυπριανοῦ, καὶ τῶν διδασκάλων θεολόγων Γέρσων (Gerson), Pierre d' Ailli καὶ Henri de Gard, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει εἰς τὸν ἐπικήδειον τοῦ Nicolas Coret. Αὐτὴ ἡ διδασκαλία τοῦ Βοσσουέτου εἶναι ὁ πυρὴν τῶν γαλλικανικῶν θεωριῶν τὰς ὁποίας μετὰ 20 ἔτη εἶχεν ἀναπτύξει εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ Γαλλικοῦ Κλήρου (1682). Ἐνῷ ἀναγνωρίζει τὴν ἑνότητα ὑπάρχουσαν ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἐπισκόπων, ἡ προσθήκη καὶ ἑτέρας κεφαλῆς, τοῦ πάπα, ὡς ἀρχῆς ἑνότητος, εἶναι ἀφύσικος καὶ ἀντιφατικὴ πρὸς τὰς τεθείσας βάσεις. Κατὰ τὸ 1682 ὁ Βοσσουέτος ἐξεφώνησε καὶ κατόπιν ἐδημοσίευσε τὸν περὶ ἑνότητος τῆς ἐκκλησίας λόγον· «εἴδετε τὴν ἑνότητα ταύτην ἐν τῇ ἁγίᾳ ἕδρᾳ, γράφει ἐκεῖ, θέλετε νὰ τὴν ἴδετε ἐν ὅλῳ τῷ τάγματι καὶ ἐν ὅλῳ τῷ ἐπισκοπικῷ συλλόγῳ; καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἀναλογία καὶ ἡ ἀνταπόκρισις εἰς ὅλον τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε ὅ,τι πράττει ἕκαστος ἐπίσκοπος, κατὰ τὸν κανόνα καὶ ἐν τῷ πνεύματι τῆς καθολικῆς ἑνότητος ὅλη ἡ ἐκκλησία, ὅλος ὁ ἐπισκοπικὸς ὅμιλος (τὸ ἐπισκοπάτον) καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπισκοπικοῦ ὁμίλου αὐτὸ πράττει μετ' ἐκείνου». Ἀναφέρει εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον τὸ ἑξῆς χωρίον τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου· «ἡ ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ὄχι δεσποτικὴ κυρία (maîtresse imperieuse,) ô vous êtes (πάπα) non pas le seigneur des évêques, l'un d'eux», ἀλλ' ἵνα τέλος, προσθέτει ὁ Βοσσουέτος, ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν διάδοχον τοῦ Πέτρου τὴν ἐξαίρετον ταύτην διδασκαλίαν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ὁποῖος ἀνύψωσεν αὐτὸν (τὸν πάπαν) εἰς τόσον μεγάλην ἐξουσίαν δὲν ἠθέλησεν ἐν τούτοις νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν χαρακτῆρα (ἰδιότητα) ἀνωτέραν τῆς τῶν ἐπισκόπων· ἵνα ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἀνυψώσει φροντίζῃ νὰ διατηρῇ παρ' ἅπασι τοῖς ἐπισκόποις τὸ ἀξίωμα χαρακτῆρος ποὺ εἶναι κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἐκείνους». Afin que dans cette haute élévation il prit soin de conserver avec eux». Περαιτέρω ὁ Βοσσουέτος εἰς τὸν Sermon sur l'unité de l'église ἀναφέρει τὴν πραγματείαν τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου ὅπου γίνεται λόγος περὶ ***γενικῶν (οἰκουμενικῶν) συνόδων καὶ περὶ θεσμῶν τῶν ἁγίων πατέρων.*** Ἔκδοσις ἔργων τοῦ Βοσσουέτου 1849 Παρίσιοι, Fir min Didon frères τόμ. III σ. 225,288 κ. ἄ. Πολὺ σαφὴς εἶναι ἡ ὀρθόδοξος περὶ ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἀντίληψις τοῦ Βοσσουέτου παρὰ τὴν παρένθεσιν καὶ τοῦ πάπα ὡς κεφαλῆς τῆς κεφαλῆς. Περὶ τοῦ Γαλλικανισμοῦ τοῦ Βοσσουέτου βλέπε τὴν βιογραφίαν του ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ (σ. 8). Ὁ P. Jacquinet εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου τοῦ Βοσσουέτου «discours sur l'histoire...» ἀποκαλεῖ αὐτὸν κατ' ἐξοχὴν διδάσκαλον, ῥήτορα καὶ κήρυκα τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Ὁσάκις ἐπανέρχεται ὁ Βοσσουέτος εἰς τὸ μεγάλο αὐτὸ θέμα, τοῦ ἀνοίγονται ὅλαι αἱ πηγαὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ ὑψηλοῦ καὶ παθητικοῦ ὕφους τοῦ λόγου» σ. 400 σημ. 5.

Ἐκκλησίαν· ἡ καθαρότης ἐν τῇ πίστει καὶ ἡ τάξις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ πειθαρχίᾳ. Ἡ πίστις, τονίζει ὁ Βοσσουέτος, διαμένει ἀλώβητος, διότι ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τοῦ χριστιανισμοῦ· ἐνῷ ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία ὑπόκειται εἰς μεταβολάς. Τὸ οἰκοδόμημα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔχει ἀνάγκην διαρρυθμίσεων. Διὰ τὰς διαρρυθμίσεις αὐτὰς ὁ P. Bourgoing ἐδείκνυε παραδειγματικὸν ζῆλον. Ὁμιλεῖ κατόπιν περὶ τοῦ αὐστηροῦ βίου καὶ τῶν σκληραγωγιῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβάλλετο ὁ ἀξιομίμητος ἡγούμενος, δίδων τὸ καλὸν παράδειγμα εἰς τὰ μέλη τοῦ μοναχικοῦ συλλόγου (congrégation), τῶν Ὀρατοριανῶν. Περαιτέρω κάμνει λόγον περὶ τῆς πάλης σαρκὸς καὶ πνεύματος. «Ποῖον τὸ κατάντημα τῆς σαρκὸς διὰ τὴν ὁποίαν καταβάλλομεν τόσας φροντίδας; τὸ σῶμα γίνεται πτῶμα»· καὶ καταχωρίζει διὰ τὸ περαιτέρω κατάντημα τοῦ πτώματος τὰ λόγια τοῦ Τερτουλλιανοῦ τὰ ὁποῖα καὶ μετά τινα ἔτη ἀνέπτυξεν ὡς ἐπίσκοπος εἰς τὸν ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει δημοσιευόμενον ἐπικήδειον τῆς Ἑρριέτας τῆς Ἀγγλίας, καὶ προηγουμένως εἰς τὸν περὶ θανάτου λόγον του [68]).

Εἰς τὸν ἐπίλογον ὁμιλεῖ, ὡς συνήθως, περὶ τοῦ θανάτου τοῦ δικαίου καὶ ἀναφέρει ἐκεῖνο ποὺ ἐτόνισε καὶ εἰς τὸν ἐπικήδειον τοῦ Le Tellier, δ.λ.δ. τὰ λόγια τοῦ Ἄγαγ «εἰ οὕτω πικρὸς ὁ θάνατος». Μόνον ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος δὲν θὰ φοβηθῇ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του. «Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς». «Τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ θὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἀποθάνωμεν τὸν θάνατον τοῦ θρηνουμένου καὶ νὰ μεταβάλῃ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου μας εἰς ἡμέραν ἑορτῆς, ἡμέραν ἀπολυτρώσεως, ἡμέραν θριάμβου; «πρέπει νὰ ζήσωμεν τὴν ζωὴν τοῦ δικαίου».

«Ἂς μὴ γίνωμεν σὰν ἐκείνους ποὺ ἀναβάλλουν τὴν συναίσθησιν τῆς πραγματικῆς των καταστάσεως καὶ τὴν μετάνοιάν των μέχρις ὅτου φθάσῃ ἡ στιγμὴ ποὺ θὰ χάσουν τὰς αἰσθήσεις των. Μετανοήσατε, ἀδελφοί, πρὶν ἀκόμη ὁ ἰατρὸς εὑρεθῇ στὸ πλάγι σας διὰ νὰ σᾶς ὑποσχεθῇ ἡμέρας καὶ ὥρας ζωῆς ποὺ δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ὁ ἰατρὸς ποὺ εἶναι πάντοτε ἕτοιμος νὰ φιλοσοφῇ περὶ τῆς ἀσθενείας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀσθενοῦς». «Ἡ μετάνοια νὰ προέλθῃ ἀπὸ πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὴν πίεσιν τοῦ πυρετοῦ, ἀπὸ λογισμὸν καὶ σκέψιν [69]) καὶ ὄχι ἀπὸ

---

68) Βλέπε σ. 267 Τ. ΚΓ΄ καὶ αὐτόθι σημ. 41. Περὶ τοῦ ἀμεταβλήτου τῆς πίστεως (τοῦ δογματικοῦ περιεχομένου) καὶ τῆς μεταβολῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας γράφει τὰ ἀκόλουθα εἰς τὸν λόγον του περὶ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας· «ἐπίστευον ὅτι ἡ πίστις δὲν μετεβάλλετό ποτε, καίτοι δὲ ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία ἠμποροῦσε νὰ ὑποστῇ διαφόρους μεταβολάς, ἀναλόγως τῶν χρόνων καὶ τῶν τόπων, ἔπρεπε κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ τείνωσι πρὸς μίαν πλήρη μίμησιν τῆς ἀρχαιότητος». Ἐποχὴ ἑνδεκάτη. Ἔκδοσις P, Jacquinet, 1891, Παρίσιοι, σελ. 170.

69) Τὴν ἰδίαν σκέψιν ἀπαντῶμεν εἰς τὸν ἐπίλογον τῆς Ἑρριέτας τῆς Ἀγγλίας. Βλέπε μετάφρασιν Τ. ΚΓ΄ σελ. 267 σ. 39.

σύγχυσιν καὶ ταραχήν. Μὲ ἐζητήσατε νὰ ἐκφωνήσω τὸν πανηγυρικὸν τοῦ ἡγουμένου σας ὄχι βέβαια διὰ νὰ θρηνήσω μὲ πλαστοὺς γόους 70) τὴν ἀπώλειαν ποὺ ὑπέστητε ἐν τῷ προσώπῳ του, οὔτε διὰ νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ζῶντας μὲ μάταια ἐγκώμια τῶν νεκρῶν, μὲ ἐκαλέσατε διὰ νὰ ζωγραφήσω τὰς ἀρετὰς τοῦ μεταστάντος καὶ νὰ τὸν προβάλω ὡς πρότυπον τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μιμηθῆτε, καθὼς ἐκεῖνος ἐμιμήθη τὸν Χριστόν».

Ὁ ἐπικήδειος τοῦ Νικολάου Cornet, 71) μεγάλου διδασκάλου τοῦ κολλεγίου τῆς Ναβάρρας, εἰς τὸ ὁποῖον, ὡς εἴδομεν, 72) ἐσπούδασε καὶ ὁ Βοσσουέτος, καθηγητὴς τῆς Σορβόννης, (Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην), ἱερέως (ἡγουμένου) μοναστηρίων, ἐξεφωνήθη κατὰ παράκλησιν τοῦ κολλεγίου τὴν 27 Ἰουνίου 1663, ἤτοι δύο περίπου μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐγκωμιαζομένου. Ὁ Βοσσουέτος, μαθητὴς τοῦ Cornet, τὸν ὁποῖον ἐπανειλημμένως ἀποκαλεῖ εἰς τὸν ἐπικήδειον «μέγαν ἄνδρα», πλέκει μὲ θέρμην τὸ ἐγκώμιον τοῦ ταπεινόφρονος κληρικοῦ, ἀπορρίψαντος τὴν προσφορὰν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων. Διὰ τὸν Βοσσουέτον ὁ ἐγκωμιαζόμενος κληρικὸς ὑπῆρξεν «ἀνεξάντλητος θησαυρὸς σοφῶν συμβουλῶν, καλῆς πίστεως, εἰλικρινείας καὶ σταθερᾶς καὶ ἀπαραβιάστου φιλίας».

Ὡς ρητὸν μεταχειρίζεται τὸ τοῦ Ματθαίου (ιγ΄, 14) «ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ». Αἱ δύο λέξεις «θησαυρὸς κεκρυμμένος» χρησιμεύουν διὰ τὴν εἰς δύο σημεῖα διαίρεσιν τοῦ λόγου.

---

70) Τὰ ἴδια λέγει καὶ εἰς τὸν ἐπικήδειον τῆς Γιολάνδας βλ. σ 265, 267. Ὁ Βοσσουέτος ἀποκαλεῖ τὸν Bourgoing μέγαν ἄνδρα, καθὼς καὶ τὸν διδάσκαλόν του Ν. Cornet (gnand homme). «Ἐκεῖνος ἦτο μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς ἄνδρας τῶν ὁποίων τὸν ἐπικήδειον ἐξεφώνησει. Πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν τὸ «μέγας» τόσον διὰ τὸν Bourgoing ὅσον καὶ διὰ τὸν Cornet μὲ σχετικὴν σημασίαν καὶ κατὰ τὸς τότε περὶ τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν ἀντιλήψεις, μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι πρόκειται καὶ περὶ λόγων ἐγκωμιαστικῶν καὶ μάλιστα μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἐγκωμιαζομένων.

71) Ὁ Νικόλαος Cornet ἐγεννήθη ἐν Ἀμιέννῃ τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ ἔτος 1592. Περὶ αὐτοῦ ἔκαμα λόγον εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Βοσσουέτου (Τ. ΚΓ΄ σ. 171). Τὸν ἐπικήδειον τοῦ Cornet ἐδημοσίευσεν ὁ ἀνεψιός του Charles - François Cornet διὰ νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν λήθην ἕνα μνημεῖον ποὺ προσεπόρισε τόσην τιμὴν εἰς τὸν θεῖόν του. Ἐξεδόθη ἐν Ἄμστερνταμ τὸ 1698. Εἰς μίαν ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Βοσσουέτου γενομένην εἰς Παρισίους, ἀναγινώσκομεν τὴν ἑξῆς σημείωσιν· «ὁ Βοσσουέτος ἀναγνώσας τὸν ἔντυπον αὐτὸν λόγον δὲν ἀνεγνώρισε τὸ ἔργον του». Ὑπῆρχον πολλαὶ τροποποιήσεις. Ἄλλως τε ὁ Βοσσουέτος δὲν ἀπεστήθιζε λόγους κατὰ λέξιν· προπαρεσκεύαζε σχέδια, κατεχώριζε τὰ κατάλληλα ἐκ τῆς Γραφῆς καὶ ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ρητὰ καὶ κατόπιν διὰ τὴν ἐπὶ μέρους ἀνάπτυξιν τοῦ θέματός του πολλὲς φορὲς ὡδηγεῖτο ἀπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς στιγμῆς, ἀπὸ τὴν πλουσίαν φαντασίαν καὶ ἀπὸ τὴν μεγαλοφυΐαν του.

72) Σελ. 171.

Ἀρεταὶ γνώσεως, σοφίας εὐσεβείας, ἁγνείας, φιλανθρωπίας καὶ ἄλλαι ἀποτελοῦν τὰ πολλὰ καὶ ἀνεκτίμητα πλούτη τοῦ ἐγκωμιαζομένου (πρῶτον σημεῖον)· ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ μετριοφροσύνη, διὰ τὴν ὁποίαν προσεπάθει νὰ κρύπτῃ τοὺς ἐσωτερικούς του θησαυρούς, ἀπετέλει πλοῦτον ἀνώτερον (δεύτερον σημεῖον).

Εἰς τὸ προοίμιον ὁ Βοσσουέτος ἀναπτύσσει τὴν σκέψιν ὅτι ἄξιοι ἐγκωμίων δὲν εἶναι μόνον οἱ καταλαβόντες μεγάλα ἀξιώματα. Ἀξιέπαινοι, καὶ πολὺ περισσότερον μάλιστα, εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι καίτοι ἦσαν ἄξιοι διὰ μεγάλας θέσεις, δὲν τὰς ἐδέχθησαν ἀπὸ χριστιανικὴν ταπεινοφροσύνην, «Τὸ σύμπαν δὲν ἔχει κανὲν πρᾶγμα μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς μετριόφρονας μεγάλους ἄνδρας». 73) Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπέφυγε ζῶν ὁ Cornet, τὸ ἐκτελοῦμεν τώρα ἡμεῖς, λέγει ὁ Βοσσουέτος, ἐπαινοῦντες αὐτόν, δ.λ.δ. ἐκθέτοντες δημοσίᾳ τὰς ἀρετάς του, τὸν «κεκρυμμένον» δι' ἐκεῖνον «θησαυρόν».

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἀναφέρει τὰ λόγια τοῦ Ἀπ. Παύλου «ἐν ᾧ (Χριστῷ) εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι» (Κολασσ. β',3). Ὁ Χριστὸς ἐγκαθίδρυσε διδασκάλους φωτισμένους ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ νὰ πλουτίζουν πνευματικῶς τοὺς πιστούς. Οἱ διδάσκαλοι αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀληθινοὶ θησαυροὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Ἐξαίρει τὸ ἔργον τῆς Θεολ. Σχολῆς τῆς Σορβόννης τῶν Παρισίων, τῆς ὁποίας ὁ ἐγκωμιαζόμενος ἦτο καθηγητής, καὶ τονίζει ὅτι ὁ Cornet διέπρεπεν ἰδιαιτέρως ὡς ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τῆς Θ. Σχολῆς. «Διδάσκαλος τοῦ ἀρχαίου τύπου, τῆς ἀρχαίας ἁπλότητος, τῆς ἀρχαίας χρηστότητος». Μετὰ ταῦτα ἀναπτύσσει σχετικῶς διὰ μακρῶν τοὺς δύο τύπους τῶν θρησκευτικῶν διδασκάλων τῆς ἐποχῆς του· τοὺς ἐπιεικεῖς καὶ χλιαροὺς καὶ τοὺς ὑπερβολικὰ αὐστηροὺς καὶ ἀκαμάτους. Δι' αὐτοὺς ἀναφέρει τὸ τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου «nihil laborant, nisi non invenire quod quaerunt «διὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἐργάζονται παρὰ διὰ νὰ μὴ εὕρουν ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦν». Διὰ τοὺς διδασκάλους τῆς δευτέρας κατηγορίας ποὺ θέλουν νὰ καταστήσουν τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ πολὺ βαρύν, καταχωρίζει τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα ἐκ τῆς 39ης ὁμιλίας τοῦ Ἰ. Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον· «διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς δεικνεὶς ὅτι δεῖ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς πονεῖν, οὐ τὰ χρηστὰ μόνον εἶπε καὶ ἐσίγησεν, οὐδὲ τὰ φορτικὰ μόνον, ἀλλ' ἑκάτερα τέθηκε. Καὶ γὰρ ζυγὸν εἶπε καὶ χρηστὸν ἐκάλεσε, καὶ φορτίον ὠνόμασε, καὶ ἐλαφρὸν προσέθηκεν, ἵνα μήτε ὡς ἐπίπονα φύγῃς μήτε ὡς σφόδρα εὐκόλων καταφρονήσῃς» (Migne 57 στ. 432). Ἡ καλλιτέρα ὁδὸς εἶναι ἡ μέση· «μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιά, μηδὲ εἰς τὰ ἀριστερά» (Παροιμ. δ. 27)· εἰς τὴν ὁδὸν αὐτήν, ὅπου ἡ σωτηρία τῶν ἀν-

73) «Comme l'univers n'a rien de plus grand que les grands hommes modestes».

θρώπων, συναντῶνται ἡ εὐθύτης, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ φιλανθρωπία. «Ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν· δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν» (Ψαλμ. πδ'. 11). «Ὁ Cornet ἐνισχυμένος εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Θεολ. Σχολῆς, ἐξησκημένος εἰς τὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰ ὀφφικιά της, γεμᾶτος ἀπὸ τὸ πνεῦμά της, τεθραμμένος μὲ τὸν καλλίτερον χυμὸν τῆς διδασκαλίας της, ἐστήριξεν ἐπαξίως τὴν δόξαν της καὶ τὴν ἀρχαίαν καθαρότητα τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἀξιωμάτων της.» Ἀπέφευγε τὰ ἄκρα. Οἱ λεπτολόγοι συζητηταὶ ἦσαν διὰ τὸν Cornet ἄνθρωποι ἀπερίσκεπτοι καὶ κοῦφοι, ποὺ φυσοῦν ἐπάνω στὴν σκόνι καὶ ρίπτουν χῶμα ἐπάνω στὰ μάτια κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου· «sufflantes pulverum, et excitantes terras in oculos suos». Ὅσοι ἀπηυθύνοντο πρὸς τὸν Cornet διὰ νὰ πάρουν συμβουλὴν ἢ νὰ λύσουν τὰς ἀπορίας των ἐσέβοντο τὰς ἀπαντήσεις ὡς χρησμοὺς προερχομένους ἀπὸ τὸν Γέρσων, τὸν Πέτρον ντ' Ἀγί (Pierre d'Ailli) καὶ ἀπὸ τὸν Ἐρρῖκον ντὲ Γκὰν (Henri de Gand) [74]. Κατόπιν ὑπαινίσσεται τὸν κατὰ τῶν Γιανσενιστῶν ἀγῶνα τοῦ διδασκάλου του καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Cornet ἦτο σύνδικος τῆς εἰρημένης Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἡ ἔρις περιεστρέφετο, ὡς γνωστόν, περὶ τὴν θείαν χάριν καὶ τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου. Ἐντεῦθεν λαμβάνων ἀφορμὴν ἀναφέρει τὸν ἀσχοληθέντα καὶ τονίσαντα κἄπως περισσότερον τὴν ἐνέργειαν τῆς θείας χάριτος ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας ἐν τῷ ἔργῳ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου ἱερὸν Αὐγουστῖνον, τὸν ὁποῖον ὁ ἐγκωμιαζόμενος διδάσκαλος τοῦ Βοσσουέτου ἐχαρακτήριζεν ὡς «τὸν σοφώτερον καὶ βαθύτερον» διδάσκαλον τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Cornet ἀναγινώσκων συχνὰ τὸν Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν καὶ ἐξοικειωθεὶς πρὸς τὰ συγγράματα καὶ τὴν διδασκαλίαν του ἀνέφερε τὴν γνώμην τοῦ μεγάλου ἐκείνου πατρὸς σχετικῶς πρὸς τοὺς δημιουργοὺς τῶν ταραχῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. «Οἱ τοιοῦτοι εἶναι μεγάλα πνεύματα, ἀλλὰ ζέοντες καὶ θερμοὶ καὶ ὡς τοιοῦτοι προκαλοῦν κινήματα καὶ ταραχὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ». Εἶναι δὲ ἀκόρεστοι καὶ ὑπερβολικοί. Εἰς τὴν ἔρευναν τῶν θείων ἀληθειῶν, γνωματεύει ὁ Βοσσουέτος, ἀνάγκη «νὰ γνωρίζωμεν νὰ διακρίνωμεν εἰς ποῖα μέρη πρέπει νὰ ἐπεκτεινώμεθα καὶ εἰς ποῖα νὰ σταματῶμεν σύντομα, καὶ νὰ ἔχωμεν κατὰ νοῦν τὰ στενὰ ὅρια μέσα εἰς τὰ ὁποῖα περιορίζεται ἡ διάνοιά μας». Κά-

---

74) Αὐτοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρόδρομοι τῶν γαλλικανικῶν λεγομένων ἐλευθεριῶν καὶ τῶν συγχρόνων παλαιοκαθολικῶν. Αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ἐλογίζοντο ὑπ' αὐτῶν ἀνωτέρα ἀρχὴ εἰς τὴν ὁποίαν ὑποτάσσεται καὶ ὁ πάπας. Τὸ ἀλάθητον ἐν τοῖς ζητήμασι τῆς πίστεως ἀνήκει, κατ' αὐτούς, εἰς τὰς ἰδίας συνόδους.

μνει λόγον περὶ τῶν πέντε προτάσεων εἰς τὰς ὁποίας συνώψισεν ὁ Cornet τὰς κατὰ τοὺς παπικοὺς πεπλανημένας δοξασίας τοῦ Γιανσενισμοῦ [75].

Ἐπανερχόμενος ὁ Βοσσουέτος καὶ εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου του λεχθέν, ὅτι οὐδεμίαν προαγωγὴν εἰς ἀρχιερέα ἐδέχετο, εἰσέρχεται—διὰ τῆς αἰτίας τῆς ἀποκρούσεως τῶν ἀξιωμάτων: τῆς ταπεινοφροσύνης, «κεκρυμμένος θησαυρὸς»—εἰς τὸ δεύτερον σημεῖον τοῦ λόγου του, πολὺ συντομώτερον τοῦ πρώτου. Πατάσσει τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς του ὁ ρήτωρ, διότι μετεχειρίζοντο παντοδαπὰ μέσα διὰ νὰ καταλάβουν μεγάλα ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα. Λησμονοῦν οἱ νέοι αὐτοὶ ὅτι ὁ Ἰωσὴφ πρὶν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ μέγα ἀξίωμα κοντὰ εἰς τὸν Φαραὼ τῆς Αἰγύπτου πέρασαν ἀπὸ τὴν φυλακήν, δ.λ.δ. διὰ μιᾶς προπαρασκευῆς. Ἡ μετριοφροσύνη τοῦ Cornet ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐλέγχει τοὺς ἐλαφροὺς καὶ ἐπηρμένους ἐκείνους νέους. «Εἶναι σπάνιον πρᾶγμα νὰ ἦναι κανένας ταπεινός, ὅταν ἀνέλθῃ εἰς μεγάλα ἀξιώματα». αὐτὴ εἶναι σκέψις τοῦ ἁγίου Βερνάρδου «rara virtus, humilitas honorata». Ὁ Cornet ταπεινωθεὶς δοξάζεται μετὰ τὸν θάνατόν του, σύμφωνα πρὸς τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ «ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται!» Ἡ ταπεινοφροσύνη, μήτηρ εἶναι τῶν ἀρετῶν· ἑπομένως ὁ Cornet ἔχων τὴν ταπεινοφροσύνην κατεῖχε καὶ τὰς ἄλλας χριστιανικὰς ἀρετάς. Παρέστησε τὸ σῶμα αὐτοῦ θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν». Ἦτο ταπεινόφρων καὶ συγχρόνως, ὅταν ἔπρεπε, ἔδιδε καὶ τὸ καλὸν παράδειγμα, μὴ ἐπιχειρῶν νὰ ἀποκρύψῃ τὰς ἀγαθοεργίας του εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις· ποῖος ὁ καρπὸς τοῦ λόγου αὐτοῦ; ἐρωτᾷ ὁ Βοσσουέτος. Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸν ἐπίλογον. Αἱ ἀρεταὶ τοῦ ἐγκωμιαζομένου πρόκεινται ὡς παράδειγμα

---

[75]) Ὁ Γιανσένιος (Κορνήλιος) ἐγεννήθη εἰς τὴν Ὁλλανδίαν τὸ 1585 καὶ ἀπέθανεν ὡς Ἐπίσκοπος Ὕπρ (Βέλγιον) τὸ 1638. Μελετήσας μετὰ τοῦ φίλου καὶ συμμαθητοῦ του Duvergier de Hauranne τὰ συγγράμματα τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου ἐξέδωκε τὸ περίφημον σύγγραμμά του «Augustinus», εἰς τὸ ὁποῖον ἀνέπτυξε τὰς σχέσεις τὰς ὑπαρχούσας μεταξὺ τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας. Τὸ σύγγραμμα ἐξεδόθη τὸ 1640, ἤτοι δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γιανσενίου. Μὲ τοὺς Γιανσενιστὰς ἐτάχθησαν οἱ μοναχοὶ τοῦ Port-Royal καὶ πολλοὶ μορφωμένοι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγεται καὶ ὁ φιλόσοφος Pascal. Καὶ ἡ πλειοψηφία τοῦ Παρλαμέντου τῶν Παρισίων ἦτο ὑπὲρ τῶν Γιανσενιστῶν ἐξ ἀντιπαθείας πρὸς τοὺς ἄκρους παπιστάς, τοὺς ὑπεραλπείους (Ultramontains) λεγομένους. Κυριώτεροι καὶ ἀσπονδότεροι ἐχθροὶ καὶ ἀντίπαλοι τῶν Γιανσενιστῶν ἦσαν οἱ Ἰησουῖται. Οἱ μὲν πρῶτοι ἦσαν αὐστηροὶ ὡς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς, οἱ δὲ δεύτεροι χαλαροί. Αὐτὰς τὰς δύο ἀκρότητας ἔχει ὑπ' ὄψιν ὁ Βοσσουέτος, ὅταν ὁμιλῇ εἰς τὸν αναλυόμενον ἐπικήδειόν του περὶ αὐστηρῶν καὶ χαλαρῶν καὶ περὶ τῆς ἀρίστης μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων μεσότητος. Οἱ Γιανσενισταὶ περιεσώθησαν εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, συγχωνευθέντες μὲ τοὺς παλαιοκαθολικοὺς τοῦ 1870. Ὑπάρχει ἕνας ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν Οὐτρέχτην καὶ δύο ἐπίσκοποι εἰς τὰς πόλεις Deventer καὶ Haarlem.

μιμήσεως. «Μὴ μεθύεσθε ἀπὸ τοὺς καπνοὺς τοῦ αἰῶνος· «ἑνός ἐστι χρεία». Ἀναφέρει τὴν φράσιν τοῦ Τερτουλλιανοῦ τὴν ὁποίαν παραθέτει καὶ εἰς τὸν λόγον του περὶ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. «In me unicum negotium mihi est» 76). Ὁ ἐπικήδειος τελειώνει μὲ τὰς λέξεις· «ὅλοι θὰ προσφέρωμεν θυσίας εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς σας. Ἐνθυμεῖσθε τὸν βασιλικὸν αὐτὸν οἶκον (τὸ κολλέγιον τῆς Ναβάρρας) τὸν ὁποῖον ἠγαπήσατε τόσον τρυφερά, καὶ παρέχετε εἰς αὐτὸν τὰς εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτὸ σᾶς εὔχομαι ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός, τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἀμήν».

Ὁ ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει δημοσιευόμενος λόγος τοῦ Βοσσουέτου, ὡς ἤδη ἐσημειώθη, (Τ.ΚΓ΄ σ. 265) ἔχει πολλὰ τὰ κοινὰ πρὸς τὸν περὶ θανάτου λόγον του. Ἰδοὺ πῶς μεταβαίνει εἰς τὴν διαίρεσιν ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ. «Ἀλλ' ὅταν χωρισθῶσι ψυχὴ καὶ σῶμα (διὰ τοῦ θανάτου), τὸ σῶμα ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν καὶ ἡ ψυχὴ ὡσαύτως διατίθεται κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶναι παρμένη. Τοιουτοτρόπως θὰ ἐξετάσωμεν τί ὁ θάνατος μᾶς ἀφαιρεῖ καὶ τί ἀφίνει ἐν τῇ ὁλότητί του...» Καθὼς ἀνέφερα (ΚΓ΄ σ. 268 20,21 σημ. 40) τὰ ἴδια περίπου λέγει ὁ Βοσσουέτος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπικηδείου τῆς Ἑρριέτας Ἄννης τῆς Ἀγγλίας (Βλ. σ. 174). Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τίποτε ὡς ὂν φθαρτόν, εἶναι τὸ πᾶν ὡς ὂν πνευματικόν, πλασθὲν κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ἀνῆκον ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν αἰωνιότητα. Ὁ Βοσσουέτος μεταχειρίζεται τὰ λόγια τοῦ ἐκκλησιαστοῦ «τὰ πάντα ματαιότης» ὅσα ἐπιστρέφουν εἰς τὸν χοῦν», ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ ἔχει ἀξίαν, ἐκεῖνο ποὺ κάμνει τὸν ἄνθρωπον ἄνθρωπον εἶναι: «τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλαττε, ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος». Ἡ διαίρεσις λοιπὸν εἰς δύο εἶναι παρμένη ἀπὸ τὸν Ἐκκλησιαστήν. Τόσον ὅμως εἰς τὸν ἐπικήδειον τῆς Ἑρριέτας ὅσον καὶ εἰς τὸν περὶ θανάτου λόγον του ὁ Βοσσουέτος ἐπωφελήθη ἀπὸ τὸν ἐπιτάφιον Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου εἰς τὸν ἀδελφόν του ἰατρὸν Καισάριον. Ἡ ἀρχὴ τοῦ προοιμίου τοῦ εἰρημένου ἐπικηδείου τοῦ Βοσσουέτου «ἤμην λοιπὸν ἀκόμη μίαν φορὰν προωρισμένος νὰ ἐκπληρώσω τὸ πένθιμον αὐτὸ καθῆκον... ἔμελλε νὰ ἦναι (ἡ πριγκήπισσα) τὸ θέμα παρομοίου λόγου», ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ προοιμίου τοῦ ἐπιταφίου τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου εἰς τὸν Μ. Βασίλειον· «ἔμελλεν 77) ἄρα (j'étais donc

76) Βλέπε τοῦτο εἰς Τ.ΚΓ΄ σ. 180 καὶ αὐτόθι σημ. 25.

77) Τὸ λεχθὲν ὅτι καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ἐδανείσθη διὰ τὸ προοίμιον ἀπὸ τὸν Λουκιανόν, δὲν εἶναι ὀρθόν. Ὁ Λουκιανὸς εἰς τὸν βίον τοῦ Δελμώνακτος ἀρχίζει ὡς ἑξῆς: «ἔμελλεν ἄρα ὁ καθ' ἡμᾶς βίος τὸ παντάπασιν ἄμοιρος ἔσεσθαι ἀνδρῶν λόγου καὶ μνήμης ἀξίων, ἀλλὰ καὶ σώματος ἀρετὴν ὑπερφυᾶ καὶ γνώμην ἄκρως φιλόσοφον ἐκφαίνειν». Μόνον δύο λέξεις εἶναι αἱ ἴδιοι «ἔμελλεν ἄρα». Βεβαίως ὁ Γρηγόριος ἀνέγνωσε τὸν Λουκιανόν, ἀλλὰ τὸ προοίμιον εἰς τὸν λόγον ἐκεῖνον εἶναι δημιούργημά του.

destiné), πολλὰς ἡμῖν ὑποθέσεις τῶν λόγων ἀεὶ προτιθεὶς ὁ Μ. Βασίλειος, καὶ γὰρ ἐφιλοτιμεῖτο τοῖς ἐμοῖς λόγοις, ὡς οὔπω τοῖς ἑαυτοῦ τῶν πάντων οὐδείς, ἑαυτὸν νῦν ἡμῖν προθήσειν, ὑπόθεσιν ἀγώνων μεγίστην τοῖς περὶ λόγους ἐσπουδακόσι» (devait être si tôt après le sujet d'un discours semblable).

Καὶ ἡ αὐτὴ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λόγων τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ διαίρεσις τοῦ ἐπικηδείου τοῦ Βοσσουέτου εὑρίσκεται εἰς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ Καισαρίου. Εἰς τὸ προοίμιον τοῦ ἐπιταφίου ὁ Γρηγόριος ἐξαγγέλλει τὴν εἰς δύο διαίρεσιν τοῦ λόγου καὶ τὸν ἐπίλογον. «Τῆς τε ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἀσθένειαν ἐπιδείξομεν (α'. μέρος), καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς ἀξιώματος ὑπομνήσομεν, καὶ τὴν ὀφειλομένην τοῖς ἀλγοῦσι παράκλησιν ἐπιθήσομεν καὶ μεταθήσομεν τὴν λύπην ἀπὸ τῆς σαρκὸς καὶ τῶν προσκαίρων ἐπὶ τὰ πνευματικὰ καὶ ἀΐδια» (ἐπίλογος). Ἐπακολουθοῦν βιογραφικαὶ πληροφορίαι περὶ Καισαρίου. Περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, τὸν ὁποῖον πολλὲς φορὲς ἀναφέρει εἰς τὸν ἐπικήδειόν του ὁ Βοσσουέτος, ὁ Γρηγόριος γράφει· «πάντα εἶδον, φησὶν ὁ ἐκκλησιαστὴς (1,14), πάντα ἐπῆλθον λογισμῷ τὰ ἀνθρώπινα, πλοῦτον, τρυφήν, δυναστείαν, δόξαν τὴν ἄστατον, σοφίαν τὴν ὑποφεύγουσαν, πλέον ἢ κρατουμένην· πάλιν τρυφήν, σοφίαν, πάλιν ἐπὶ τὰ αὐτὰ πολλάκις ἀνακυκλούμενος, γαστρὸς ἡδονάς, παραδείσους, πλῆθος οἰκετῶν, πλῆθος κτημάτων, οἰνοχόους καὶ οἰνοχόας, ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας, ὅπλα, δορυφόρους, ἔθνη προσπίπτοντα, φόρους συλλεγομένους, ὀφρῦν βασιλείας, ὅσα περιττὰ τοῦ βίου, ὅσα τῶν ἀναγκαίων οἷς ὑπὲρ πάντας ἦλθον βασιλεῖς τοῖς ἔμπροσθεν· καὶ τί ἐπὶ πᾶσι τούτοις; πάντα ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης, καὶ προαίρεσις πνεύματος ἤτοι οὖν ὁρμὴ τῆς ψυχῆς ἀλόγιστος, καὶ περισπασμὸς ἀνθρώπου τοῦτο κατακριθέντος, ἴσως ἐκ τοῦ παλαιοῦ πτώματος· ***ἀλλὰ τέλος λέγω, φησί, τὸ πᾶν ἄκουε, τὸν θεὸν φοβοῦ· ἐνταῦθα τῆς ἀπορίας ἵσταται.»*** Ὁ ἀναγνώστης ποὺ θὰ ἀναγνώσῃ προσεκτικὰ τὸν ἐπικήδειον τῆς Ἑρριέτας θὰ ἴδῃ τὴν ὁμοιότητα αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐπιτάφιον αὐτὸν τοῦ Γρηγορίου. Ἡ βραχύτης τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ Βοσσουέτος καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος πρὸ αὐτοῦ, ἐκφράζεται ὡς ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου· «οὐδὲ ὁ πᾶς ἀνθρώπων βίος μακρός, ὡς τῇ θείᾳ φύσει καὶ ἀτελευτήτῳ παραβαλεῖν, μὲ ὅτι τὸ τῆς ζωῆς λείψανον, καὶ ἡ λύσις, ὡς ἂν εἴποιμεν, τῆς ἀνθρωπίνης πνοῆς, καὶ τοῦ προσκαίρου βίου τὰ τελευταῖα». Ὄχι δ.λ.δ. ἕνα μέρος τῆς ζωῆς μας, ἀλλὰ ὁλόκληρος ὁ βίος μας δὲν εἶναι μακρὸς παραβαλλόμενος πρὸς τὸ Ἄπειρον, τὸ ἀτελεύτητον. Ἡ σκέψις τοῦ Αὐγουστίνου καὶ τοῦ Βοσσουέτου· «ὅ,τι μετρεῖται τελειώνει» κ.λ.π. (βλέπε μετάφρασιν τοῦ ἐπικηδείου). Εἰς πλεῖστα μέρη τῶν ἐπικηδείων του ὁ Βοσσουέτος τονίζει τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας, ὁ ὁποῖος καὶ κα-

θιστᾷ τρομερὸν τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. «Τοῦτον ἐγὼ φοβοῦμαι τὸν φόβον, λέγει ὁ Γρηγόριος, τούτῳ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν σύνειμι».

Ὁ ἐπίλογος τοῦ ἐπικηδείου τῆς Ἑρριέτας περιέχει· «τί περιμένομεν διὰ νὰ μετανοήσωμεν;» κ.λ.π. Ὁ Γρηγόριος γράφει «Νυνὶ δὲ ἀφεὶς τοὺς θρήνους, εἰς ἐμαυτὸν βλέψω, μήτι θρήνων ἄξιον λάθω φέρων, καὶ τὰ ἐμαυτοῦ περισκέψομαι. Υἱοὶ ἀνθρώπων, μέτεισι γὰρ πρὸς ἡμᾶς ὁ λόγος. ἕως πότε βαρυκάρδιοι καὶ παχεῖς τὴν διάνοιαν; ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα καὶ ζητεῖτε ψεῦδος;» («Ἀλλά, λέγει ὁ Βοσσουέτος, προσευχόμενοι διὰ τὴν ψυχήν της, ἂς συλλογισθῶμεν καὶ τοὺς ἰδίους ἑαυτούς μας. Τί περιμένομεν διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν— εἰς τὸν Χριστόν—, καὶ ποία σκληρότης εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ἰδικήν μας, ἐὰν κ.λ.π.»). Μέγα τι τὸν ἐνταῦθα βίον, καὶ τὰς ὀλίγας ταύτας ἡμέρας πολλὰς ὑπολαμβάνοντες, καὶ τὴν διάζευξιν ταύτην, τὴν ἀσπαστὴν καὶ ἡδεῖαν, ὡς μή τι βαρὺ καὶ φρικῶδες ἀποστρεφόμενοι, οὐ γνωσώμεθα ἡμᾶς αὐτούς; οὐ τὰ φαινόμενα ρίψωμεν; οὐ πρὸς τὰ νοούμενα βλέψωμεν;» Εἰς τὸ τέλος τοῦ προοιμίου ὁ Γρηγόριος προσθέτει· «δέχοιο δὲ καὶ ἡμᾶς ὕστερον ἐν καιρῷ εὐθέτῳ, οἰκονομήσας ἐν τῇ σαρκὶ ἐφ' ὅσον ἂν ᾖ συμφέρον· καὶ δέχοιο διὰ τὸν ***σὸν φόβον ἑτοιμασθέντας***, καὶ οὐ ταρασσομένους, οὐδὲ ὑποχωροῦντας ἐν ἡμέρᾳ τῇ τελευταίᾳ, καὶ βίᾳ τῶν ἐντεῦθεν ἀποσπωμένους, ὃ τῶν φιλοκόσμων ψυχῶν πάθος καὶ φιλοσάρκων» [78]) (ἐὰν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἔλθῃ μία ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ θάνατος θὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅλα τὰ λάθη μας, διατί νὰ μὴ περιφρονῶμεν διὰ τῆς σκέψεως ἐκεῖνο ποὺ θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ τὸ περιφρονήσωμεν μίαν ἡμέραν ἐξ ἀνάγκης; (Ἐπικήδειος τοῦ Βοσσουέτου εἰς τὴν Ἑρριέταν—Ἄνναν). Εἰς τὸν ἐπιτάφιον τῆς ἀδελφῆς του Γοργονίας ὁ Γρηγόριος σκέπτεται περὶ θανάτου καὶ ζωῆς κατὰ τρόπον τὸν ὁποῖον συχνὰ ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς ἐπικηδείους τοῦ Βοσσουέτου. «Ζωὴ γοῦν καὶ θάνατος, ταῦθ' ἅπερ λέγεται, πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρειν δοκοῦντα, εἰς ἄλληλα περιχωρεῖ πως καὶ ἀντικαθίσταται. Ἡ μὲν γὰρ ἐκ φθορᾶς ἀρχομένη τῆς μητρὸς ἡμῶν, καὶ διὰ φθορᾶς ὁδεύουσα τῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκστάσεως, εἰς φθορὰν καταστρέφει τὴν τοῦ βίου τούτου κατάλυσιν· ὁ δὲ τῶν ἐνταῦθα κακῶν ἀπαλλαγὴν ἔχων, καὶ πρὸς τὴν ἄνω πολλάκις μετάγων ζωήν, οὐκ οἶδ' εἰ κυρίως προσηγορεύοιτο θάνατος, ἐν ὀνόματι μᾶλλον ἢ πράγματι τὸ φοβερὸν ἔχων· καὶ κινδυνεύομεν πάσχειν πως ἄλογον πάθος, ἃ μὲν ἔστιν οὐ φοβερὰ δεδοικότες, ἃ δὲ φοβεῖσθαι ἄξιον ὡς αἱρετώτερα περιέποντες. Μία ζωή, πρὸς τὴν ζωὴν βλέπειν· εἷς θάνατος, ἡ ἁμαρτία· ψυχῆς γὰρ ὄλεθρος» Ὅλαι αἱ ἀνωτέρω σκέψεις αἱ διατυπωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐξ ἀφορμῆς τοῦ θανάτου, ἀναπτύσ-

---

[78]) Migne τόμ. 35 στ. 776 καὶ ἑξῆς.

σονται εἰς τοὺς ἐπικηδείους τοῦ Βοσσουέτου καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει ἐκδιδόμενον. Ὡς ἔγραφον καὶ ἀλλαχοῦ τῆς παρούσης μελέτης (βλέπε βιογραφίαν καὶ κήρυγμα Βοσσουέτου) ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου ἀπερρόφα τὸν Βοσσουέτον· τὰ αἰσθήματα δὲ αὐτὰ ἐνίσχυσε μὲ τὴν μελέτην τῶν πατέρων καὶ ἰδίως τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου. Ἰδοὺ πῶς ἀπεικονίζει ὁ θ. Χρυσόστομος τὰ αἰσθήματα ποὺ γεννῶνται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῇ θέᾳ νεκροῦ. «Καὶ γὰρ μυρίας ἀπολαύσαντες διδασκαλίας, καὶ μηδὲν κερδάναντες, ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐκείνης ἀθρόου φιλοσοφοῦσι, τό τε εὐτελὲς καὶ ἐπίκαιρον τῆς ἀνθρωπίνης καταμανθάνοντες φύσεως καὶ τὸ σαθρὸν καὶ ἄστατον τῆς ἑαυτῶν δυναστείας, καὶ ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις συμφοραῖς τὰς ἑαυτῶν καταμανθάνοντες μεταβολάς» [79]. Ἐδῶ πρόκειται περὶ τῶν μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν· τοιούτους εἶχεν ἐνώπιόν του εἰς τοὺς ἐπικηδείους του ὁ εὐφραδὴς καὶ εὐφυὴς Βοσσουέτος εἰς πόσας ἀποστροφὰς πρὸς τοὺς μεγάλους ἀκροατάς του δὲν εὑρίσκομεν τὴν ἔννοιαν τῶν ὡς ἄνω μελαγχολικῶν λόγων τοῦ Χρυσοστόμου!!

Ἡ ὑπὸ τοῦ Βοσσουέτου μελέτη τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῶν θύραθεν συγγραφέων καὶ ἡ ἀφομοίωσις σκέψεων, ἀντιλήψεων, συναισθημάτων τούτων ἢ ἡ χρησιμοποίησις θεωριῶν καὶ ἀποσπασμάτων ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν σοφῶν αὐτῶν εἶναι γεγονὸς τὸ ὁποῖον, ἀντὶ νὰ ὑποβιβάζῃ, τοὐναντίον ἀναβιβάζει τὴν ἀξίαν τοῦ μεγαλοφυοῦς αὐτοῦ Γάλλου κληρικοῦ. Πῶς τὰ μεγάλα πνεύματα ἐπωφελοῦνται τὸ ἓν τὸ ἄλλο ἢ πῶς συμπίπτουν εἰς τὰς σκέψεις των ἢ πῶς ἀφομοιώνει ὁ μὲν τὰ πνευματικὰ προϊόντα τοῦ δέ, εἶναι θέμα τὸ ὁποῖον εἰς ὀλίγας γραμμὰς ἐξήτασα γενικῶς μὲν εἰς τὸ ἄρθρον μου «Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Γκαῖτε» («Ὀρθοδοξία», 1942 σ. 38—42), εἰδικῶς δέ, ὡς πρὸς τὸν Βοσσουέτον, εἰς τὴν πραγματείαν μου «Ὁδηγίαι διὰ τὸ σύγχρονον κήρυγμα...» (σ. 9 - 10.). Ὁ ἐκδότης τοῦ Βοσσουέτου P. Jacquinet ἐξετάζων, εἰς ἕνα πρόλογόν του τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Discours sur l'histoire universelle» τοῦ Βοσσουέτου, τὸ πόθεν ἐνεπνεύσθη ὁ Βοσσουέτος ὡς πρὸς τὸ σχεδίασμα τοῦ ὡς ἄνω συγγράμματος, ὑπογραμμίζει ὅτι ὁ ἐμπνευστής του ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπῆρξεν ὁ Pascal. Αἱ σκέψεις τοῦ φιλοσόφου ἐκείνου χριστιανοῦ ἐνέπνευσαν εἰς τὸν ἀετὸν τοῦ Μῶ τὸ ἔξοχον ἐκεῖνο σύγγραμμα.

---

79) Migne τόμ. 55 στ. 282 ὁμιλ. εἰς τὸν ρι', ψαλμόν. Εἰς τὴν ὁμιλίαν πρὸς Ἐφεσίους γράφει: «οὐ ματαιότης παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἀλήθεια ὥσπερ τὰ δόγματα ἀληθῆ, οὕτω καὶ ὁ βίος. Ματαιότης γὰρ ἡ ἁμαρτία ἐστὶ καὶ ψεῦδος· ὁ δὲ βίος ὁ ὀρθὸς ἀλήθεια». Ἡ σκέψις αὐτὴ ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Βοσσουέτου μὲ περαιτέρω ἀνάπτυξιν εἰς τὸν ἐπικήδειον τῆς Ἑρριέτας—Ἄννης τῆς Ἀγγλίας. Βλέπε καὶ ἐμὴν μελέτην «Ἱερὸς Χρυσόστομος, Βοσσουέτος καὶ τὸ σύγχρονον κήρυγμα» «Ὀρθοδοξία» 1939 σ. 232 καὶ αὐτόθι σημ.

Ὁ Jacquinet ὑπαινίσσεται καὶ τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ὁ ἐχθρὸς τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ φίλος τῶν Γιανσενιστῶν παρασιωπᾶται ὑπὸ τοῦ Βοσσουέτου. Ὁ Jacquinet ἐπεκτείνεται εἰς τὸ κεφάλαιον ποὺ ἀφορᾷ τὰ δανείσματα καὶ τὰς ἀπομιμήσεις τοῦ Βοσσουέτου ὡς πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἐκκλησιαστικοὺς καὶ μὴ συγγραφεῖς. Ἰδοὺ τὰ λόγια τοῦ Jacquinet «ὁ Βοσσουέτος, μία ἀπὸ τὰς γονίμους καὶ τὰς ζωντανὰς ἐκείνας μεγαλοφυΐας αἱ ὁποῖαι εὑρίσκουν μέσα των τοὺς περισσοτέρους πόρους (τὸν πνευμ. πλοῦτον), εἶναι ὡσαύτως καὶ μία ἀπὸ ἐκείνας ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι πολὺ μεγάλο τὸ κράτος τῆς παραδόσεως, καὶ αἱ ὁποῖαι, ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, πολὺ ἐπιθυμοῦν νὰ προσπορίσουν κῦρος (εἰς τὰ γραφόμενά των) ἢ νὰ ἐμπνευσθῶσιν ἀπὸ ὅ,τι καλλίτερον ἐσκέφθησαν ἢ εἶπαν οἱ πρὸ αὐτῶν. Διὰ τῶν πρώτων του μελετῶν, καθὼς καὶ διὰ τῶν μελετῶν ὅλης του τῆς ζωῆς τραφεὶς μὲ τὸ οὐσιαστικώτερον μέρος τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω ἀρχαιότητος, εἶναι γεμᾶτος, ἵνα οὕτως εἴπω, ἀπὸ αὐτήν· πανταχόθεν ὑπερεκχειλίζει αὕτη εἰς τὰ συγγράμματά του, ... πολλάκις μελέτη μιᾶς σελίδος ποὺ φαίνεται πὼς βγῆκε διὰ μιᾶς ὁλόκληρος ἀπὸ τὸν ἴδιον πλοῦτον τοῦ συγγραφέως, ἐὰν ἐπανέλθωμεν εἰς αὐτὴν διὰ νὰ τὴν ἐξετάσωμεν περαιτέρω, καὶ νὰ διερευνήσωμεν, οὕτως εἰπεῖν, τὰ ὑποκάτω αὐτῆς (τὸ ὑπέδαφός της, τὴν βάσιν), ἐκπληττόμεθα ἀπὸ πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ πραγματικότητι ἐμβῆκεν ἐκεῖ ὡς ἄμεσον ἢ ἔμμεσον δάνειον, ὡς μυστικαὶ ἐνθυμήσεις ἢ ὡς ἀκούσιοι ἀναμνήσεις· Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤκουε καὶ ἐθαύμαζε μόνον τὸν Βοσσουέτον, καὶ ἔξαφνα, κάτω ἀπ' τὸν λόγον αὐτὸν ὅπου φανερώνεται τόσον διακεκριμένος ὁ τόνος τῆς φωνῆς του, διακρίνομεν τὰ φανερὰ ἴχνη σκέψεως τοῦ ψαλμῳδοῦ ἢ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, παθοποιΐας τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, γνώμης τοῦ Τερτουλλιανοῦ, μιᾶς κονδυλιᾶς τοῦ Πολυβίου ἢ τοῦ Τίτου Λυβίου. Εἶδος ἀνακαλύψεως τόσον περισσότερον εὐχάριστον, ὅσον δηλώνοντες αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φοβούμεθα ὅτι θὰ ἀδικήσωμεν τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ συγγραφέως ἢ θὰ προσβάλωμεν καὶ κατ' ἐλάχιστον τὴν δόξαν του. Πράγματι κανένας δὲν κατέχει, ὅπως αὐτός, τὸ μυστικὸν νὰ μιμῆται, χωρὶς νὰ ἀποκηρύττῃ καὶ χωρὶς νὰ ἐξαλείφῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ ἰδιοποιῆται τὴν σκέψιν ἢ τὰ λόγια τοῦ ἄλλου κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ προσδίδῃ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ καταφανῶς παρ' ἄλλων δανεισμένα τὴν χάριν ἢ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὅλης προσωπικῆς δημιουργίας». Ὅ,τι λέγει εἰς τὴν σελίδα αὐτὴν ὁ Γάλλος Jacquinet, ἀφορᾷ κυρίως τὸ σύγγραμμα τοῦ Βοσσουέτου «λόγος περὶ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας». Ὕστερον ὅμως ἀπὸ ὅσα ἀνέφερα περὶ τῶν κηρυγμάτων του καθόλου καὶ πρὸ πάντων περὶ τῶν ἐπικηδείων του — ἰδίως τοῦ ἐπικηδείου τῆς Ἑρριέτας—Ἄννης τῆς Ἀγγλίας ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, εἰς τὸν ἀδελφόν του Καισάριον, εἰς τὴν ἀδελφήν του Γοργονίαν, εἰς τὸν Μ. Βασί-

λειον κ. ἄ. —αἱ σκέψεις καὶ αἱ παρατηρήσεις αὐταὶ τοῦ Γάλλου ἐκδότου ἰσχύουν πλήρως καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰ κηρύγματα καὶ ἰδιαιτέρως τοὺς ἐπικηδείους τοῦ σοφοῦ Γάλλου κληρικοῦ [80].

Ἀλλὰ ὁ Βοσσουέτος ἀντιγράφει ἄλλους; ὄχι· ἀντιγράφει καθ' ὃν τρόπον διατυπώνει ὁ Jacquinet, καθ' ὃν τρόπον ἐπωφελοῦνται ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτῶν ὅλοι οἱ ἔξοχοι συγγραφεῖς. Ὁ Βοσσουέτος ἐμπνέεται καλλίτερον ὅταν νοερῶς ἐπισκέπτεται τὸν Ἑλικῶνα τῆς θρησκευτικῆς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς θύραθεν σοφίας. Ἀπὸ ἐκεῖ λαμβάνει ἀφορμὴν διὰ νὰ καταστῇ περισσότερον σοφὸς καὶ περισσότερον πρωτότυπος. Ἐὰν εὗρεν ἕνα τύπον διδακτικῶν ἐπικηδείων εἰς γίγαντα τῆς θεολογίας καὶ τῆς χριστιανικῆς ποιήσεως Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ὁ Βοσσουέτος δὲν εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ νεωτέρου μοναδικοῦ εἴδους τῶν ἐπικηδείων.

Μὲ τόσον ἔξοχον τέχνην καὶ μὲ τοιοῦτον ὕψος λόγου παρενείρει εἰς τὰς βιογραφικὰς πληροφορίας καὶ εἰς τὰς ἀρετὰς τοῦ ἐξυμνουμένου ὑψηλὰς ἠθικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σκέψεις καὶ θεωρίας, ὥστε ὁ ὑψιπέτης τοῦ Μῶ ἀετὸς θὰ θεωρῆται πάντοτε τὸ πρότυπον τῶν ἐπικηδείων λόγων καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρίστους κλασικοὺς ὁδηγοὺς τῶν ἱεροκηρύκων ἐκείνων ποὺ θέλουν νὰ κηρύττουν καλὰ καὶ ὠφέλιμα εἰς τοὺς χριστιανούς.

Ἔγραφον κατὰ Μάϊον τοῦ 1943

Ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

80) Jacquinet ἔνθ. ἀνωτ. σ. 8.

ΤΑ ΚΕΙΜΗΛΙΑ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΑΤΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ὁ κ. ΜΑΝ. ΓΕΔΕΩΝ ἐπεχείρησε κατὰ τὸ 1911 νὰ ἀναγράψῃ τὰς εἰκόνας, τὰ ἅγια λείψανα καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ. Πᾶς τις δὲν ἀνέμενε βεβαίως, ὅτι μετὰ μίαν στήλην τοῦ Περιοδικοῦ θὰ ἐτελείωνε ὅλον τὸ περιεχόμενον τοῦ ναοῦ τούτου, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Τζιβαλὶ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ναοὺς (ἐν ὅλῳ 26), ὧν καταγράφει τὰ σπουδαιότερα [1]. Ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τῶν Ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ὑπάρχει σπουδαία περιγραφὴ ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὰ ἱερὰ ἄμφια τοῦ πατριαρχικοῦ σκευοφυλακίου» [2]) μετὰ ὡραίων φωτογραφιῶν τεχνουργηθεισῶν ὑπὸ ***Ρωμύλου Σπαθάρη*** καὶ εἶναι τὰ ἑξῆς:

α'.) ***Ὁ περίφημος τῆς Τιβεριάδος ἢ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐπιλεγόμενος σάκκος*** ἐκ λευκοῦ σιπίου χρυσαργυροκέντητος [3]) μετὰ πολλῆς καὶ μεγάλης τέχνης. Παρίστανται ἐν εἰκόνι ὁ Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι ἁλιεύοντες εἰς τὴν λίμνην, καὶ πέριξ εὐκληματοῦσα ἄμπελος, φοίνικες, ἀστέρες, νέφη μετὰ τῶν σχετικῶν γραφικῶν ρητῶν καὶ τῶν ἑξῆς ἐπιγραφῶν: «***Ὑπῆρξε κτῆμα τοῦ ἀοιδίμου Ἐφέσου Διονυσίου 1810, Μαρτίου Λ', καὶ ἐπεσκευάσθη ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως 1888.*** Τοῦτον φορεῖ ὁ Πατριάρχης κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τὴν δευτέραν Ἀνάστασιν.

β'.) ***Ὁ σάκκος τῶν σμάλτων*** λεγόμενος, ὅστις, ὡς τὸ σχέδιον καὶ

---

1) Ἐκκλ. Ἀλήθ. ἔτος ΛΑ', 1911, σ. 92-3, 102-3, 108, 143-4. Ὑπόσχεται ἐν τέλει ὅτι τὸ 1914 θὰ ἐκδώσῃ τὸ «ἱστορικόν», ἀλλὰ δὲν εἴδομεν αὐτό, πλὴν ἀναγραφῆς τινος ἱερῶν ἀμφίων τοῦ πατρ. ναοῦ ἐν τῷ Ἑορτολογίῳ Κωνσταντινουπολίτου προσκυνητοῦ σ. 59-68.

2) Ἔτους 1906, σ. 165-176 ὑπὸ † Β (Βασίλειος Σμύρνης;) ὅστις ἦν τότε συνοδικός.

3) Εἰς τοὺς βουλομένους νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς περιγραφὰς κειμηλίων (καὶ ἔχω πρὸ παντὸς ὑπ' ὄψιν τοὺς Ἁγιορείτας, οἵτινες ἤδη ἐνήρξαντο λίαν φιλοτίμως νὰ καταγράφωσι τὰ πλούσια σκευοφυλάκια), ὑποδεικνύω διὰ τὴν ὁρολογίαν δύο ἀρχαίους καταλόγους, τὸν ἐν Acti praesertim graeci in monasterii Russici in Monte Atho (Κίεβον 1874) σ. 50 καὶ τὸν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Μονῆς Χάλκης ὑπὸ ***Βαρθ. Κουτλουμουσιανοῦ*** συνταχθέντα.

ἡ τέχνη μαρτυρεῖ, εἶναι βυζαντινός. Εἶναι ὅλος κεντητὸς ἐπὶ χρυσοῦ ἐδάφους, *συρμαιόγραφος* [4]) διὰ διαφόρων χρωμάτων, προεξέχοντος τοῦ πρασίνου· διαθέει δὲ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ περιπλοκὰς ἐκ σύρματος καὶ μετάξης μετ' ἀνθέων χρυσοπάστων [5]) ἀποτελούντων κύκλους, πλαισιοῦντας τὸ σμάλτον ἐξεικονίζον προφήτας καὶ ἀποστόλους, ὡς καὶ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Θεοτόκον δι' ἀμιμήτου τέχνης, ἥτις καὶ διετήρησεν αὐτὸν ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἀνέπαφον.

γ'.) ***Σάκκος τῆς ῥίζης τοῦ Ἰεσσαὶ ἢ τῶν ἁγίων Πάντων*** ἐπικαλούμενος, ἀφιέρωμα τοῦ Ἀλεξανδρείας ***Καλλινίκου***, κατασκευασθεὶς ἐν Εὐρώπῃ, χρώματος βαθέος κυανοῦ μετὰ διαφόρων χρυσοκεντημάτων παριστώντων εἰκόνας. Κάτω κεῖται ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως ὁ ***Ἰεσσαὶ*** καὶ ῥάβδος ἥτις ὡς δένδρον διακλαδοῦται, καὶ ἐπὶ τῶν κλάδων οἱ προφῆται καὶ βασιλεῖς παριστῶσι τὴν γενεαλογίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὡς ἄνθος περιέχεται ἐν τῷ ἀνωτάτῳ κλάδῳ. Ἕκαστος τῶν εἰκονιζομένων ἁγίων φέρει εἰλητόν, ἔνθα τὸ ἀνάλογον γραφικὸν ῥητόν. Ἐν προσθίᾳ ὑπάρχει ἡ εἰκὼν τῶν ἁγίων Πάντων, ὧν ἐν τῷ μέσῳ ὁ Χριστός, μετὰ τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Προδρόμου ἑκατέρωθεν. Ἄνωθεν ἡ Σταύρωσις, ὁ Ἐπιτάφιος, ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος, ἡ Βαϊοφόρος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου. Φορεῖ τοῦτον ὁ πατριάρχης τὸ Πάσχα καὶ τὰ Χριστούγεννα. Τὴν ἀξίαν εἶναι βαρύτιμος καὶ τὴν τέχνην ἀξιοθαύμαστος, ὥστε, ὡς λέγει ὁ περιγράψας αὐτόν, «δικαίως πρέπει νὰ ἀπονεμηθῇ αὐτῷ γέρας καλαισθησίας καὶ τέχνης» [6]).

Πολλά, εἰμὴ ὅλα, τῶν ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ περιγραφομένων θὰ συναντήσωμεν εἰς τὸν ἐνταῦθα ἀνέκδοτον κατάλογον [7]). Οὗτος κατεστρώθη

---

[4]) Ἡ λέξις αὕτη ὑπάρχουσα παρὰ *Θεοδ. Στουδίτῃ* (ἐπιστ. 75) δέον νὰ κωδικοποιηθῇ καὶ παρ' ἡμῖν, δηλοῖ δὲ τὰ διὰ σύρματος λεπτοτάτου κεντημένα, ἔχομεν δὲ διὰ τὰ σκεύη τὸ ***συρμαένιον*** καὶ νῦν συρματένιον.

[5]) Ἕτερος ὅρος ἐπιτυχὴς ἀπαντώμενος παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς: ***χρυσόπαστα ἱερὰ καὶ χρυσοπαστικὴ τέχνη.***

[6]) Ἡμερολόγιον κ. τ. λ. σ. 171. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μετὰ πάσης ἀκριβείας παρατηρῶν πᾶσαν λεπτομέρειαν περιγράφει οὗτος καὶ τὰ ἑξῆς: τὸ ὠμοφόριον καὶ ἐπιτραχήλιον τῆς Τιβεριάδος, καὶ τὸ τῶν Σμάλτων. Ἕτερον διφυὲς ἐπιτραχήλιον ***«κτῆμα τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος Γαβριὴλ ἐν ἔτει αχξα' (1661) Ἰούν. λ.'*** 4 ἐπιγονάτια πάντα μετὰ χρυσοῦ καὶ μετάξης ὑφασμένα καὶ παριστῶντα διαφόρους ἁγίους, μίαν βυζαντινὴν μίτραν, εἶδος σκούφου καὶ τὴν τῆς Τιβεριάδος καὶ 4 ἐγκόλπια σ. 172-6.

[7]) Τὰς πολυτελεῖς ταύτας στολὰς περιγράφοντες ἐμνήσθημεν τοῦ ***ἱεροῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας***, ὅστις εἰς τὸν προφήτην ***Σοφονίαν*** γράφει τὰ ἑξῆς ἀξιόλογα: «Προσεκτέον δὴ οὖν τοῖς τῶν θείων θυσιαστηρίων ἱερουργοῖς μὴ ἄρα πως ταῖς τοιαύταις περιπίπτειν γραφαῖς (τῆς Π. Δ. δηλ.) τυπικῶς μὲν γὰρ πάλαι ταῖς ἱερουργίαις πρέπουσαν ἐδέχοντο στολήν, ἐπειδὴ δὲ τῆς ἐν πνεύματι λατρείας ἐνέ-

κατὰ τὸ 1714 ἐπὶ πατριάρχου ***Καλλινίκου*** τοῦ Κυπρίου καὶ σώζεται ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς ἐν Ἄθῳ μονῆς Μεγίστης Λαύρας, ἐπιβεβαιούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Σήμερον ὑπάρχει λαμπρὸν σκευοφυλάκιον ἐν τοῖς πατριαρχείοις, ἐντὸς πυργοειδοῦς οἰκήματος, ἱδρυμένου ἐντὸς τοῦ πατριαρχικοῦ περιβόλου πλησίον τῆς αἰθούσης τοῦ ἄλλοτε Μικτοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς βιβλιοθήκης, ἀποτελεῖται δὲ ἐκ 4 ἀλλεπαλλήλων καὶ ἀσχέτων ἀπ' ἀλλήλων αἰθουσῶν, τῆς μὲν ὑπογείου ὡς ἀποθήκης, τῆς δὲ ὡς μυροφυλακίου, τῆς τρίτης ὡς ἀρχειοφυλακίου καὶ τῆς τετάρτης ὡς σκευοφυλακίου. Οὕτω διερρυθμίσθη αὐτὸ ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας ***Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'***, ὅτε ἐξωραΐσθη τὸ κτίριον καὶ ἐπλουτίσθη ἱκανῶς. Τὰ ἱερὰ ἄμφια φυλάσσονται καλῶς ἐντὸς ἑρμαρίων καὶ διαφόρων θηκῶν. Ταῦτα προέρχονται ἄλλα μὲν ἐξ ἀφιερωμάτων, ὡς καὶ ὁ κατάλογος δεικνύει ἐν πολλοῖς, κυρίως Πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων καταλιπόντων μετὰ θάνατον τὰς ἀρχιερατικὰς αὐτῶν στολάς, ἄλλα δὲ ἐξ ἀγορᾶς τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας φιλοτίμως ἑκάστοτε μεριμνώσης πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ἱεροῦ σκευοφυλακίου. Ἀλλ' ἔχομεν καὶ δωρεὰς τῶν τῆς Μολδοβλαχίας ἡγεμόνων, ὡς μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ καταλόγου ἡμῶν. Ἀλλὰ καθ' ὃν χρόνον συνετάγη ὁ κατάλογος οὗτος δὲν ὑπῆρχεν ἐν τοῖς πατριαρχείοις θέσις διὰ τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ ταῦτα «ἀπετέθησαν εἰς δύο σεντούκια καὶ εἰς ἓν σεπέτιον καὶ ἐβάλθησαν εἰς τὸ μαγαζεῖον τοῦ ἁγίου Νικομηδείας κὺρ ***Παρθενίου***» [8]). Ἐξ αὐτοῦ διδασκόμεθα καὶ ἕτερόν τι, ὅτι ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐλάμβανεν, ὅπως ὁ διαληφθεὶς ***Κυπριανός***, ὅσα ἐχρειάζετο ἐκ τῶν κοινῶν ἱερῶν ἀμφίων καὶ εἰκόνων, ἅπερ παραιτούμενος ἀπεδίδου. Ἡ πρᾶξις αὕτη σημειοῦται ὑστερογράφως ἐν τῷ καταλόγῳ. Οὕτως ἔπραξε καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ ***Κοσμᾶς*** καὶ ἐπισημειοῦνται ἐπίσης: «Τὰ ὅσα ἔχει παρμένα ὁ Κοσμᾶς». Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ χρῆσις πολυτελῶν μανδηλίων διὰ τὴν πατερίτζαν, ἥτις νῦν σχεδὸν ἐξέλιπε, καὶ ἡ διακονία τοῦ θυρωροῦ τοῦ πατριαρχείου

στηκεν ὁ καιρός, ἄμφιον ἔστω λαμπρὸν καί στολή τις, ὥσπερ ἱεροπρεπὴς ἑκάστῳ τῶν κεκλημένων εἰς λειτουργίαν πίστις ὀρθὴ καὶ ἀμώμητος, βίος ἐνάρετος, πολιτεία σεμνή... ***Μάταιον τοίνυν οἱ τῆς τοιαύτης λαμπρότητος καὶ εὐκοσμίας χρυσᾶς καὶ ἐρυθρᾶς καὶ πρασίνας καὶ κιτρίνας καὶ ἄλλας ποικιλοχρόους ἱερατικὰς στολὰς ἀνταλλαξάμενοι· οὐδὲν γὰρ χρῶμα σεμνότερον ἢ λαμπρότερον ἢ καθαρώτερον ἢ τιμιώτερον ἢ περιφανέστερον τοῦ λευκοῦ*** » ***(βλ. Εὐστρ. Ἀργέντη***, Σύνταγμα κατὰ ἀζύμων, 1760, σ. 267). Εἶναι περίεργον ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις ἱερατεύοντες, χωρὶς βεβαίως νὰ γνωρίζωσι τὰς τοῦ θείου πατρὸς ἐπιταγάς, καθιέρωσαν ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς σχεδὸν πάντες τὸ λευκὸν χρῶμα.

[8]) Λαμπρὰ τάξις καὶ οἰκονομία. Σήμερον πολλοὶ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦντες ἀρχιερεῖς δὲν λειτουργοῦσι, καίτοι προσκαλούμενοι, διότι δὲν φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν ἱερά. Ἡ ἀρχιεπισκοπὴ πάσης Ἑλλάδος πρέπει ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἱδρύουσα σκευοφυλάκιον.

νὰ παραδίδῃ εἰς τοὺς ἑκάστοτε λειτουργοῦντας ἐκ τῶν συνοδικῶν ἢ παρεπιδημούντων ἀρχιερέων τὰ ἱερὰ ἐκ τοῦ σκευοφυλακίου [9].

Εἰς τὸν κατάλογον τῶν Πατριαρχείων περιεργίας ἕνεκεν ἐπισυνάπτω, ἐκ τοῦ μεγάλου ἀρχειακοῦ κώδικος τῆς αὐτῆς Λαύρας ἐρανισάμενος, ἕτερον κατάλογον ἱερῶν ἀμφίων τοῦ ἀποθανόντος Ἡλιουπόλεως *Λεοντίου,* ἅπερ μετὰ τὸν θάνατον παρέδωκεν ὁ αὐτάδελφος τοῦ ἀρχιερέως ***Χατζῆ Ἰωάσαφ*** εἰς τὴν μονὴν εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ αἰώνιον. Καὶ ὄντως τοῦ ***Λεοντίου*** ἀρχιερέως ἀκούεται ἀπὸ τοῦ 1803 μέχρι σήμερον ἐκφωνούμενον ἐν τῷ καθολικῷ ναῷ τῆς Λαύρας μεταξὺ τῶν ὀλίγων κτιτορικῶν.

Ὁ θαυμασμὸς τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν ἀμφίων τοῦ Λεοντίου θὰ κορυφωθῇ, ὅταν μάθῃ ὅτι εἷς ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων τριῶν σάκκων, «χρυσοκέντητος βαρύς», εἶναι ἐκ τῶν τιμαλφεστέρων κειμηλίων τῆς Μεγίστης Λαύρας, μόνον κατὰ τὴν πανήγυριν τοῦ πολιούχου ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ***Ἀθανασίου*** χρησιμοποιούμενος, θαῦμα πολυτελείας καὶ τέχνης, ὅμοιος πρὸς τὸ σάκκον τῶν Σμάλτων, ὃν δι' ὀλίγων περιεγράψαμεν ἀνωτέρω.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως βεβαιοῖ.

Α΄. Κατάστιχον τῶν Ἱερῶν ἀμφίων, καὶ λοιπῶν ἀμφιερωμάτων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, Ἰανουαρίῳ μηνὶ ,αψιδ΄ (1714).

Εἷς σάκκος χρυσὸς ***μόρικος*** [10] τοῦ κὺρ ***Καλλινίκου,***
ἕτερος σάκκος χρυσὸς κίτρινος βαρὺς τοῦ αὐτοῦ,
ἕτερος σάκκος χρυσὸς κόκκινος τοῦ αὐτοῦ,
ὠμοφόριον τοῦ ***Βαρθολομαίου*** Ἡρακλείας,
ἐπιτραχήλιον τοῦ αὐτοῦ ἔχον κεντημένους ἱεράρχας,
ἐπιγονάτιον διὰ μαργάρων τοῦ κὺρ ***Καλλινίκου,***
σάκκος χρυσὸς ἄσπρος ἀφιερωθεὶς παρὰ τοῦ ***Σερβάνου Καντακουζηνοῦ,***
ἐπιμάνικα διὰ μαργάρων τοῦ κὺρ ***Καλλινίκου,***
ἐπιγονάτιον πράσινον τοῦ κὺρ ***Διονυσίου,***
μπόγος σιρματένιος εἰς κόκκινον ἀτλάζι τοῦ κὺρ ***Καλλινίκου,***

---

9) Ὡς πρότυπα περιγραφῆς κειμηλίων ἀναφέρω τρία. Τὸ σκευοφυλάκιον καὶ ἡ βιβλιοθήκη τῆς Πάτμου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ΄ αἰῶνος ὑπὸ Ch. Diehl μετάφρ. *Σ. Ι. Τηλιακοῦ,* Ἀθῆναι 1910. Τὸ Συνοδικὸν σκευοφυλάκιον τῆς Μόσχας ὑπὸ ***Ἰακ. Δημοπούλου,*** Ἀθ. 1906, καὶ τὸ τοῦ Μεγ. Σπηλαίου περιγραφὲν μικρῷ πρὸ τῆς ἀποτεφρώσεως ὑπὸ τοῦ καθ. κ. ***Γ. Σωτηρίου.***

10) ***Μόρικος***=χρώματος μορέας ἤτοι τὸ νῦν λεγόμενον βυσσινί, τὸ πορφυροῦν τῶν βυζαντινῶν).

ὠμοφόριον τοῦ Φιλιππουπόλεως **Νεοφύτου**,
στιχάριον πράσινον ντιμπᾶς τοῦ κὺρ **Γαβριήλ**,
στιχάριον κόκκινον ντιμπᾶς τοῦ κὺρ **Καλλινίκου**,
στιχάριον κόκκινον ντιμπᾶς τοῦ κὺρ **Γαβριήλ**,
στιχάριον ἀγραβανὶ ντιμπᾶς τοῦ αὐτοῦ,
στιχάριον ἄσπρον ντιμπᾶς τοῦ αὐτοῦ,
περιζώνια τρία,
σάκκος χρυσὸς κίτρινος μὲ πλατιὰ πιτζίλια,
πατερίτζα διαμαντένια τοῦ κὺρ **Καλλινίκου**, ἐξ ἧς λείπει ἓν διαμάντιον,
ὠμοφόριον χρυσόν,
μπόγοι πέντε,
σάκκος ἄσπρος χρυσὸς τοῦ κὺρ **Γαβριὴλ** πολυσταύριον,
ἕτερος σάκκος τοῦ αὐτοῦ ἄσπρος χρυσός,
ἕτερος σάκκος τοῦ αὐτοῦ κόκκινος χρυσός,
ἕτερος σάκκος τοῦ αὐτοῦ κίτρινος χρυσός,
ἐπιτραχήλιον τοῦ αὐτοῦ ἄσπρον χρυσόν,
ἐπιτραχήλιον ἀφιερωθὲν παρὰ τοῦ ρηθέντος **Σερβάνου Κατακουζηνοῦ**,
δύο ἐγκόλπια διαμαντένια,
εἷς σταυρὸς σμαραγδένιος μέγας,
ἕτερος μικρὸς σμαραγδένιος
ἕτερος μικρότερος ἁγιορίτικος ἐγκεκοσμημένος,
δικήριον καὶ τρικήριον τοῦ κὺρ **Γαβριήλ**,
ἕτερον δικήριον καὶ τρικήριον τοῦ κὺρ **Καλλινίκου**,
Εὐαγγέλιον σλοβάνικον, καὶ τὰ ἐπιτιθησόμενα κεχρυσωμένα ἀσήμια,
πατερίτζα ἀσημοτζεβατρένια τοῦ Ἰκονίου **Ἀνθίμου**,
πατερίτζαι δύο σιντευκιαρένιαι,
λειτουργίαι δύο,
μανδύλια δύο διὰ τὴν πατερίτζαν,
μανδύλια ἕτερα ὀκτώ,
μία κορώνα τοῦ κὺρ **Διονυσίου** μὲ τὸν σταυρόν της,
ἑτέρα κορώνα τοῦ κὺρ **Καλλινίκου** μὲ τὸν σταυρόν της,
εἷς σταυρὸς ἀσημένιος—ἓν ἀντιμήνσιον καλὸν κενούριον,
ἐπιτραχήλιον κόκκινον ντιμπᾶς—ἑτέρα πατερίτζα σιντευκιαρένια χαλασμένη,
ὠμοφόριον χρυσοῦν ἐπιγραφόμενον τοῦ **Δανιὴλ** Ἀγχιάλου καὶ ἀγορασθὲν
παρὰ τοῦ Πατριάρχου Κὺρ **Γαβριήλ**,
μία ζυγὴ ἐπιμάνικα,
ἕτερον ἓν περιζώνιον.
ἑτέρα κορώνα τοῦ κὺρ **Ἰακώβου**,
μανδύον ἕν,

μίαν εἰκὼν τῆς Παναγίας ἀσημομένη τοῦ κὺρ ***Διονυσίου,***
μία πατερίτσα τοῦ αὐτοῦ σιντευκιαρένια σμαλταρισμένη μετὰ πετραδίων,
ἑτέρα πατερίτσα τοῦ κὺρ ***Γαβριήλ,***
ἐκ τούτων ἔλαβεν εἰς χρῆσιν ὁ δεσπότης παναγιώτατος κύριος ***Κυπριανός,***
ἓν ἐπιτραχήλιον τοῦ ***Βαρθολομαίου*** Ἡρακλείας,
ἓν περιζώνιον,
ἓν ὠμοφόριον τοῦ ***Νεοφύτου*** Φιλιππουπόλεως,
ἓν μανδύον,
ἕνα μπόγον κεντητὸν χρυσαφένιον,
δύο πατερίτσας ἡ μία τοῦ κὺρ ***Διονυσίου*** σιντευκιαρένια σμαλταρισμένη μετὰ τῶν πετραδίων καὶ ἑτέρα τοῦ κὺρ ***Γαβριὴλ*** σιντευκιαρένια,
εἰς τὴν εἰρημένην εἰκόνα τῆς Παναγίας—ἔτι καὶ τὰ ἐπιμάνικα τοῦ Κὺρ ***Γαβριὴλ*** ὄντα εἰς χεῖρας τοῦ πορτάρη ἀρχιερατικὰ διὰ τοὺς λειτουργοῦντας κατὰ καιροὺς ἀρχιερεῖς,
εἷς σάκκος,
ὠμοφόριον παλαιόν,
ἐπιτραχήλιον,
περιζώνιον,
μανδύον,
ἐπιγονάτιον,
στιχάριον,
τρικήριον,
πατερίτσα σιντευκιαρένια.

Ἐκτὸς γοῦν τούτων, καὶ τῶν ὧν ἔλαβεν ὁ διαληφθεὶς Δεσπότης εἰς χρῆσιν αὐτοῦ, τὰ λοιπὰ πάντα ἐτέθησαν εἰς δύο σεντούκια καὶ εἰς ἓν σεπέτιον. Καὶ ἐβάλθησαν εἰς τὸ μαγαζεῖον τοῦ ἁγίου Νικομηδείας κὺρ ***Παρθενίου*** διὰ φύλαξιν.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

Τὰ ἅπερ ἔλαβεν ὁ κὺρ ***Κυπριανὸς*** εἰς χρῆσιν αὐτοῦ ἐκ τῶν Ἱερῶν ἀμφίων καὶ ἐσημειώθησαν ἀνωτέρω, τὰ ἐπέστρεψεν, ἔμεινε δὲ μόνον ἡ τῆς Παναγίας εἰκὼν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ κελλίῳ· τὰ δὲ λοιπὰ ἐτέθησαν σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς τὸ μαγαζεῖον τοῦ ἁγίου Νικομηδείας ᾳψιδ΄, μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἐστάλησαν ἀπὸ Βλαχίας ἓν μανδύον καὶ μία πατερίτζα σιντευκιαρένια, καὶ ἓν τρικήριον ἀφιερωθέντα τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ παρὰ τοῦ μακαρίτου ***Παχωμίου*** Ἐλασῶνος καὶ ἐτέθησαν καὶ ταῦτα εἰς τὸ μαγαζεῖον τοῦ Ἁγίου Νικομηδείας.

Τὰ ὅσα ἔχει παρμένα ὁ Κοσμᾶς.

ὠμοφόριον καλὸν τοῦ Ἡρακλείας κὺρ ***Ἀθανασίου***,
ἐπιμάνικον διὰ μαργάρων τοῦ αὐτοῦ,
ἐπιγονάτιον διὰ μαργάρων τοῦ αὐτοῦ,
εἷς σάκκος βαρὺς τοῦ αὐτοῦ,
ἓν φελώνιον ντιμπᾶς ἄσπρος τοῦ αὐτοῦ,
ἓν μανδύον καλὸν τοῦ αὐτοῦ,
μία πατερίτσα ἐγκεκοσμημένη τοῦ αὐτοῦ,
ἓν μανδήλιον τῆς πατερίτζας σηρματένιον τὸ καλλίτερον ἀπὸ τὰ ἄλλα ὁποῦ σώζονται,
στιχάριον κόκκινον τιμπᾶς τοῦ κὺρ ***Γαβριήλ***,
ἕτερον ὠμοφόριον τοῦ Ἡρακλείας ***Βαρθολομαίου***,
τρικήριον καὶ δικήριον, καὶ σταυρὸν ἀσημένιον τοῦ Τουρνόβου ***Διονυσίου***
στιχάρια δύο, καὶ ἓν ἐπιτραχήλιον, καὶ ἓν περιζώνιον.—

(Ὅρα καὶ «Ἐκκλ. Ἀλήθειαν», τόμ. Κ'. 1900 σ. 244—245 ὑπὸ Ἀλεξ. Λαυριώτου).

Β'. Κατάλογος ἱερῶν ἀμφίων, τοῦ Ἡλιουπόλεως Λεοντίου.

(Κῶδιξ μέγας τοῦ Λαυριωτικοῦ ἀρχείου φ. 27α—β αωγ', ὀκτωβρίου ζ').

«Ἐνταῦθα σημειοῦμεν τὰ ὅσα ἀρχιερατικὰ ἱερὰ ἄμφια, ὁποῦ προσεκόμισεν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Λαύραν ὁ ὁσιώτατος ἐν μοναχοῖς γέρο ***Χατζῆ Ἰωάσαφ*** τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀειμνήστου κυρίου ***Λεοντίου*** Ἡλιουπόλεως καὶ αὐταδέλφου αὐτοῦ εἰς μνημόσυνον αὐτῶν τε καὶ τῶν γεννητόρων εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Μίαν μίτραν κεντιτὴ εἰς πράσινον κατιφὲ μὲ χρυσοῦν σταυρὸν ἐγκοσμημένον, μὲ διαμάντια καὶ μαργαρίτας καὶ ἐκ τῶν δύω μερῶν μὲ πέτρας, ζουμπρούτια γύρωθεν μὲ ἀδάμαντας καὶ ἑτέρα πέτρα ἡ ἰδία ἐπὶ μετώπου καὶ ἀντίκρυ εἰς τὰ ὀπίσθια Ἐγκόλπια μὲ σταυρὸν ἐγκοσμημένον μὲ γιακούπια, καὶ τοῦτο αὐτὸ μὲ ἀδάμαντες καὶ μὲ ἄλυσον χρυσόπλεκτον.

Τέσσερης σταυροὶ ἀργυροκάπνιστοι ἐγκοσμημένοι τοῦ ἁγιασμοῦ.
Μιὰ ζευγὰς τρικέρια ἀργυρά,
Ἓν λεγενοήμπριχον ἀργυροῦν.
Μιὰ πατερίτζα ἀργυρὰ γεκπαρέ.
Ἓν χατζράνιον ἀμπανόζη, μὲ κεφάλαιον καὶ κόμπους ἀργυροῦς.
Δύω περιζώνια ἀργυρά, μικρὸν καὶ μέγα.
Ἓν μανδεῖον ἀπὸ ἀτλάζι μόμκον (ἢ μόρικον).
Ἕνας σάκκος, χρυσοκέντητος βαρύς.
Ἕτερος κίτρινος χρυσοῦς ἐλαφρής.

Ἕτερος στόφα κόκκινη χρυσή.
Δύω στιχάρια ἄσπρα εἰσλεμὲ σαντέτικα.
Δύω ἐπιτραχήλια στόφας κίτρινης.
Ἕνα ὑπογονάτιον κεντητόν, βάπτησις.
Μία ζυγὴ ἐπιμάνικα κεντιτά.
Ἕτερα δύω ἐπιτραχήλια παλαιά.
Ἕνα ὁμόφορον παλαιόν.
Ἓν ὠράριον παλαιὸν καὶ μιὰ φυλάδα ἀρχιερατική.

Πρὸς τούτοις καὶ εἴκοσι καντάρια μολύβη διὰ γροσίων ἑπτακόσια εἰκοσιπέντε. «Δι' ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα, κοινῆς συνάξεως γενομένης, ἀπεφασίσθη εὐλόγως νὰ γίνεται μνημόσυνον εἰς τὸ ἱερὸν καθολικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς μεγίστης Λαύρας ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ μνημόσυνα μὲ κοινὴν ὅλων τῶν ἀδελφῶν κηροδοσίαν εἰς τὰς ἐννέα τοῦ Ἰουλίου μηνὸς μνημονεύοντες τὰ ὀνόματα ταῦτα. Λεοντίου ἀρχιερέως, Ἰωάσαφ μοναχοῦ, Πούλιο, Νικολάου, Δήμου, Δημητρίου, Γεωργίου, Ἀντωνίου, Σωσσάνης, Σμαράγδας, καὶ Ἑλένης. Ὅθεν καὶ γέγραπται μὲ ἀσφαλεστάτην ἐπισημείωσιν καὶ ἀπόφασιν πάσης τῆς ἀδελφότητος πρὸς ἐντολὴν τῶν μεταγενεστέρων».

Γ'. *Σκευοφυλάκιον τοῦ Πρωτάτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους.*

Ὑπάρχει ἀξιοσέβαστος τάξις καὶ συνήθεια παλαιὰ κατὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς ἱερᾶς Ἐπιστασίας τῆς Ἱ. Κοινότητος (1 Ἰουνίου), νὰ παραδίδωνται παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου ἢ καμπανάρη, ὡς νῦν ὀνομάζεται ὁ προϊστάμενος τῶν διακονητῶν (=ὑπαλλήλων) τοῦ Πρωτάτου, εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ παρουσίᾳ ἑνὸς ἐπιστάτου, ἅπαντα τὰ ἱερὰ σκεύη, τὰ ἄμφια, καὶ τὰ βιβλία τοῦ ναοῦ. Τὸν κατάλογον τοῦτον ὑπογράφει ὁλόκληρος ἡ Ἐπιστασία καὶ ἐν τέλει ὁ παραλαμβάνων νέος ἐκκλησιάρχης. Ὁσάκις ἐν τῷ μεταξὺ προστίθεται νέον ἱερὸν ἀντικείμενον παρουσιάζεται τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἐκκλησιάρχου εἰς τὴν Ἐπιστασίαν καὶ καταχωρίζεται ἐν τῷ ἱερῷ Κώδικι, ὅπου καὶ ὁ κατάλογος τῆς παραδόσεως. Συνήθως εἰς πᾶσαν τοιαύτην πρᾶξιν ὑπογράφονται καὶ οἱ τέσσαρες τῆς Ἱ. Κοινότητος Ἐπιστάται. Ἐν φ. 3β ἀναγράφεται «*ἡ ἱστορία τοῦ ἄρτικα*», ἤτοι ἡ ζωγραφία τοῦ νάρθηκος γενομένη διὰ συνδρομῆς ***Θεοφάνους*** μοναχοῦ καὶ τῶν κελλιωτῶν (1800). Οὕτως ἀπετελέσθη ὁ κῶδιξ, ὅθεν παραλαμβάνομεν ἐνταῦθα τὰς σπουδαιοτέρας ἀναγραφάς, ἐξ ὧν μανθάνομεν πότε ἕκαστον κειμήλιον ἀφιερώθη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀφιερωτοῦ, ὡς καὶ τὰ τῶν Ἐπιστατῶν· καὶ πρὸς τούτοις τὰς κατὰ καιρὸν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Πρωτάτου ἐπισκευὰς καὶ προσθήκας· π. χ. τῷ 1800 ἀνεκαινίσθη ὁ ὄροφος, ἐγένοντο τὸ τέμπλον, τὰ στασίδια, καὶ ἀφιερώθησαν πλεῖστα, ἤτοι ἀναλόγια,

προσκυνητάρια, πολυέλαιοι, μανουάλια κτλ. τοῦ ναοῦ. Τότε ἡ ἀνακαίνισις ἐπεξετάθη εἰς ὅλον τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὰ νῦν σωζόμενα ὑπάρχουσιν ἔκτοτε· ὁ δὲ ἀρχιερατικὸς θρόνος ἐγένετο διὰ συνδρομῆς *Παναρέτου* μοναχοῦ κλπ. Εἰς τὸ ἀξιόζηλον τοῦτο ἔργον πρωτοστατοῦσιν οἱ Ἐπιστάται τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν προϊσταμένων τῶν Μονῶν, δὲν ὑστεροῦσιν μέντοιγε καὶ οἱ Κελλιῶται. Τῷ 1801 ἀνηγέρθη τὸ κωδωνοστάσιον καὶ οἱ νῦν σωζόμενοι κώδωνες ἠγοράσθησαν καὶ πολλὰ ἱερὰ ἄμφια. Τῷ 1816 ὁ Ἀναστασιουπόλεως ***Ἄνθιμος*** ἀφιέρωσε χρυσοῦν ἀρχιερατικὸν σάκκον. Πολλὰ ἀφιερώθησαν καὶ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ῥώσσων πρὸ πάντων κελλιωτῶν. Τῷ 1888 ἀφιερώθη ὑπὸ τοῦ μακ. Πενταπόλεως ***Νείλου***, πρῴην Ἐσφιγμενίτου, πλήρης ἀρχιερατικὴ στολή· καὶ τῷ 1902 ὑπὸ τοῦ ***Ἀγαθαγγέλου*** (νομίζω πρῴην Κυδωνιῶν).

Πλήρεις καταγραφαὶ τοῦ τε σκευοφυλακίου, τῶν περιεχομένων τοῦ ναοῦ καὶ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Τυπικαρείου ὑπάρχουσι κυρίως δύο, ἡ ἐν ἀρχῇ καταχωρισθεῖσα τῷ 1812 ἐπὶ τῆς Χιλιανδαρινῆς Ἐπιστασίας καὶ ἡ τῷ 1887 (περὶ τὸ τέλος) ἐπὶ τῆς Βατοπεδινῆς συστηματικώτερον γενομένη ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Κοινότητος ***Ἰακώβου Βατοπεδινοῦ*** τοὐπίκλην ***Δημοπούλου***. Δυστυχῶς ἐπειδὴ αἱ ἐτήσιαι παραδόσεις γίνονται ἐπὶ κινητοῦ χάρτου δὲν καταγράφονται πλέον ἐν τῷ Κώδικι.

1. Κῶδιξ Ἀρχείου Ἱ. Κοινότητος 0,320Χ0,225. φ. 16.

Κατάστιχον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Πρωτάτου ἀπὸ αωιβ′ Μαρτίου α′ ὁποῦ ἐγχειρίζεται τῷ καμπανάρη παπᾶ Ἰωακεὶμ κελλιώτη Χιλιανδαρινῷ διὰ τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ αὐτοῦ Ναοῦ ὀνομαστὶ γεγραμμένα καὶ ὑποβεβαιωμένα παρ' ἡμῶν τῶν Ἐπιστατῶν ἀρχιμανδρίτου τῆς τοῦ Χιλιανδαρίου Ἡσαΐου καὶ τῶν σὺν ἐμοί. [11]).

4 Σταυροὶ ὁ εἷς μετὰ τιμίου ξύλου καὶ ἁγίων λειψάνων εἰς ἀργυροθήκην,
4 δισκοπότηρα ἀργυρά,
4 δισκάρια μὲ τοὺς ἀστερίκους καὶ λαβίδας,
3 ἑξαπτέρυγα ἀργυρὰ μὲ τὸν σταυρὸν τῆς εἰσόδου,
1 ἀρτοκλασία, ὁμοῦ μὲ τὰ λοιπὰ αὐτῆς,
2 δίσκοι ἀργυροί,
9 κανδῆλαι τῆς κυρίας Θεοτόκου καὶ ἁγίας τραπέζης,

---

[11]) Πανταχοῦ διατηροῦμεν ἀκριβῶς τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος, καίτοι αὕτη ἐν πολλοῖς ἐσφαλμένη.

14 ἕτεραι εἰς τὰς δεσποτικὰς εἰκόνας μετὰ τῶν πέριξ,
20 ἕτεραι εἰς τὰς ἁγίας εἰκόνας ὅλων τῶν μοναστηρίων,
2 κιβώτια ἀργυρά,
2 σαμιντάνια ἀργυρὰ τῆς ἁγίας τραπέζης,
5 θυμιατὰ ἀργυρὰ τῆς ἁγίας τραπέζης,
1 ἀρτοφόριον ἀργυροῦν.
1 κανδῆλα ἀργυρὰ εἰς τὴν ὡραίαν πύλην,
8 περιζώνια ἀργυρά, τὸ ἓν μεγαλίτερον,
2 ποτήρια τοῦ πίνειν τὸν ἁγιασμὸν ἀργυρά,
4 μανουάλια προύτζινα ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου,
6 σαμιντάνια προύτζινα τοῦ βήματος καὶ 3 καλάϊ,
37 φλοριὰ τῆς Θεοτόκου, τὰ εἴκοσι ἐνέα μεγάλα,
1 ἐγκόλπιον ἀργυρόχρυσον εἰς τὴν αὐτῆς ἅλυσιν καὶ δύο ἔτι παλαιὰ μικρότερα,
1 μῆτρα παλαιὰ καὶ δύο ὑπογανάτα,
4 Εὐαγγέλια ἀργυροχρυσοκόλυτα,
1 ἕτερον σκέτον,
3 Τετραυάγγελα καὶ ἓν τυπικὸν στάμπας (=ἔντυπον),
12 Μηναῖα χειρίσια, ὁμοίως καὶ ἓν πεντηκοστάρι,
1 ἀνθολόγιον καὶ ἓν πεντηκοστάριον στάμπας,
2 Τριῴδια στάμπας, καὶ δύο εὐχολόγια ὁμοίως,
1 ἕτερον χειρίσιον καὶ δύο στάμπας ὡρολόγια,
2 Κυριακοδρόμια τοῦ ***Θεοτόκη*** καὶ ***Μαξίμου***,
5 πανηγυρικὰ χειρόγραφα,
2 Κυριακοδρόμια ἀποστόλου τοῦ Θεοτόκου,
3 Συναξαρισταὶ δύο χειρίσιοι καὶ εἷς στάμπας,
1 φυλλάδα τῶν ὁσίων πατέρων,
1 Πραξαπόστολος χειρόγραφος,
1 Φιλοκαλλία καὶ εἷς ***ἀββᾶ Ἰσαάκ***,
2 Παρακλητικαὶ ἡ μία εἰς τόμους 4 χειρόγραφος,
1 Ἐξήγησις τοῦ μεγάλου Κανόνος,
1 σειρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, τὰ κατὰ τὸν ***Ἰώβ***,
1 Νέον ἐκλόγιον καὶ ἓν προφητανακτοδαβιτικόν,
2 Δαμασκηνὰ καὶ παλαιὸν ἐκλόγιον στάμπα,
2 Παράδεισοι, παλαιὸς καὶ νέος,
1 Νέος θησαυρός, καὶ εἷς ***Ἠλίας Μηνιάτης***,
8 Χρυσοστομικὰ καὶ εἷς ***Θεοφύλακτος*** Βουλγαρίας,
1 Ἑξαήμερος,
3 Ψαλτικαί, Ἀνθολογίαι δύω καὶ στιχιράρι,

1 φυλλάδα χειρόγραφος διὰ τὰ εὐχέλαια,
2 κατηχήσεις, στάμπα καὶ χειρίσια,
1 ἀρχιερατικὴ λειτουργία,
9 λειτουργίαις φυλλάδα,
1 φυλλάδα τῶν μεγάλων ὡρῶν,
3 (φυλλάδαι) τοῦ Ἐπιταφίου χειρόγραφαι,
1 φυλλάδα τοῦ ἁγίου σταγῶνος [12]),
1 βιβλίον Πανάγιον τοῦ ***Χριστοφόρου*** διδασκάλου,
4 φυλλάδαι ἁγίων ***Σπυρίδωνος***, ***Σεργίου καὶ Βάκχου***, ***Ἀντωνίου***, τοῦ νέου καὶ ***Διονυσίου*** τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ,
2 φυλλάδαι λιτανίας χειρόγραφαι,
8 φελώνια ἑορτάδικα μεταξωτά,
8 ἐπιτραχήλια καλὰ καὶ ὀκτὼ στιχάρια καλά,
8 φελώνια κυριακάτικα,
4 στιχάρια τῆς λιτανίας,
3 ἕτερα κυριακάτικα,
10 φενώλια τῆς λιτανίας.
1 φενῶλι [13]) τῆς προηγιασμένης καὶ στιχάρι μὲ τὰ λοιπά,
6 φελώνια τῆς λιτανίας ἔτι
4 ὠράρια τῆς λιτανίας,
3 ὁμοίως τῆς λαμπρᾶς,
2 Πύλαι καὶ μία ὡραία πύλη,
11 ἐπιτραχήλια τῆς λιτανίας στάμπα,
3 καλύμματα ἱερά,
10 ζυγαῖς ἐπιμάνικα κυριακάτικα,
10 ἀέριδες καὶ εἷς ἐπιτάφιος,
1 ποδιὰ χρυσὴ τῆς Παναγίας.
2 οὐρανοὶ ὁ μὲν χρυσοῦς, ὁ δὲ σκέτος,
1 παϊράκι, ἤτοι σημαία,
2 ὡρολόγια καὶ ἓν ἐξυπνιτῆρι,
5 δίσκοι χαλκοματέϊνοι,
1 ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ὁ ἁγιασμὸς γίνεται,
2 μπαγράτζια τοῦ ἁγιασμοῦ,
1 μαγκάλι πακιρέϊνον,
1 Καζάνι διὰ πλύσιμον κανδηλῶν ὀκτὼ ὀκάδων,

---

12) Σταγῶνος δηλ. τοῦ Σταγῶν ἐπισκόπου φυλλὰς ὑπ' αὐτοῦ ἀφιερωθεῖσα.

13) φενῶλι· ὁ ἀρχαῖος τύπος εἶναι φαινόλης ἐκ τοῦ paenula καὶ ἐντεῦθεν κατὰ μετάθεσιν φαιλόνια καὶ φελόνης (Β΄. Τιμόθ. 4,41).

2 κατζία πακίρι καὶ ἀργυροῦν,
1 σινὶ καὶ ἰμπρίκι διὰ τὸ νίψιμον ἱερέων,
2 φανάρια τῆς λιτανίας,
2 σκέπαι καὶ ἑτέρα ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου,
1 λαδικὸν καλάϊ,
2 ποδιαὶ διὰ τὸ τρισκέλι τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου,
1 κάλλυμα διὰ τοὺς νεκρούς,
1 σιτζαδές, ὁποῦ στρώννυται ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου.

Τοῦ ἀρχιμανδρίτου ***Ἀνθίμου Ἁγιοπαυλίτου:***

1 φενώλιον κόκινη στόφα κυριακάτικον,
1 στιχάριον πράσινη στόφα κυριακάτικον,
1 πετραχίλη κυριακάτικον,
1 στιχάρι διακονικόν, πράσινη στόφα,
1 ὀράριον, κόκινη στόφα κυριακάτικον,
2 ζυγαῖς ὑπομάνικα κυριακάτικα,
1 περιζώνιον ἀργυροῦν.
2 περιζώνια ἀργυρὰ δράμια 160, τὸ μὲν ***τζίφτισι*** μαλαμοκαπνισμένα καὶ μὲ πέτραις, τὸ δὲ ***σφυριστὸ*** καλέμι, ὁποῦ τὰ ἀφιέρωσεν ὁ παπᾶ ***Χριστόφορος*** μὲ τὰ κολάνια τους,
1 στεφάνι ἀργυροῦν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους,
1 φυλλάδα χειρίσια, ἐν ᾗ περιέχει τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν τοῦ ἀδελφοθέου ***Ἰακώβου,***
1 ψαλτήριον τοῦ προφητάνακτος ὀνομαζόμενον ἐπιτομή».

(Σημείωσις τοῦ 1897 ἀναφέρει τὰ 12 μηνιαῖα καὶ ἓν ψαλτήριον χειρόγραφα μετεφέρθησαν ἐκ τοῦ Τυπικαρείου εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἱ. Κοινότητος) [14].

---

14) Σημ. Ταῦτα δι' ἄλλης χειρὸς προσετέθησαν ἐν ἀρχῇ. Κατάλογον ἱερῶν ἀμφίων τοῦ Πρωτάτου εὑρίσκω ἐν κώδικι 37 φ. 211, XIV αἰῶνος (βλ. Κατάλογον τῶν χειρογράφων κωδίκων τοῦ Πρωτάτου, ὑπὸ ***Χρυσοστόμου Προηγουμένου Λαυριώτου.*** Οὗτος εὕρηται χειρόγραφος ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἱ. Κοινότητος).

«*Σημείωσις τῶν σκευῶν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Πρωτάτου*».

αωζ΄ ω, φευρουαρίου κα΄, [15])

7 φελώνια νέον ἀφιέρωμα,
4 στιχάρια νέον ἀφιέρωμα,
1 ζευγάρι ὑπομάνικα νέον ἀφιέρωμα,
2 βιβλία ἀφιέρωμα,
16 στιχάρια παλαιά,
17 φελόνια παλαιά,
15 ἐπιτραχήλια,
8 οὐράρια,
23 καλύμματα καὶ πόγος,
18 ζυγιαῖς ὑπομάνικα,
1 μήτρα τοῦ ἀρχιερέως,
7 περιζόνια πρόστιχα,
7 ἔτι περιζόνια καλά,
5 θυμιατά,
1 περιζόνι μεγάλον,
3 σταυροὶ ἀργυροί,
1 ἔτι μὲ τίμιον ξύλον,
1 εὐαγγέλιον,
3 ἔτι εὐαγγέλια ἀργυρά,
1 ἔτι εὐαγγέλιον πρόστιχον,
4 δισκοπότηρα ἀργυρά,
1 δισκάρι ἀργυροῦν,
3 σαμδάνια τομπάκ,
2 ἐξαπτέρυγα ἀργυρά,
1 κιβώτιον μεγάλον,
37 φλορία τῆς παναγίας,
1 ἀρτοφόριον,
1 ἀρτοκλασία,
2 δίσκοι ἀργυροί,
3 ἔτι δίσκοι πακιρένιοι,
1 σινὶ τῶν κολύβων,
8 κανδήλια ἀργυρὰ τῆς παναγίας,
18 ἔτι κανδήλια ἀργυρὰ τοῦ τέμπλου,
1 κομποσχοίνι κεχριπαρένιο,
1 κατζὶ ἀργυροῦν μεγάλον,
2 φλυτζάνια ἀργυρὰ τοῦ ἁγιασμοῦ,
1 κατζὶ προύντζινον,
3 σαμδάνια προύντζινα.

» ἀρχιμανδρίτης τοῦ Χελανδαρίου *Ἡσαΐας*
» ἐκ τῆς τοῦ ξηροποτάμου *διωνήσιος*
» *Σωφρόνιος* του αγιου *παύλου*.
» *Γαβριὴλ* ιερομόναχος του γρηγορίου [16]).

6 επιτραχήλια,
1 κανδήλι ἀργυροῦν τῆς παναγίας
2 σαμουντάνια ἀσιμένια [17]»).

---

[15]) Ἐκ τοῦ Λαυριωτικοῦ ἀρχείου.

[16]) Τὰ ὀνόματα τῶν Ἐπιστατῶν τῆς ἱερᾶς Κοινότητος.

[17]) Ταῦτα διὰ νεωτέρας χειρός.

3. (Τ. Σ.) Κατάλογος τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

φ. 26 «Ὁ παρὸν κόνδικας καὶ ἡ καταγραφὴ αὕτη ὑπάρχει τῆς ἐκκλησίας τοῦ πρωτάτου καὶ ἐσφραγίσθη καὶ ἀπὸ τὴν ἱερὰν σφραγίδα τῆς κοινότητος τοῦ ἁγίου Ὄρους, ἐπιστατεύοντος τῶν πανοσιωτάτων προηγουμένων κυρίου Γενναδίου Βατοπεδινοῦ, καὶ ἱεροδιακόνου κὺρ δανιὴλ κουτλουμουσιανοῦ καὶ κὺρ Γαβριὴλ προηγουμένου καρακαλλινοῦ, καὶ βεβαιωμένων μὲ τὰς ἰδίας ὑπογραφὰς αὐτῶν. ,αω', Ἰουνίου α ης» 18)

φ. 3α «***Ἐνθύμησις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Πρωτάτου, ὁποῦ ἔγιναν τὰ κειμήλια τῆς ἐκκλησίας διὰ ποίων συνδρομητῶν καὶ ἐξόδων καὶ ἰδοὺ ὁποῦ τὰ σημειόνωμεν*** *καταλεπτῶς*.

Ἐν πρώτοις τὸ τέμπλον τῆς ἐκκλησίας διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τῶν κελλειωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Τὰ ταβάνια τῆς ἐκκλησίας διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων Θεοφάνους μοναχοῦ τῶν κελλειωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Ταῖς πόρταις ταῖς μεγάλαις διὰ ἐξόδων ***Ἀβερκίου*** μοναχοῦ. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Τὰ στασίδια τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου χοροῦ διὰ συνδρομῆς ***Νικηφόρου*** ἱερομονάχου καὶ διὰ ἐξόδου τῶν κελλειωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Τὰ ἀναλόγια ἀφιέρωμα τοῦ προηγουμένου ***Διονυσίου Ἰβηρήτου***. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Τὸ προσκυνητάριον διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τινὸς ***Ἀμβροσίου κελλιώτου***. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Ὁ μέγας πολυέλεος διὰ συνδρομῆς τῶν πανοσιωτάτων ***Παρθενίου καὶ Νικηφόρου*** καὶ ***Θεοφάνους*** μοναχῶν, καὶ ἐξόδου τῶν κελλειωτῶν.

Οἱ ἕτεροι μικροὶ πολυέλεοι διὰ συνδρομῆς ***Παρθενίου*** ἱερομονάχου καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

φ. 3β Ὁ χορὸς διὰ συνδρομῆς τῶν πανοσιωτάτων ***Παρθενίου*** καὶ ***Νικηφόρου*** τῶν ἱερομονάχων καὶ ***Γαβριὴλ*** καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Τὰ μεγάλα μανουάλια ἤτοι οἱ ***ταταργὲς*** (sic) ἀφιέρωμα τοῦ πανοσιωτάτου προηγουμένου κυρίου ***Μελετίου Βατοπαιδινοῦ***. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

---

18) Προτάσσεται ὁ γενικὸς οὗτος κατάλογος καὶ ἀκολουθοῦσιν αἱ κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς ἐπιστασίας γενόμεναι παραδόσεις, τάξις ἀκολουθοῦσα καὶ νῦν.

Τὰ μικρὰ τῆς εἰσόδου 4 διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Τὰ δρακόντια τοῦ τέμπλου διὰ συνδρομῆς ***Νικηφόρου*** ἱερομονάχου καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Τὸ κουβούκλιον τῆς Παναγίας διὰ συνδρομῆς ***Νικηφόρου*** Ἱερομονάχου καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Ἡ ἱστορία τοῦ ἄρτικα διὰ συνδρομῆς ***Θεοφάνους*** μοναχοῦ καὶ ἐξόδων τῶν κελλιωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Ἡ ἀρτοκλασία τῆς ἐκκλησίας διὰ συνδρομῆς ***Θεοφάνους*** μοναχοῦ καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν κτλ.

Τὸ κοιβότιον καὶ ἀρτοφόριον διὰ συνδρομῆς ***Νικηφόρου*** ἱερομονάχου καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν κτλ.

Τὸ χρύσομα τοῦ κουβουκλίου καὶ τὸ ἀντίτυπον τῆς Παναγίας διὰ συνδρομῆς ***Διονυσίου*** μοναχοῦ καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν κτλ.

Τὸ παργιάκι διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τοῦ πανοσιωτάτου ***Κοσμᾶ*** κτλ.

φ.4α Τὸ ἐπιτάφηον διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ αὐτοῦ παπᾶ ***Κοσμᾶ***. Ὁ χρυσὸς οὐρανὸς καὶ ἡ ποδιὰ τῆς Παναγίας διὰ συνδρομῆς ***Νικηφόρου*** Ἱερομονάχου καὶ ἐξόδων τῶν ὁσιωτάτων καὶ αὐταδέλφων ***Καλλινίκου καὶ Ἀμβροσίου*** κτλ.

Δύω εὐαγγέλια ἀργυρᾶ ***Παρθενίου καὶ Νικηφόρου*** τῶν ἱερομονάχων καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν κτλ.

Θυμιατὰ πέντε, τὸ ἓν κτητορικὸν καὶ τὸ ἕτερον χωρὶς καπάκιον, ἀφιέρωμα ***Διονυσίου*** ἱερομονάχου κελλειώτου. Τὰ δὲ ἄλλα δύω θυμιατὰ διὰ συνδρομῆς ***Συμεὼν*** ἱερομονάχου καὶ ***Στεφάνου*** μοναχοῦ. Τὸ δὲ ἕτερον διὰ συνδρομῆς ***Νικηφόρου*** ἱερομονάχου κτλ.

Κανδήλια κτητορικὰ τρία ἐμπρὸς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, τὰ δὲ ἕτερα τῶν κελλειωτῶν.

Ἕτερα κανδήλια ἀργυρὰ εἰς τὸ καθολικὸν 14 διὰ συνδρομῆς τῶν κελλειωτῶν. Ἕτερα κανδήλια ἀργυρὰ 20 τὰ ὁποῖα εἶναι τῶν ἱερῶν μοναστηρίων.

Καὶ δύω δίσκοι ἀργυροὶ κτητορικοί. Τέσσαρα δισκοπότηρα κτητορικὰ μὲ ὅλα τὰ τακίμιά τους κτλ.

Δέκα περιζώνια μικρά, ἑπτὰ ἕτερα μεσαῖα. Ἕτερον ἕνα μεγάλον τζίφτησί, ἀφιέρωμα ***Ματθαίου*** κελλειώτου κτλ. Ἕτερον σφεριστὸν μὲ λουλούδια, ἀφιέρωμα ***Παναρέτου*** μοναχοῦ κελλειώτου κτλ.

Σταυροὺς τέσσαρους. Ἕτερος σταυρὸς μὲ τίμιον ξύλον μὲ ἀργυρὰν θήκην.

Τὸ ὡρολόγιον ***Ἰωακεὶμ τζοχάκη λαυριώτου***.

Ὁ ἀρχιερατικὸς θρόνος διὰ συνδρομῆς ***Παναρέτου*** μοναχοῦ, καὶ

ἐπιστάτου κυρίου προηγουμένου *Γερμανοῦ* καὶ διὰ ἐξόδων ***Χατζῆ Ματθαίου*** μοναχοῦ κτλ.

Τὸ συνοδικὸν τῆς ἐκκλησίας διὰ συνδρομῆς κυρίου ***Γενναδίου Βατοπαιδινοῦ*** καὶ διὰ ἐξόδων τῆς Κοινότητος.

Τὸ Κολούφιον τοῦ ὡρολωγίου διὰ συνδρομῆς τοῦ ἐπιστάτου τοῦ αὐτοῦ ***Γενναδίου*** Βατοπαιδινοῦ καὶ δι' ἐξόδων τῆς Κοινότητος.

Τὰ ἐξαπτέρυγα διὰ προσταγῆς τοῦ ἐπιστάτου αὐτοῦ Βατοπαιδινοῦ καὶ διὰ συνδρομῆς ***Ἰγνατίου, Νεκταρίου, Κοσμᾶ, Χρυσάνθου, Ἀνθίμου καὶ Δανιὴλ*** τῶν ἱερομονάχων, καὶ διὰ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν κτλ.

Ἕνα κανδήλιον μεγάλον ἐμπρὶς εἰς τὴν Παναγίαν ἀφιέρωμα ***Γρηγορίου*** ἱερομονάχου διὰ συνδρομῆς ***Γενναδίου*** τοῦ αὐτοῦ ***Βατοπαιδινοῦ*** καὶ ***Χρυσάνθου*** ἱερομονάχου Κελλειώτου.

Ἕνας σταυρὸς ἀργυρὸς τοῦ ἁγιασμοῦ μὲ γράμματα ἀρσενίου ἱερομονάχου (διαγεγραμμένον).

Ὁ τοῦ Βατοπαιδίου προηγούμενος ***Γεννάδιος.***

Ὁ τοῦ Κουτλουμουσὶν ἱεροδιάκων *δανιήλ.*

Ὁ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος ***Γαβριήλ.***

φ.5α Ὁ ἄνωθεν σταυρός, ὁ εἰς ὄνομα ἐπιγραφόμενος τοῦ παπᾶ ***Ἀρσενίου*** ἐλήφθη καὶ ἐστάλθη εἰς Θεσσαλονίκην τῷ *τζίτζη* νάνῳ διὰ νὰ τὸν ἐγχειρίσῃ τῷ κακοπαναγιώτῃ ἐκείνῳ.

Προηγούμενος Χιλιανδαρίου *Ἰωνᾶς* (Σλαβιστί).

1801 Ἰουλίου 21.

Ἐκ τοῦ Ξηροποτάμου ***Σίλβεστρος*** μοναχός».

φ.5α «Δίσκοι χαλκοματένιοι 5. καὶ δύω φλιτζάνια ἀσυμένια διὰ τὸν ἁγιασμόν, καὶ μιὰ χαλκοματένια ἁγιασθῆρα, ὁποῦ ψάλλομεν τὸν ἁγιασμόν, καὶ δύω μπακράτζια τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ ἓν μαγκάλιον μπακιρένιον 8 ὀκάδες ὁποῦ πλένομεν τὰ κανδήλια, ἕνα κατζίον προύτζινον καὶ ἕνα θυμιατόν, καὶ ἕνα ἡμπρίκι μπακαιρένια, ἕνας οὐρανὸς παλαιὸς καὶ δύω φανάρια, καὶ ἕνα μικρὸν κιβώτιον ἀργυρόν. Τὰ φλωρία τῆς Παναγίας μικρὰ καὶ μεγάλα 42, καὶ ἕνα σταυρὸν κεχριπαρένιον καὶ ἕνα ἐγκόλπιον, ἕνα κομποσχοίνιον κεχριπαρένιον.

Ἡ εἰκόνα τῶν ὁσίων πατέρων τῶν ἁγιωρητῶν διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τῆς Κοινότητος. Αἰωνία τους ἡ μνήμη.

Ὁ τοῦ Βατοπεδίου προηγούμενος Γεννάδιος.

Ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου ἱεροδιάκων δανιήλ.

Ὁ τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος Γαβριήλ·

φ.6α 'Αρχὴ σὺν Θεῷ διὰ τὰ ἱερά.

Ἐν πρώτοις ἑπτὰ ζυγιαῖς ἱερὰ τῆς ἐκκλησίας, ξέχωρα ἀπὸ τῆς λιτανίας.

Ἕτερα ἱερὰ ζυγιαῖς τέσσαραις, οἱ ἐξελθόντες ἐκ τῆς Βλαχίας διὰ συνδρομῆς τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου διδασκάλου 'Ιωσὴφ Βατοπεδινοῦ καὶ τοῦ ἁγίου προηγουμένου Κωνσταντίνου Ζωγραφίτη. Αἰωνία τους ἡ μνήμη.

Ἕτερα δύο στιχάρια καὶ ἓν ἐπιτραχίληον· μία ζυγὴ ὑπομάνικα διὰ συνδρομῆς τοῦ ἐπιστάτου κυρίου Γενναδίου Βατοπεδινοῦ καὶ ἐξόδων τῆς Κοινότητος κ.τ.λ.

Ἕτερα δύω φελώνια, τὸ ἕνα χρυσοῦν καὶ τὸ ἄλλο στόφα καὶ ἕνα ἐπιτραχίληον· μία ζυγὴ ὑπομάνικα διὰ συνδρομῆς Χρυσάνθου ἱερομονάχου καὶ κὺρ κανάκη, καὶ διὰ ἐξόδων τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Οἱ ὑποδιαῖς ὁποῦ εἶναι ἐμπρὸς εἰς τὰ Δεσποτικὰ διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τοῦ κὺρ Κανάκη.

Ὡράρια τρία ξέχωρα ἀπὸ τῆς λιτανίας.

Στέπαις χρυσαῖς τρεῖς διὰ τὸ κιβώτιον·

Καὶ τρία χρυσᾶ μανδήλια τῆς Παναγίας.

Καὶ μία μεγάλη σκέπη, ὁποῦ ἐμπρὸς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου· καὶ μία μίτρα καὶ ἕνας σάκκος καὶ δύο ὑπογονάτια, ἀέρηδαις δέκα, καλλύματα πέντε, καὶ ἕνα κάλυμμα διὰ τοὺς κεκοιμημένους.

φ.6β Τὸ καμπαναρεῖον διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τοῦ κὺρ κανάκη, αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τὸ μολύβι διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τοῦ παπᾶ Γαβριὴλ καλυμαυχὰ καὶ Χατζὴ 'Ανανία. κτλ.

Ἡ καμπάνα ἡ μικρὴ τῆς Κοινότητος κτλ.

Ἡ μεσακιὰ διὰ συνδρομῆς Παρθενίου καὶ Νικηφόρου τῶν ἱερομονάχων κτλ.

Ἡ μεγάλη καμπάνα διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων τῶν κελλειωτῶν κτλ.

Ὁ σταυρὸς τοῦ Καμπαναρείου διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων Παρθενίου ἱερομόναχου. κτλ.

Ὁ τοῦ Βατοπαιδίου προηγούμενος Γεννάδιος,
Ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου ἱεροδιάκων δανιήλ,
Ὁ τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος Γαβριήλ».

φ. 7α «Τὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας.

Τόμοι ἑπτὰ τοῦ ἁγίου 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀφιερώθησαν παρὰ τῶν πανοσιωτάτων Ματθαίου καὶ Γαβριήλ. Αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Πανηγυρικοὶ μεταφραστάδες ὀκτώ.

Τὸ Κυριακοδρόμιον τὸ χειρίσιον διὰ συνδρομῆς Παρθενίου καὶ Νικηφόρου καὶ ἐξόδων τῶν Κελλειωτῶν κτλ.

Ἕτερον Κυριακοδρόμιον στάμπινον τοῦ Θεοτόκη. Συναξαριστὴς εἰς δύο τόμους χειρόγραφον καὶ ἀββᾶ Ἰσαάκ. Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου δύω ἐν μεμβράνᾳ καὶ τὸ ἄλλο χαρτὶ χειρόγραφα.

Μηνιαῖα 14 χειρόγραφα. Τριώδια δύω. Ἀνθολόγιον ἕνα. Θεστοκάριον χειρόγραφον ἕνα. Δαμασκηνοὶ δύο. Νέος Παράδεισος ἕνας. Ἓν βιβλίον περὶ Παρθενίας τοῦ μεγάλου Βασιλείου χειρόγραφον. Ἓν ἐκλόγιον. Νέοι θησαυροὶ δύω. Κατήχησες δύω, μία χειρόγραφος καὶ μία στάμπα. Βιβλίον ἐξηγητικὸν τοῦ μεγάλου κανόνος. Δύω εὐχολόγια, ἓν χειρόγραφον καὶ τὸ ἄλλο στάμπινον. Μία φυλλάδα ὁποῦ ἔχει ταῖς μεγάλαις ὥραις. Μίαν φιλοκαλλίαν, μίαν φυλλάδα τῶν ὁσίων πατέρων τῶν ἁγιωρητῶν. Ἕνας Θηκαρὰς μεμβράνα. Δύω τετραευάγγελα. Λειτουργίαις ἕνδεκα. Δύω διακονικὰ στάμπινα. Τέσσαραις φυλλάδαις ὁποῦ ἔχουν τὸ εὐαγγέλιον τῆς λαμπρᾶς. Ἑρμολόγια τρία. Δύω ὡρολώγια, ἕνα ψαλτήριον χειρόγραφον. Δύω φυλλάδαις τῆς λιτανίας. φ. 7 β. Ἓν στιχιράρι τοῦ Χρυσάφου τοῦ νέου, καὶ μία ἀνθολογία παλαιὰ τῆς παππαδικῆς. Ἑτέρα ἀνθολογία τῆς παππαδικῆς καὶ τοῦ στιχιραρίου κενούρια, καὶ ἀφιερώθη παρὰ τοῦ Δαμασκηνοῦ ψάλτου τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ὁ τοῦ Βατοπαιδίου προηγούμενος Γεννάδιος.

Ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου ἱεροδιάκων δανιήλ.

Ὁ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος Γαβριήλ». 19)

«αωβ′ Φευρουαρίου κζ η διὰ συνδρομῆς Ἰγνατίου μοναχοῦ τοῦ Καμπανάρη ἀφιερώθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πρωτάτου ἓν στιχάριον μεταξωτὸν χρυσοῦν καὶ ἓν περιζώνιον ἀσιμένιον γροσίων 30. Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ.

Ἔτι κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ἐπὶ τῆς ἐπιστασίας τοῦ ἰδίου Καμπανάρη γεροϊγνατίου ἀπὸ λαυριωτικοῦ κελλείου, ἀφιερώθησαν καὶ δύω σαμουτάνια εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ μαντέμη ἄσπρα παρά τινος χριστιανοῦ, Ἀναστασίου Πελοποννησίου διὰ μνημόσυνόν του.

αωβφ Μαρτίου κε′ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιστασίας ἡμῶν, προηγουμένου Ἰωνᾶ Χιλιανδαρινοῦ, Σιλβέστρου γέροντος Ξηροποταμινοῦ, Βενιαμὶν προηγουμένου Ἁγιοπαυλίτου, καὶ πτευματικοῦ πατρὸς Γαβριὴλ Γρηγοριάτου δι' ἀποφάσεως τῆς κοινῆς συνάξεως, ἀνεκαινίσθη ἅπασα ἡ σκέπη καὶ

---

19) Ταῦτα πάντα ἐγράφησαν διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς Βατοπεδινῆς Ἐπιστασίας. Τὰ δὲ ἐφεξῆς διὰ διαφόρων χειρῶν καὶ κατὰ διαφόρους καιρούς.

(τὰ) ταβάνια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Πρωτάτου δι' ἐξόδων πάντων τῶν μοναστηρίων, ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐκκλησιαστικαὶ στολαί, δηλαδὴ τῶν δρακόντων δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ κρεμασταρίαι μπρούντζινες τῶν κανδηλίων. φ. 8α 'Επλύθησαν δὲ καὶ ἀνορθώθησαν καὶ αἱ μεγάλαι ἅγιαι εἰκόνες τοῦ τέμπλου δι' ἐξόδων τῶν φιλοχρίστων χριστιανῶν κοινῶν ἐργαστιριαρῶν τοῦ ἁγίου Ὄρους, Μπογδάνου, Νικολάου, Δήμου καὶ Στεργίου καὶ Νικολάου, καὶ αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν.

Προηγούμενος Χιλιανδαρίου 'Ιωνᾶς.
Ὁ ἐκ τοῦ Ξηροποτάμου Σίλβεστρος γέροντας,
προηγούμενος τοῦ ἁγίου Παύλου Βενιαμίν·
Γαβριὴλ ἱερομόναχος ἐκ τοῦ Γρηγορίου».

«,αωγ΄ῳ φευρουαρίου ιης, ἀφιερώθη εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τοῦ Πρωτάτου, ἓν ἱερὸν καὶ θεῖον εὐαγγέλιον μὲ τύπον σλαβωνικὸν ἀσιμένιον ὅλον τέχνη μοσχοβικῇ μὲ σμάλτα πέντε ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους δι' ἐξόδων καὶ συνδρομῆς τοῦ πανοσιωτάτου πνευματικοῦ πατρὸς κύρ Κοσμᾶ Θασίτου εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ τῆς συνοδίας του αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν.

«† Οἱ ἐπιστάται τῆς Κοινότητος τοῦ ἁγίου Ὄρους.
Ὁ προηγούμενος Διονυσιάτης 'Ιωακείμ.
Νεκτάριος Ζωγραφίτης»

«,αωγ΄ῳ Σεπτεμβρίου ηῃς ἀφιερώθησαν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ πρωτάτου διὰ συνδρομῆς τοῦ πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κῦρ Κωνσταντίου Γρηγοριάτου, μία συζυγία ἱερά, φαινόλιον καὶ στιχάριον καὶ ἐπιτραχήλιον ἀπὸ στόφαν κλαδωτήν, τὰ δὲ ἐπιμάνικα ἀπὸ μονὸν τυπᾶ (sic) στόφαν, καὶ ἓν περίζώνιον ἀσιμένιον καὶ ἓν ἱερὸν εὐαγγέλιον ἀσιμοχρυσοδεμένον εἰς μνημόσυνον Εὐγενίου ἱερομονάχου.

'Εν αὐτῷ τῷ ἔτει διὰ γροσίων 100, ὁποῦ ἔδωσεν ὁ πανοσιώτατος πνευματικὸς κύρ 'Ιγνάτιος ἀπὸ κελλείου Λαύρας τῶν θείων 'Αρχαγγέλων, καὶ γροσίων 50, ὁποῦ ἔγραψεν ὁ γεροπαΐσιος ὡρολογᾶς εἰς τὴν παρρησίαν τὸ ὄνομα τοῦ γέροντός του ἠγοράσθη τὸ μεγάλον ὡρολόγιον μὲ κάρτα, καὶ ἀφιερώθη εἰς τὸν θεῖον ναὸν τοῦ Πρωτάτου διὰ μνημόσυνόν των.

,αωιδ΄ῳ φευρουαρίου ιγῃ ἀφιερώθη ἕν ἄσπρον ἐπιτραχήλιον χρυσοῦν μὲ καλὰ χρυσᾶ σερίτια παρὰ τοῦ γέρο-Νεοφύτου Κουτλουμουσιανοῦ διὰ τὸν μακαρίτην γέροντά του γερο-Γαβριὴλ Σκοπελίτην καὶ ἐγράφη τὸ ὄνομά του εἰς τὴν παρρησίαν.

Μαρτίου α΄ῃ ἀφιερώθησαν παρά τινος φιλοχρίστου δύω βιβλία, τὸ ἓν ἔστι Σειρὰ εἰς τὸν μακάριον 'Ιώβ, τὸ δὲ (Θεοφυλάκτου) Βουλγαρίας εἰς τὰ ἱερὰ εὐαγγέλια.

φ. 8 β. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Ἠσαΐας καὶ οἱ σὺν ἐμοῖ. ,αως΄ ῳ Αὐγούστῳ ιε΄ ἔλειψαν ἐπὶ τῆς ἐπιστασίας τοῦ Καμπανάρη παπᾶ Δανιὴλ ἔνδοθεν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Πρωτάτου ἓν κυβότειον μικρὸν χρυσοῦν, δυὼ περιζώνια χρυσᾶ καὶ ἡ μικρὴ ἀράδα μὲ τὰ φλορία τῆς Παναγίας».

«ᾳωη΄ ῳ Ἰουλίου θ΄ῃ ἀφιέρωσεν ὁ ἀπὸ ρουτζούκι τιμιώτατος κὺρ Μπάνος Στογιάνοβιτζ εἰς τὸν κοινὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ πρωτάτου μίαν κανδήλαν ἀργυρὰν διὰ μνημόσυνόν του αἰώνιον δραμίων τριακοσίων διὰ νὰ καίῃ ἀκοιμήτως ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πρωτατεινῆς, διὰ τὴν ὁποίαν κανδήλαν ἔχουν νὰ δίδωσι κατ' ἔτος εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου οἱ Ζωγραφῖται πατέρες ἔλαιον ὀκάδες δώδεκα κατὰ τὴν συμφωνίαν ὁποῦ ἔκαμον μετὰ τοῦ ρηθέντος Μπάνου Στογιάνοβιτζ δι' ἐνσφραγίστου ὑποσχετικοῦ αὐτῶν γράμματος. Τὴν ὁποίαν προσεκόμησεν ἐνταῦθα ὁ ἀρχιμανδρίτης κὺρ Σεραφεὶμ Ζωγραφίτης. Τοῦ συμφωνητικοῦ τὸ πρωτότυπον εὑρίσκεται ἐν τῇ βουλλομένῃ σακούλα παρὰ τῶν τεσσάρων μοναστηρίων».

«ᾳωη΄ ῳ Ὀκτωβρίου α΄ῃ, ἀφιερώθησαν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου παρὰ τῶν εἴκοσιν ἱερῶν μοναστηρίων δύο σαμουντάνια ἀσιμένια δραμίων τριακοσίων τριάντα διὰ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, ἀγορασθέντα διακόσια ὀγδοῆντα δύω καὶ μισὸν [γρόσια] καὶ ἔστωσαν ἀναπόσπαστα.

ᾳωι΄ ῳ ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἀφιερώθη εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου ἓν κιβότιον ἀσιμένιον δραμίων τριακοσίων πεντήκοντα καὶ δύω, τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἐν τῇ τοῦ παρόντος ἔτους κοινῇ ἐπιστασίᾳ, διὰ συνδρομῆς καὶ προθυμίας τῶν πανοσιωτάτων κοινῶν ἡμῶν ἐπιστατῶν τοῦ τε ἁγίου προηγουμένου τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τοῦ Βατοπαιδίου κὺρ Ἰακώβου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δαπάνῃ τοῦ ἐκ τῶν ἐπιστατῶν μετὰ βοηθείας καὶ ἄλλων φιλελεημόνων, ὧν ἁπάντων αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

«ᾳωιβ΄ ῳ ἰανουαρίου α΄ῃ ἀφιερώθη εἰς τὸν αὐτὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου δύω μανουάλια προύντζινα εἰς τὸ νὰ θέτωνται ἐνώπιον τῆς ἁγίας εἰκόνος τῆς Θεοτόκου. Ὁμοίως καὶ ἓν ἐγκόλπιον ἀστεροειδὲς ἀργυροχρυσομένον καὶ μὲ μαργαριτάρι καὶ ἅλυσον ἀργυράν· ἔτι δὲ καὶ ἕνα μανδύαν καινούργιον ἅπερ εἰσὶν εἰς μνημόσυνον τῶν ἀφιερωσάντων φιλοχρίστων εὐσεβῶν, αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν τρεῖς».

«ᾳωιδ΄ ῳ μαΐῳ ιε΄ῃ ἀφιερώθησαν ἀπὸ τὴν σκήτην προφήτου Ἡλιοῦ Παντοκρατορινὴν τὰ ἑξῆς ἱερὰ ἄμφια: ἓν φενόλιον ἀπὸ ἄσπρην στόφαν χρυσὴν μὲ κίτρινα χρυσὰ σιρίτια, ἓν ἐπιτραχήλιον ἀπὸ τὴν ἰδίαν στόφαν, ἓν ζευγάρι ἐπιμάνικα ἀπὸ παρομοίαν στόφαν, ἓν στιχάρι τζὰν φέσι καρανευτὶ μὲ χρυσὰ λουλούδια καὶ σιρίτια, καὶ αἰωνία...»

«ᾳωιε΄ ῳ ἰουλίου 13η ἀφιερώθησαν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου παρὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἀνθίμου ἁγιοπαυλίτου, ἓν φενώλιον κόκινη στόφα, ἓν στιχάριον παπαδικὸν πράσινη στόφα, ἓν πετραχήλιον κόκινη στόφα, καὶ ἓν ζευγάρι ὑπομάνικα, ἓν στιχάρι διακονικὸν πράσινη στόφα καὶ ἓν ὀράριον, αἰωνία ἡ μνήμη τρεῖς.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ἀφιέρωσεν ὁ παπᾶ Χριστόφορος ὡρολογᾶς δύω περιζώνια ἀργυρᾶ δράμια 160, τὸ μὲν τζήφτισι μὲ πέτρας μαλαγμοκαπνισμένον, τὸ δὲ σφυριστῶ καλάμι ὁμοῦ μὲ τὰ τωλάνια τους αἰωνία ἡ μνήνη τρεῖς.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ἀφιερώθησαν καὶ δύω τόμοι Κυριακοδρόμια τῶν Ἀποστόλων τοῦ Θεοτόκη κτλ.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ἔστησεν ὁ καμπανάρης Ἰγνάτιος ἀπὸ χιλιανδαρινὸν κελλὶ ἓν ζευγάρι φανάρια καὶ ἐγράφθη τὸ ὄνομά του εἰς τὴν παρισίαν».

φ.9β «ᾳωις΄ ῳ Ἰουνίου ιβ΄η ἀφιερώθη παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου ἀναστασιουπόλεως κυρίου Ἀνθίμου εἷς χρυσοῦς ἀρχιερατικὸς σάκκος διὰ μνημόσυνόν του, καὶ κατεγράφησαν εἰς τὴν παρρησίαν, ἁγίαν Πρόθεσιν καὶ Κοιμητήριον τὰ ἑξῆς ὀνόματα. Νεοφύτου καὶ Ἀνθίμου τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν αὐτῶν».

«ᾳωις΄ ῳ σεπτεμβρίου ιγ΄η, ἀφιερώθη ἓν θυμιατὸν ἀσημένιον δράμια 182 $\frac{1}{2}$ εἰς τὸν ἱερὸν κοινὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου παρὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἁγίου ἀρχιμανδρίτου κὺρ Σεραφεὶμ Καρακαλλινοῦ Τριεραρχίτου».

«ᾳωιζ΄ ῳ Δεκεμβρίου κδ΄η, ἀφιερώθη εἰς τὸν ἱερὸν κοινὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου μία κανδήλα ἀργυρὰ παρὰ τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου καθηγουμένου τῆς τοῦ Καρακάλλου κυρίου Νεκταρίου διὰ νὰ κρέμαται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας εἰκόνος τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ζυγίασε δράμ. 171, καὶ ἐγράφησαν ὀνόματα τρία εἰς τὴν ἱερὰν Παρρησίαν: Μανουήλ, Γεωργίου, Ἀκριβῆς».

«ᾳωιη΄ ῳ Ἀπριλίου κα΄η, ἀφιερώθη εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν ἓν χριαλλίδιον ἀσημένιον δραμ. 10 παρὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἁγίου ἀρχιμανδρίτου τῆς τῶν Ἰβήρων κυρίου Μελετίου Μιτυληναίου εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ αἰώνιον».

«ᾳωκ΄ ῳ Μαΐου α΄η, ἀφιερώθη ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου εἷς συναξαριστὴς νέος εἰς δύο τόμους διῃρημένος τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Νικοδήμου τοῦ διδασκάλου, παρὰ τῶν ὁσιωτάτων ἱερομονάχων Στε-

φάνου καὶ Νεοφύτου τῶν Σκουρτέων ἐκ τοῦ κελλείου τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰς μνημόσυνον αὐτῶν αἰώνιον».

«αωκ ꟹ Μαρτίου κη ἀφιερώθη εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν εἷς οὐρανὸς χρυσοΰφαντος, συνήθως ἐπὶ τῆς θεομητορικῆς εἰκόνος, ἄνωθεν τιθέμενος διὰ συνδρομῆς τοῦ τε καθ' ἡμᾶς κοινοῦ καὶ τοῦ προχρηματίσαντος ἐν αὐτῷ τῷ κοινῷ Καμπανάρη γεροϊγνατίου Θασίτου».

φ. 10α «1844 ἐπροστέθησαν τάδε: δύο μανδύα ἀρχιερατικά, ἓν στιχάριον μεταξωτὸν κόκκινον, ἓν ἑξαπτέρυγον ἀργυροῦν δρ. 47, ἕνας μουσαμᾶς πλουμιστὸς πέριξ τῆς ἁγίας Τραπέζης ἕνας περτὲς ἄσπρος τῆς ἁγίας Τραπέζης ἀφιερωμένος παρὰ τοῦ Βατοπαιδινοῦ κυρίου Γαβριήλ, ἓν σαμτάνι προύντζινον ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης, ἓν δισκάριον, ἀστερίσκος, λαβὶς ἀπὸ καλάμι μία φυλλάδα, τὸ ἄξιον ἐστὶν μὲ χρυσᾶ κεφαλιακά, μία φυλλάδα τοῦ ἁγίου Μανδυλίου ἀφιερωμένη παρὰ τοῦ ἱερομονάχου Μακαρίου κελλιώτου Καρακαλλινοῦ, ἓν παλαιὸν πανηγυρικό, διῃρέθη καλλωπισθέν, ἐδέθη εἰς δύο σώματα.»

«1845. Ὅσα ἀφιερώθησαν παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου Ἰγνατίου ρώσσου Ἱεροσολυμίτου τοῦ καὶ Σταυρονικητιανοῦ, οὔσης πλήρους Κοινῆς Συνάξεως: ἓν ἅγιον δισκοπότηρον μέγα ἀργυροῦν καὶ χρυσωμένον μὲ τὰ συνακόλουθα αὐτῷ, δισκάριον, ἀστερίσκον, λόγχην ἀέρα κ.τ.λ. δύο καλύματα κεντητὰ ἀργυρόλευκα, ἕνδεκα πῆχας στόφας, διὰ τὴν ὡραίαν Πύλην, δύο ζεύγη ὑπομάνικα στόφας, μίαν ποδιὰν κεντητὴν διὰ τὸ τρισκέλλιον τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ ἀτλάζι γαλάζιον· ἓν θυμιατὸν ἀπὸ μαντέμιον, πέντε κανδήλια μὲ ἁλύσσους τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἐξ ὧν τὸ ἓν μεγαλύτερον.

Ἕνας ρῶσσος ἕτερος μοναχὸς Ἰγνάτιος ἀφιέρωσεν ἓν φελώνιον καὶ ἐπιτραχήλιον μαῦρα καὶ μίαν ποδιὰν μαύρην μὲ χρυσᾶ περβάζια.»

«1846. Ἓν ζεῦγος ἀργυροῦν δικηροτρίκηρα δρ. 250 πρὸς 3½ γρόσ. τὸ δράμι, διὰ γρόσια 875 (γνώμη Συνάξεως) κατὰ μάρτιον ἓν περιζώνιον ἀργυροῦν κεχρυσωμένον δρ. 72 ἤτοι ἑβδομῆντα δύο, ἀφιέρωμα. Ἀγοράσθησαν παρὰ τῆς ἱερᾶς Κοινότητος, κατὰ αὔγουστον δὲ προσετέθησαν ὑποκάτω τῶν τρικηρίων τάσια νὰ στέκουν ἀργύριον καλὸν δράμ. 30 πρὸς 4 γρόσια τὸ δράμι.

Ἔτι ἀφιέρωμα εἰς τὴν Παναγίαν ἕνα ἐγκόλπιον πεντάγωνον ἀργυροῦν καὶ χρυσωμένον.

Ἔτι κατὰ Αὔγουπτον ἀφιέρωμα ἕνα στιχάριον μὲ ὠράριον χρυσᾶ ἀγορασθέντα ἀπὸ τὸν παπᾶ Διονύσιον τοῦ Χατζῆ Ἰγνατίου διὰ γρόσια 350. Ἱεροδιακονικά.

Αὐγούστου, ἀφιέρωμα παρὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου κ. Μελετίου Παντοκρατορινοῦ Κοινοῦ ἡγουμένου τοῦ Κοτροτσανίου.»

«1848. Ὅσα ἀφιερώθησαν παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου ρώσσου ἱεροσολυμίτου τοῦ καὶ Σταυρονικητιανοῦ οὔσης πλήρους Συνάξεως, 55 ἤτοι πεντήκον [τα] πέντε ἀρσίνια στόφα καὶ 20 ἤτοι εἴκοσι φράγκα χρυσᾶ σταλέντα ἀφιέρωμα ἐκ πόλεως τῆς ρωσσίας Χάρκοβας καλουμένης παρὰ τοῦ ἐντιμοτάτου καὶ φιλοχρίστου Κ. Νικολάου Γιωβάνοβητζ εἰκονικῶς, ἐκ τῶν ὁποίων ἐγένοντο τὰ ἑξῆς ἱερὰ ἄμφια: εἷς σάκκος, δύο ὠμόφορα, ἓν στιχάρι, ἓν ὑπογονάτιον, ἓν ἐπιτραχήλιον, δυὸ ὠράρια ἱεροδιακονικά, ἓν στιχάρι ἱεροδιακονικόν, ἓν φελόνιον καὶ ἓν ἐπιτραχήλιον τῶν ἱερέων.»[21])

† ΕΥΛΟΓΙΟΣ ΚΟΥΡΙΛΑΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ

(νῦν Μητροπολίτης Κορυτσᾶς)

(Συνεχίζεται)

[21]) Δὲν γνωρίζομεν τοὺς λόγους τῆς διακοπῆς ἐπὶ 40ετίαν ὅλην. Φαίνεται ἕνεκα τῶν ἀνωμάλων περιστάσεων ἢ ἀπωλέσθη τὸ κατάστιχον.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΛΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΠΙΝΑΞ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΣΑΝΤΩΝ

ΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ Θρᾳκικῆς Χερσονήσου πόλεις Καλλίπολις καὶ Μάδυτος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Β΄ τοῦ Παλαιολόγου (1282) ἀπετέλεσαν μίαν ἐπισκοπὴν ὑπαγομένην εἰς τὸν θρόνον Ἡρακλείας, παραμείνασαν τοιαύτην μέχρι τοῦ ἔτους 1901. Ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου διὰ τὰ συμφέροντα τῶν Χριστιανῶν αὐτῆς ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη προήχθη εἰς ἱερὰν μητρόπολιν.

Ἡ μητρόπολις αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τῶν δύο πόλεων, Καλλιπόλεως καὶ Μαδύτου καὶ τῶν πέριξ χωρίων, ἤτοι πρὸς νότον μὲν τοῦ Βαϊρίου καὶ Γαλατᾶ, πρὸς βορρᾶν τοῦ Πλαγιαρίου καὶ βορειοδυτικῶς τοῦ Ταϊφυρίου, Περγαζίου, Ἀγγελοχωρίου, Νεοχωρίου καὶ τοῦ Καβακλῆ, ἀποτελουμένου ἐκ μικροῦ τινος συνοικισμοῦ, καὶ πρὸς νότον τῆς Μαδύτου τῆς κοινῶς λεγομένης Κριθιᾶς.

Ἐνταῦθα παραθέτομεν ὅσα ὀνόματα εἶναι γνωστὰ ἐκ τῶν ἐπισκόπων Καλλιπόλεως.

Ἁρμόνιος ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως 553, συνεδρίασεν ἐν τῇ πέμπτῃ οἰκουμενικῇ συνόδῳ.

Μελχισεδὲκ 783 παρευρέθη ἐν τῇ ἑβδόμῃ οἰκουμενικῇ συνόδῳ.

Μελέτιος 1654.

Μακάριος 1668.

Φιλόθεος 1676.

Ἀθανάσιος 1676.

Ἱερεμίας 1680—1711.

Νεόφυτος ὅστις ἀπεδήμησε πρὸς Κύριον 17 Ἰανουαρίου 1764, ὃν διεδέχθη

Ἰγνάτιος ὅστις ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ τὸ 1769· ὃν διεδέχθη

Γρηγόριος ἀποβιώσας τὸ 1795 κατὰ μάρτιον· ὃν διεδέχθη

Ἰωακεὶμ ὅστις εἷλκε τὸ γένος ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς οἰκογενείας Βουλγάρογλου, κυβερνήσας ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη τὴν ἐπαρχίαν μέχρι τοῦ 1835· ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τούτου, περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου αὐτοῦ, ἡ

ἐπισκοπικὴ ἕδρα μετεφέρθη εἰς τὸ χωρίον Βαΐριον περὶ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχον τῆς Καλλιπόλεως, ὅπου ἔκτισε μονίδριον τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους μετὰ ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου τούτου καὶ διέμενεν ἐν αὐτῷ μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ βίου του.

Γρηγόριος Πούμπουρας ὁ ἐκ τῆς νήσου Ἄνδρου, ἐκυβέρνησε τὴν ἐπαρχίαν ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ πέντε ὅλα ἔτη (1835—1880) ἐξαναγκασθεὶς εἰς παραίτησιν λόγῳ γήρατος· ἀποβιώσας εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ πατρίδα.

Ἀβέρκιος ὁ ἀπὸ Λεύκης, καταγόμενος ἐκ τῆς νήσου Θάσου, ποιμάνας τὴν ἐπαρχίαν μέχρι τοῦ 1891, προήχθη εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Μογλενῶν· ἐκεῖ δὲ παθούσης τῆς ὑγείας αὐτοῦ ἐξητήσατο τὴν ἄδειαν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ἐπαρχίαν Καλλίπολιν ἰδιωτεύων, ἔνθα καὶ ἐτελείωσε τὸν βίον. Ὁ ἀοίδιμος οὗτος ἀρχιερεὺς ἐπροστάτευσε τὴν Παιδείαν μεγάλην καταβαλὼν μέριμναν εἰς τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐπαρχίαν· ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τούτου ἀνεκαινίσθησαν καὶ ἱδρύθησαν σχολεῖα εἰς ὅλα τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας του, εἰς δὲ τὴν Καλλίπολιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἀνηγέρθη τὸ κάτω τμῆμα τοῦ Ἀρρεναγωγείου αὐτῆς.

Φώτιος Βουγιούκας ἐκ Δαρδανελλίων, καθηγητὴς πρότερον διατελέσας τῶν Ἱερῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ Ἀδριανουπόλεως, χειροτονηθεὶς εἶτα ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως τὸ 1891, ἀπέθανε μετὰ ἐννεάμηνον ἀρχιερατείαν εἰς τὸ ἔαρ τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας καὶ τῆς δράσεως.

Δωρόθεος Μαμμέλης ἐκ Σιγῆς τῆς ἐπαρχίας Προύσης ὁρμώμενος, διαδεχθεὶς τὸν προκάτοχον αὐτοῦ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1892· ἐκυβέρνησεν οὗτος τὴν ἐπαρχίαν μέχρι τοῦ 1896, ὅτε προήχθη εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Γρεβενῶν κατὰ μῆνα Δεκέμβριον, κατὰ δὲ Σεπτέμβριον τοῦ 1901 προήχθη εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης καὶ ἐκεῖθεν προβιβασθεὶς εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Προύσης. Ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Δωροθέου Μαμμέλη ἐβελτιώθη ἡ θέσις τοῦ κλήρου τῆς ἐπαρχίας, διερρυθμίσθη ἀναλόγως τῶν κοινωνικῶν τῆς ἐποχῆς ἀναγκῶν τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα· ἱδρύθη ἐν Καλλιπόλει Νηπιαγωγεῖον πρότερον μὴ ὑπάρχον· συνεπτύχθη ἡ δημοτικὴ σχολὴ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἀπετελέσθη Ὀκτατάξιος Ἀστικὴ (1895), καὶ ἐτέθησαν κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον αἱ βάσεις τῆς ἱδρύσεως καὶ λειτουργίας Νοσοκομείου, ὅπερ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐκείνου ἐκ τῆς ἐπαρχίας, δι' ἔλλειψιν τακτικῶν πόρων πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἔκλεισεν.

Ἱερώνυμος Γοργίας χῖος τὴν πατρίδα, ἀναλαβὼν τὰ ἀρχιερατικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ἀπὸ τοῦ 1897. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τούτου ἡ ἐπισκοπὴ ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τοῦ θρόνου Ἡρακλείας ὑφ' ὃν μέχρι τοῦδε ἐτέλει, ἀνεδείχθη μητρόπολις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τοῦ 1901. Εἰς τὴν φιλογένειαν καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ μητροπολίτου Ἱερωνύμου ὀφείλεται ἡ ἐκ βάθρων ἀνέγερσις τοῦ περικαλλεστέρου ἐν Καλλιπόλει οἰκοδομήματος, τοῦ Παρθεναγωγείου, διὰ τὸ ὁποῖον χίλιαι ὡς ἔγγιστα λίραι ὀθωμανικαὶ χρυσαῖ ἐδαπανήθησαν, ποσὸν τὸ ὁποῖον συνέλεξεν ὁ δραστηριώτατος οὗτος ἀρχιερεὺς ἐκ διαφόρων συνδρομῶν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ μικρᾶς τῶν Καλλιπολιτῶν παροικίας καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκατεστημένων. Ἡ ἀρχιερατεία τοῦ Ἱερωνύμου Γοργία εἶναι μεστὴ δράσεως ἐκκλησιαστικῆς, διακοπεῖσα τὸ 1912 ὅτε ὁ μητροπολίτης οὗτος προήχθη εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Χίου, ἔνθα ἀρχιεράτευσε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ· τοῦτον δὲ διεδέχθη

Καλλίνικος Γεωργιάδης ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, ἐκ Δαρδανελλίων καταγόμενος, προαχθεὶς ἀπὸ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου τῶν Πατριαρχείων καὶ μετὰ βραχεῖαν ἀρχιερατείαν ἀποθανὼν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ εὑρισκόμενος· ὃν διεδέχθη τελευταῖος

Κωνσταντῖνος Κοϊδάκης ὁ ἀπὸ Δαφνουσίας, ἐκ Πλωμαρίου τῆς νήσου Μυτιλήνης καταγόμενος, ποιμάνας τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1923, ὅτε ὑπαχθέντος τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν ἀνταλλαγήν, κατέφυγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἀργότερον προήχθη κατὰ πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Πλωμαρίου, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Κίτρους τῆς νοτίου Μακεδονίας. Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος ἰδιαιτέρως ἦτο γνωστὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς δόκιμος καὶ καλὸς ἱεροκῆρυξ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Χαλκηδόνος, ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας Γερμανοῦ Καβακοπούλου, τοῦ γενομένου μετὰ ταῦτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου· ὁ Κωνσταντῖνος Κοϊδάκης ὡς μητροπολίτης Καλλιπόλεως διεκρίθη ἐπὶ φιλογενείᾳ, φιλομουσίᾳ καὶ ζωηρᾷ καὶ ἀκμαίᾳ ἐκκλησιαστικῇ δράσει [1]).

ΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ

[1]) Ἐπιθι καὶ μελέτην τοῦ μακαρίτου *Κ. Α. Κωνσταντινίδου* «Καλλίπολις, ἡ πόλις τῆς Θρᾳκικῆς Χερσονήσου» τυπωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις τὸ 1907.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΛΗΦΘΕΙΣΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

Τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

Ἀριθμ. Πρωτ. 155.

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ ἐπιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος, Κύριε ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ, τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Ἡμῖν Σεβασμίαν Παναγιότητα ἐν φιλήματι ἁγίῳ περιπτυσσόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀσμένως ἐδεξάμεθα καὶ ἀνέγνωμεν τὰ ἐπεσταλμένα Ἡμῖν Ἐνθρονιστήρια Γράμματα τῆς Ὑμετέρας Γερασμιωτάτης Παναγιότητος, δι᾽ ὧν ἐξαγγέλλει τὴν ἤδη τηλεγραφικῶς Ἡμῖν ἐγνωσμένην ἐκλογὴν Αὐτῆς καὶ ἀνάρρησιν ἐπὶ τὸν Ἁγιώτατον Οἰκουμενικὸν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀπαρασαλεύτου φυλακῆς τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου πίστεως καὶ παραδόσεως ὁμολογοῦσα δεξιὰν προσφέρει κοινωνίας καὶ τὴν διαβεβαίωσιν παρέχεται, ὅτι σπουδάσει κρατύνειν ἐπὶ μᾶλλον τοὺς μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δεσμοὺς τῆς ἀγάπης καὶ ἐπιζητῆσαι τὴν παρὰ πάντων ποθουμένην, ὡς ἀναγκαιοτάτην ἐν τοῖς νῦν χαλεποῖς καιροῖς, στενὴν συνεργασίαν καὶ ἀντίληψιν ταῖς ἐμπιπτούσαις χρείαις αὐτῶν.

Ἐπὶ τὴν ὀφειλομένην δ᾽ ἀπάντησιν ἥκοντες, πρόφρονι τῇ καρδίᾳ ἀποδίδομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Κορυφῇ τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ὁλοθύμως ἅμα συγχαίροντες Αὐτῇ ἐπὶ τῇ ἐπαξίᾳ ἀναρρήσει εἰς τὸν Ἁγιώτατον Οἰκουμενικὸν Θρόνον καὶ εὐχόμενοι ἀπὸ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῆς ἐνισχύσεως Αὐτῆς διὰ τῆς ἐξ αὐτοῦ πηγαζούσης πανσθενοῦς Χάριτος ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν θεόθεν πεπιστευμένων Αὐτῇ ὑψίστων καθηκόντων.

Διαβεβαιούμενοι δ᾽ Αὐτὴν ὅτι καὶ Ἡμεῖς περὶ πολλοῦ ποιούμεθα τὴν

δήλωσιν περὶ συνεργασίας, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐστάθειαν τῆς καθόλου Ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ προθύμως ἔχομεν παρέχειν τὴν ἐφικτὴν συμβολὴν εἰς ἐπίλυσιν τῶν ἐν ἐκκρεμότητι σπουδαίων γενικῆς φύσεως ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, κανονικῆς ἐπιδεομένων διευθετήσεως, μέλλομεν δὲ ἀδιαλείπτως μνημονεύειν τῆς Ὑμετέρας Ἀγάπης ἐν ταῖς πρὸς Κύριον προσευχαῖς Ἡμῶν καὶ ἐντεύξεσιν, ἐξαιτούμεθα τὰ ἔτη Αὐτῆς ὡς πλεῖστα, εἰρηνικὰ καὶ σωτήρια καὶ περιπτυσσόμενοι καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ διατελοῦμεν

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ ,αϡμθ'. Ἀπριλίου ι'.
Τῆς Ὑμετέρας Γερασμιωτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἱεροσολύμων ***Τιμόθεος***

Τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας.

Ἐλήφθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἀπαντητικὸν τηλεγράφημα τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλεξίου, ἀδελφικῶς συγχαίροντος τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ Αὐτῆς, ἐν ἀγάπῃ εὐχομένου ὅπως ὁ Οὐράνιος Ἀρχιποίμην ἐνισχύῃ Αὐτὴν ἐν τῇ ὑψηλῇ Αὐτῆς διακονίᾳ καὶ σταθερὰν ἐκφράζοντος τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ συνεχισθῇ ἡ μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀδελφικὴ συνεργασία.

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Ἀριθμ. $\frac{\text{Πρωτ. 927}}{\text{Διεκ. 707}}$

Παναγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, Κύριε Ἀθηναγόρα, Ἀδελφὲ ἐν Χριστῷ καὶ Συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμίᾳ Παναγιότητι ἀδελφικὸν ἀποδίδομεν ἀσπασμὸν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Εὐχαριστίαν ἐγκάρδιον ἀναπέμπομεν τῷ Θεῷ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ πάσης παρακλήσεως, ὅτι ἀπὸ τῶν ἔναγχος εἰλημμένων ἡμῖν Εἰρηνικῶν Γραμμάτων τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος πολλὴν ἡμῖν ἐχαρίσατο τὴν παραμυθίαν. Ἐπὶ γὰρ ταῖς δοκιμασίαις τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρό-

νου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐν δὴ τοῖς παγχαλέποις τούτοις καιροῖς βαθείᾳ συνεσχήμεθα λύπῃ καὶ ὁλόψυχον ἀνεφέρομεν τὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Κύριον εἴ πως περιτρέψειε λοιπὸν τῶν περιστάσεων τὸ δυσμενὲς καὶ ἀσφαλῆ διασώσειε τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας, τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου, τὴν ὁλκάδα, τὸν ἐπὶ τῷ πηδαλίῳ Αὐτῆς Πρῶτον ἐνδυναμῶν τῇ χάριτι Αὐτοῦ εἰς τὸ διὰ τοῦ πολυκυμάντου κλύδωνος καὶ τῶν βορείων ἀνέμων ἐπὶ τὸν λιμένα τὸν ἀκύμαντον διαπορθμεῦσαι τῶν πιστῶν τὸ πλήρωμα.

Ἐπείπερ μέντοι τοῦ Κυρίου τὸ ἔλεος ἄλλως ἢ κατ' ἀνθρώπων ἐλπίδα παρεχώρησε γενέσθαι, εἴη τὸ ὄνομα Αὐτοῦ εὐλογημένον, τῷ καὶ δόντι καὶ ἀφελόντι καὶ τὴν δοκιμασίαν εἰς τέλος ἀγαγόντι κατὰ τὴν ἀνεξιχνίαστον Αὐτοῦ βουλὴν καὶ πρόνοιαν· Ὅς καὶ ἐνισχύσαι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα εἰς τό, καθάπερ γράφει, «φυλάξαι ἀκεραίαν τὴν παρακαταθήκην καὶ διασῶσαι ἀκεραίαν τὴν ἐντολὴν» καὶ τὰς μεθοδίας ἐκκρούσασθαι τοῦ ἀρχεκάκου καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τῆς τῷ ἡμετέρῳ Γένει πεφροντισμένης καὶ διαπεφυλαγμένης, ὑπερμαχεῖν. Τῇ γὰρ Ἐκείνου ἀπροσμαχήτῳ δυνάμει ἰσχύομεν ἀμωμήτους παραφυλάσσεσθαι τοῦ ποιμνίου τὰς ψυχὰς τῷ παραθεμένῳ αὐτὰς Ἀρχιποίμενι καὶ πᾶσαν ὡς ἔπος εἰπεῖν τὴν παρακαταθήκην φυλάττειν οἵαν ἐκ παίδων παρὰ γονέων καὶ πάππων καὶ παρὰ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας παρελάβομεν καὶ ἐδιδάχθημεν, ἐν οἷς περ ἐγαλουχήθημεν καὶ ἠνδρώθημεν ἐμμένοντες, ὅρκια ταμόντες ἄρρητα καὶ διαβεβαιώσεις παρασχόντες, πιστοὺς ἡμᾶς μενεῖν ἄχρι θανάτου τῇ ἀπὸ γεννήσεως ἡμῖν πεπιστευμένῃ πατρῴᾳ κληρονομίᾳ.

Ταύταις οὖν ταῖς ἐλπίσι διακατεχόμενοι καὶ προθύμως ἔχοντες συνεργῆσαι τοῖς πόνοις καὶ ταῖς μερίμναις τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, δεόμεθα τοῦ Κυρίου ἐπὶ τὴν πραγμάτωσιν αὐτῶν ἐν ὑγείᾳ καὶ δυνάμει Αὐτὴν χωρῆσαι εἰς δόξαν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας, τὴν δ' ὀφειλομένην τιμὴν καὶ αὖθις σὺν τῷ ἐν Χριστῷ ἀσπασμῷ Αὐτῇ ἀποδιδόντες, διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ καὶ Συλλειτουργὸς
† Ὁ Ἀθηνῶν ***Δαμασκηνός***,
Πρόεδρος.

Ἀθήνησι,
μηνὸς Ἀπριλίου ιβ'
σωτηρίου ἔτους ,αϡμθ'.

Ο ΑΘΗΝΩΝ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΤΗΝ 20 ΜΑΪΟΥ ἀπέθανεν ὁ Ἀθηνῶν Δαμασκηνός, καὶ ἡ θλιβερὰ εἴδησις μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς ἡπλώθη καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας του καὶ τοῦ Ἔθνους του. Ἀσυνήθης ἐκκλησιαστικὴ φυσιογνωμία, ἐθνικὴ προσωπικότης τῆς Ἑλλάδος, δόκιμος πνευματικὸς ἡγέτης, Ἰώβ, εἰς τὸν ὁποῖον ἤρχοντο οἱ ἀγγελιαφόροι κακῶν τῆς χώρας του ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου: «Ἔρρει τὰ κάλα, Μίνδαρος ἀπεσσύα, πεινῶντι τὤνδρες, ἀπορρείομες τί χρὴ δρᾷν», καλὸς κυβερνήτης ἐν ὥραις καταιγίδος, ἐν χρόνοις κατακλυσμοῦ. Ἐδείχθη ἄξιος τῆς Ἐκκλησίας, ἄξιος τῆς Πατρίδος, ἄξιος τῶν παραδόσεων τοῦ Γένους του.

* * *

Ἡ ἀνθρωπότης διέρχεται μεγάλην κρίσιν τοῦ πολιτισμοῦ της, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβῃ ἐπίγνωσιν τῶν κινδύνων τοὺς ὁποίους διατρέχει. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν πρὸ πολλοῦ ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀνανεώσωσι τὸν πίνακα τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν καὶ τὴν πολιτικὴν φιλοσοφίαν, φαινόμενον μεγάλης σπουδαιότητος. Δύο τινὰ μεγάλα κάμνει ἡ Ἀμερική: ὑπερασπίζει τὴν Δημοκρατίαν, καὶ ἀπεργάζεται τὴν ἀνανέωσιν τῆς Δημοκρατίας, μὲ πρόγραμμα εὐρείας καὶ θετικῆς κοινωνικῆς προνοίας, ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας δυνάμενον νὰ προσαρμοσθῇ εἰς διαφόρους τοπικὰς συνθήκας, ἱκανὸν νὰ διεγείρῃ τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀποδοχὴν προσώπων πεπροικισμένων μὲ διαύγειαν καὶ καλὴν πίστιν. Ὁ ὅλος δὲ δημιουργούμενος νέος κόσμος προσανατολίζεται πρὸς τὴν θρησκείαν, ὡς πρὸς τὴν πηγὴν αὐτοῦ.

Ἤδη ὁ ἀείμνηστος Πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ροῦζβελτ ἐντόνως ὑπεγράμμιζε τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Δημοκρατία, ὁ σεβασμὸς τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἡ ἐλευθερία, ἡ διεθνὴς καλὴ πίστις, ἀρραγὲς θεμέλιον αὐτῶν ἔχουν τὴν θρησκείαν καὶ δίδουν εἰς τὴν θρησκείαν τὰς καλυτέρας ἐγγυήσεις. Γνωστὸν εἶναι τὸ διάγγελμα αὐτοῦ τῆς 4 Ἰανουαρίου 1939 τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ γεγονὸς μεγάλης σημασίας. Ἡ σκέψις τῆς Δύσεως ἔλαβε νέαν τροπήν, νέαν κατεύθυνσιν. Ἡ σκέψις τοῦ Ροῦζβελτ δὲν εἶναι προσωπική, ἐκφράζει τὴν κλίσιν μεγάλων μαζῶν. Ὁσημέραι ἡ ἀλήθεια αὕτη ὅτι ἡ θρησκεία εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ κατακτᾷ ὁλονὲν περισσότερον ἔδαφος. Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἀναδιοργανώνεται ὁ κόσμος.

Πρὸς τὸν σκοπὸν ὅμως αὐτὸν καὶ ἡ θρησκεία πρέπει νὰ ἀναζωογονηθῇ καὶ νὰ ἀνανεωθῇ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ γονιμώτερον τὸ κοινὸν ἀγαθόν.

Πρέπει νὰ παραμερίσουν ἀπὸ τὴν κοίτην τῆς ἀνθρωπότητος ὁ ὑλισμός, ὁ ἀθεϊσμός, ἡ ἀναρχία, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν διάφορα προσωπεῖα καὶ λυμαίνονται τὸν κόσμον. Πρέπει νὰ ἀποκαταστοθῇ ὁ ἀνθρωπισμὸς καὶ ἡ ὀργανικὴ Δημοκρατία, ἡ στηριζομένη οὐχὶ εἰς τὸ μῖσος, ἀλλ' εἰς τὴν ἀγάπην πάντων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ σεβασμὸς τοῦ προσώπου πρέπει νὰ εἶναι πραγματικός, συγκεκριμένος, καὶ ὄχι νὰ ἀναφέρηται εἰς ἀφῃρημένην ἔννοιαν, ἄχρονον καὶ ἀνύπαρκτον, νὰ συντελῆται εἰς τὰ ἄτομα, εἰς τὰς ὑπάρξεις, εἰς κάθε πρόσωπον συγκεκριμένον.

Ἡ ἀνθρωπότης, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Δημοκρατίαν, δέον νὰ προχωρήσῃ, οὐχὶ πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν κυριαρχίαν καὶ τὰς κατακτήσεις ἄλλων ἐθνῶν, ἀλλ' εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφωσύνης καὶ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, ἡ πορεία τῶν ὁποίων εἶναι βραδεῖα καὶ ἐπίμοχθος.

Ὑπὸ τοιαύτην ἀτμόσφαιραν ἀμύνης τοῦ πολιτισμοῦ ἐνώπιον τῆς παγκοσμίου κρίσεως οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ὁμάδων καὶ τῶν Ἐθνῶν, ὡς καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, πρέπει νὰ εἶναι ἄνδρες συγχρονισμένοι, μὲ πνεῦμα εὐρύ, βαθύ, καθαρόν, μὲ φωνὴν διεισδυτικήν, γεμάτην παλμόν, διὰ νὰ λάβουν τὴν προσήκουσαν θέσιν εἰς τὸν στίβον τῆς διεξαγομένης τιτανομαχίας. Τοιοῦτος ἀρχηγός, πληροφορημένος, ἄξιος καὶ δόκιμος ὑπῆρξε καὶ ὁ Ἀθηνῶν Δαμασκηνός, ὄχι μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ Ἔθνος του καὶ τὴν χώραν εἰς τὴν περίοδον αὐτὴν τοῦ κατακλυσμοῦ. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ κολοσσιαῖον ὀργανισμόν, θρησκευτικόν, ἐθνικὸν καὶ κοινωνικόν, μὲ ὅσην σημασίαν εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν ἔχει ἡ Ἐκκλησία.

* * *

Προικισμένος μὲ ἔξοχα προσόντα ὁ ἀείμνηστος Ἱεράρχης καὶ Ἀρχηγὸς συγχρονισμένος, κατετόπισε τὸν τόπον του, ἐστήριξεν αὐτόν, ἔγινεν ὁδηγός του ἀληθινός. Αἱ ὑπηρεσίαι του θὰ μείνουν ἀποτεθησαυρισμέναι εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν Ἐκκλησίας καὶ Ἔθνους. Αἱ ἡμέραι του φωτειναί, οἱ λόγοι του εἰς τὸν ἀγωνιῶντα Λαὸν καὶ τὸν ἀγωνιζόμενον στρατὸν σελίδες μεγάλης Ἱστορίας. Ὅταν ἐγνώσθη ὁ θάνατός του, ὁ ἐν Ἀθήναις Ἐπιτετραμμένος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Χάρολντ Μάϊνορ προῆλθεν εἰς ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν εἰς τὴν ὁποίαν μεταξὺ ἄλλων εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς: «Ὁ θάνατός του ἀποτελεῖ ἀπώλειαν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὸν κόσμον».

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ

Ἐγεννήθη εἰς Δοβριτσὰν τῆς Ναυπακτίας τὸ 1890. Πτυχιοῦχος τοῦ Γυμνασίου Καρδίτσης ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν Θεολογίαν καὶ Νομικά. Ἐχειροτονήθη τὸ 1917 καὶ ὡς ἀρχιμανδρίτης διηύθυνε τὸ Γραφεῖον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ἀκολούθως τὴν Μονὴν Πεντέλης. Τὸ 1918 ἐστάλη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος διὰ τὴν διευθέτησιν σπουδαίου ζητήματος. Τῷ 1922 ἀνυψώθη εἰς Μητροπολίτην Κορινθίας. Εἰς τὴν Κόρινθον 22 Ἀπριλίου 1928 ἀπὸ σεισμὸν ἔπεσαν ὅλα, αὐτὸς προέστη εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῆς πόλεως, βραβευθεὶς διὰ τὸ ἔργον του ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὸ ἀριστεῖον ἀνδρείας καὶ αὐτοθυσίας. Τὸ 1930 ἐστάλη ἐξαιρετικῶς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς γαλήνης καὶ τῆς εἰρήνης εἰς τὴν διῃρημένην ἐκεῖ Ἐκκλησίαν μας. Εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐπέτυχε καὶ ἔγινεν ἄξιος τῆς εὐαρεσκείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν ἐν Ἀμερικῇ Κοινοτήτων ἡμῶν. Ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν (1931—1938) ὑπῆρξε Πρόεδρος τοῦ Ὀργανισμοῦ Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῶν Περιουσιῶν. Τὴν 5 Νοεμβρίου 1938 ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀσάφεια περὶ τὴν ἐκλογὴν συνετέλεσε νὰ μεσολαβήσῃ διοίκησις τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος μέχρι τῆς 6 Ἰουλίου 1941 ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κυρίου Χρυσάνθου, ἐπιφανοῦς ἐπίσης Ἐκκλησιαστικῆς φυσιογνωμίας.

Εἰς τὰς τραγικὰς ἡμέρας τῆς Ἑλλάδος, ὅσῳ ηὔξανεν ἡ ἀγωνία, τόσῳ ἐμεγάλωνε καὶ τὸ πνευματικὸν ἀνάστημα τοῦ ἀειμνήστου Δαμασκηνοῦ. Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1944 ὁρκίζεται Ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, καὶ εὐτυχεῖ νὰ παραδώσῃ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1946 τὴν προσωρινὴν ταύτην ἐξουσίαν του εἰς χεῖρας τοῦ νομίμου Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου τοῦ Β'.

Τὴν 20 Μαΐου ἀποθνήσκει καὶ τὴν 25 κηδεύεται μὲ τιμὰς Ἀντιβασιλέως καὶ Πρωθυπουργοῦ ἐν ἐνεργείᾳ, ἐν μέσῳ γενικοῦ πένθους καὶ συναγερμοῦ ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΗΔΕΙΑΝ

Ἡ ἀγγελία τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Δαμασκηνοῦ προὐξένησε βαθεῖαν θλῖψιν ἀνὰ τὸν διορθόδοξον καὶ τὸν χριστιανικὸν ἐν γένει κόσμον.

Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου, καρδιακὴ νόσος, οὐχὶ ἄσχετος πρὸς τοὺς

πολλοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κόπους καὶ μόχθους, εἶχε κλονίσει τὴν ὑγείαν αὐτοῦ. Ἐκεῖνος ὅμως καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς σοβαρᾶς ταύτης ἀσθενείας διατελῶν, δὲν ἔλλειψε μέχρι τελευταίας στιγμῆς νὰ ἐκπληροῖ μετὰ τοῦ ἀπαραμειώτου ζήλου καὶ τῆς διακρινούσης αὐτὸν αὐτοθυσίας τὰ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑψηλὰ αὐτοῦ καθήκοντα. Τῇ 19ῃ Μαΐου εἶχε προεδρεύσῃ πολυώρου συνεδρίας καὶ ἀκολούθως συσκέψεως διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος τοῦ ἱ. Κλήρου, διὰ τὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀνόρθωσιν τοῦ ὁποίου ἰδιαιτέρας κατέβαλε προσπαθείας. Τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης, 20ῆς Μαΐου, ᾐσθάνθη σφοδροὺς πόνους περὶ τὴν νεφρικὴν χώραν καὶ παρὰ τὰς ἐπεμβάσεις τῶν θεραπόντων ἰατρῶν ἡ κατάστασις ἐπεδεινοῦτο. Περὶ ὥραν δὲ 2 μ. μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Δαμασκηνὸς ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον.

Τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Πρωθιεράρχου τῆς Ἁγιωτάτης ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τηλεγραφικῶς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Ἰωακείμ, Προεδρεύων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης πληροφορηθεῖσα ἐκ τοῦ ὡς ἄνω τηλεγραφήματος τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δαμασκηνοῦ, τῇ ἑπομένῃ 21ῃ Μαΐου, μετὰ τὴν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης χοροστασίαν Αὐτῆς ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐτέλεσε τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου.

Ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίᾳ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ 23 Μαΐου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀναγγείλασα τὴν θλιβερὰν εἴδησιν ἔπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ ἐκλιπόντος Πρωθιεράρχου, ἐξῆρε τὰς πολυτίμους πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσίας αὐτοῦ ὥς τε Μητροπολίτου Κορινθίας καὶ εἶτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ ηὐχήθη μετὰ τῶν Σεβ. ἁγίων συνοδικῶν Ἀρχιερέων ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας αὐτοῦ ψυχῆς ἐν σκηναῖς δικαίων.

Ἀκολούθως ἐνεκρίθη ὅπως διαβιβασθῶσι τηλεγραφικῶς τῇ Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος τὰ συλλυπητήρια τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἀνατεθῇ τηλεγραφικῶς τοῖς ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦσι σεβ. Μητροπολίταις Ἡλιουπόλεως κ. Γενναδίῳ, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίῳ καὶ Προικοννήσου κ. Φιλοθέῳ, ἵνα ἀντιπροσωπεύσωσι τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν κηδείαν. Μετὰ τὸ πέρας τῆς συνεδρίας, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἐτελέσθη Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τρισάγιον ὑπὲρ τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ.

Ἡ κηδεία τοῦ ἐκλιπόντος Πρωθιεράρχου ἐτελέσθη ἐν πάσῃ σεμνότητι τῇ 24ῃ Μαΐου, ὥρᾳ 10.30′ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς

τὸν ἀοίδιμον Πρωθιεράρχην, χρηματίσαντα Ἀντιβασιλέα καὶ Πρωθυπουργὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, ἀπεδόθησαν τιμαὶ Ἀντιβασιλέως καὶ Πρωθυπουργοῦ ἐν ἐνεργείᾳ.

Κατὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν παρέστησαν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας, τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι. Ἐπικηδείους ἐξεφώνησαν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Σάμου κ. Εἰρηναῖος καὶ ὁ κ. Ἀλ. Διομήδης ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς κηδείας ἐσχηματίσθη μετὰ τῆς δεούσης τάξεως ἡ πομπὴ ἀπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ πρὸς τὸ Α΄ Νεκροταφεῖον ὅπου θὰ ἐγίνετο ὁ ἐνταφιασμός.

Ὁ ἐνταφιασμὸς ἐγένετο περὶ ὥραν 1ην μ. μ. ἐν μνημείῳ παραπλεύρως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Νεκροταφείου παρὰ τοὺς τάφους τῶν ἀοιδίμων Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου τοῦ Στ΄ καὶ Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου.

Κατωτέρω καταχωρίζονται τὰ ἀνταλλαγέντα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν τηλεγραφήματα.

Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
Κύριον Ἀθηναγόραν,

Ἀθῆναι, 20. 5. 949. Φανάριον.

Μετὰ βαθυτάτης ὀδύνης Ἱερὰ Σύνοδος Ἐκκλησίας Ἑλλάδος ἀγγέλλει τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν Προέδρου αὐτῆς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Δαμασκηνοῦ. Κηδεία γενήσεται 24ην τρέχοντος μηνὸς ὥραν 10.30΄.

Διδυμοτείχου ***Ἰωακεὶμ***, Προεδρεύων

Μητροπολίτην Διδυμοτείχου Ἰωακεὶμ
Προεδρεύοντα Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀθῆναι.

Κατώδυνοι τὴν ψυχὴν ἐπληροφορήθημεν ἀδόκητον τελευτὴν τετιμημένου Πρωθιεράρχου ἀδελφῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ. Ζωῆς καὶ θανάτου Κύριος ἀναπαύσαι μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν σκηναῖς δικαίων, παραμυθήσαι Ἁγιωτάτην ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν, ἀ-

ναδείξει ἀξίου διαδόχου αὐτοῦ. Ἐτελέσαμεν σήμερον Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναὸν τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως ψυχῆς ἀοιδίμου ἀδελφοῦ, τηλεγραφικῶς ἀνεθέσαμεν αὐτόθι παρεπιδημοῦσι Μητροπολίταις Ἡλιουπόλεως Θεοδωρουπόλεως καὶ Προικοννήσου ἐκπροσωπῆσαι ἡμᾶς Μεγάλην Ἐκκλησίαν κηδείαν αὐτοῦ.

21. 5. 949. Πατριάρχης ***Ἀθηναγόρας***

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν.

Ἀθῆναι, 26. 5. 949. Φανάριον.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ βαθείᾳ αὐτῆς θλίψει ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ μεγάλου προκαθημένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἱκανῶς τοῦ πόνου τὸν κουφισμὸν αἰσθανθεῖσα ἐπὶ συμμετοχῇ Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἰς τὸ μέγα πένθος ἀπὸ καρδίας εὐχαριστεῖ ἐπὶ ἀδελφικοῖς συλλυπητηρίοις ἐν πεποιθήσει καὶ παρηγορίᾳ δεομένη τοῦ Θείου τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος πρὸς ταχεῖαν καὶ ἀνταξίαν τοῦ καταλειφθέντος κενοῦ πλήρωσιν.

Ὁ Τοποτηρητὴς ὁ Ξάνθης *Ἰωακεὶμ*

ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

ΕΙΣ ΠΛΗΡΩΣΙΝ τοῦ διὰ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυροῦ Δαμασκηνοῦ κενωθέντος Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου, συμφώνως τῷ Καταστατικῷ Χάρτῃ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῷ συνῳδὰ αὐτῷ ἐκδοθέντι Βασιλικῷ Διατάγματι, τῇ 4ῃ Ἰουνίου, ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ συνῆλθεν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Τοποτηρητοῦ σεβ. Μητρ. Ξάνθης κ. Ἰωακεὶμ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐκλογὴν τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου. Προσῆλθον 56 Ἱεράρχαι, λόγῳ δὲ ἀσθενείας ἐκωλύθησαν νὰ παρευρεθῶσιν οἱ σεβ. Μητροπολῖται Μυτιλήνης Ἰάκωβος, Κίτρους Κωνσταντῖνος, Βερροίας καὶ Ναούσης Ἀλέξανδρος, Ἐλευθερουπόλεως Σωφρόνιος, Ἐλασσῶνος Καλλίνικος, Μηθύμνης Διονύσιος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ. Παρίστατο καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Κ. Τσάτσος. Γενομένης τῆς ψηφοφορίας, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἀνεδείχθη ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Σπυρίδων διὰ ψήφων 42, 9 ψήφων δοθεισῶν εἰς τὸν Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Γεννάδιον, 2 εἰς τὸν Μητροπολίτην Κορινθίας κ. Μιχαήλ, 2 ψηφοδελτίων εὑρεθέντων λευκῶν καὶ 1 ἀκύρου.

Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ Μ. Μηνύματος ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδων κατηυθύνθη εἰς τὸ Μέγαρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἔνθα ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῶν ἐπισήμων.

Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου ἐγένετο τῇ 9ῃ Ἰουνίου καὶ ὥρᾳ 11ῃ π. μ. ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Πρὸ τῆς ἐνθρονίσεως ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μεταβὰς εἰς τὰ Βασιλικὰ Ἀνάκτορα ἐτέλεσεν ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τὴν νενομισμένην διαβεβαίωσιν, μεθ' ὃ ἐν ἐπισήμῳ πομπῇ κατηυθύνθη πρὸς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν διὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως. Παρέστησαν ἐκπρόσωπος τοῦ Βασιλέως, ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου, τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι. Πλῆθος κόσμου κατέκλυσε τὴν πλατεῖαν Μητροπόλεως καὶ ἐπευφήμει τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον κατὰ τὴν διέλευσιν αὐτοῦ.

Ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως διεξήχθη μετὰ τῆς προσηκούσης τάξεως

καὶ ἐπισημότητος. Βαθυτάτην παρὰ πᾶσιν ἀπήχησιν ἔσχεν ὁ Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις ἐν ἄκρᾳ ταπεινοφροσύνῃ ἀποδεχθεὶς τὴν, θείᾳ βουλῇ, ἐκλογὴν αὐτοῦ, ἀνωμολόγησε τὴν βαρυτάτην κρίσιν, ἣν ὁμοῦ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς Πληρώματος διέρχεται ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐτόνισεν ὅτι κύριον αὐτοῦ μέλημα ἔσται ἡ ἀνόρθωσις τοῦ ἱ. Κλήρου ἵνα ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποστολήν.

* * *

Ἐκκλησιαστικὴ φυσιογνωμία ἰσχυρὰ ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν μὲ θέλησιν ἀκατάβλητον, μὲ θάρρος ἐξαιρετικόν, μὲ δραστηριότητα ἀμείωτον, μὲ πεῖραν βαθεῖαν, ἀναβλύζουσαν ἀπὸ μακρὰν καὶ γόνιμον ἐκκλησιαστικὴν σταδιοδρομίαν, ἔρχεται ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς ἡμέρας δυσκόλους, κρισίμους τοῦ Ἔθνους Του, νὰ βοηθήσῃ αὐτὸ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν δημιουργηθεῖσαν τραγικότητα. Ἐκκλησία καὶ λαός του ἔχουν νὰ περιμένουν πολλὰ ἀπὸ τὸν ἔνθεόν του ζῆλον, ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὸ ἔργον, ἀπὸ τὸν παλμὸν καὶ τὴν ἐνθουσιώδη ψυχήν του.

* * *

Ἡ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδων ἐγεννήθη τῷ 1873 ἐν Χιλῇ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐκ γονέων ἠπειρωτικῆς καταγωγῆς. Μετὰ τὴν πρώτην ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ παίδευσιν εἰσήχθη εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τῷ 1899. Χειροτονηθεὶς μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν αὐτοῦ ὑπηρέτησεν ὡς Ἱεροκῆρυξ καὶ καθηγητὴς τῶν Θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τῇ Κοινότητι Γαλατᾶ. Τῷ 1901 χειροτονηθεὶς Ἀρχιμανδρίτης διωρίσθη Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τῆς Μηροπόλεως Ξάνθης ἐν Καβάλλᾳ μέχρι τοῦ 1906, ὅτε ἐξελέγη Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, ἐργασθεὶς διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ ἱδρύσας τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλᾶς, ὅπερ λειτουργεῖ μέχρι σήμερον. Τῷ 1916 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἰωαννίνων. Ἐν τῇ διαποιμάνσει τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως ἡ Α. Μακαριότης ἐπεδείξατο τὰ ἔξοχα διοικητικὰ αὐτοῦ προσόντα καὶ εἰργάσθη διὰ τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν, πρωτοστατήσας εἰς τὴν ἵδρυσιν Σχολῶν, Νοσοκομείων, Ὀρφανοτροφείων καὶ τῆς ὀνομαστῆς Ζωσιμαίας ἐν Ἰωαννίνοις Ἀκαδημίας.

Η "ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ,,.

Η ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ («Mission de France») ἀποτελεῖται ἀπὸ ἱερεῖς οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ συμμερισθοῦν τὴν ζωὴν τῶν ἐργατῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ζοῦν σκληρά, μὲ σκοπὸν νὰ προσκομίσουν εἰς αὐτοὺς τὴν θρησκείαν, μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς οἰκειότητος, μὲ πνεῦμα ἀδελφωσύνης, καὶ μὲ κατανόησιν.

Περὶ τὰς τριάκοντα σήμερον ὁμάδες ἀπὸ 2 ἕως 6 ἱερεῖς ἡ κάθε μία εὑρίσκονται ἐπὶ τὸ ἔργον εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Γαλλίας. Ὁ σκοπός των εἶναι μὲ τὴν προσωπικήν των ἐμπειρίαν καὶ ἐπαφὴν νὰ γνωρίσουν τὰς προσπαθείας, τὰς ταλαιπωρίας, τὰς δυσκολίας τῶν μαζῶν αἱ ὁποῖαι ἔχασαν καὶ τὸν χριστιανισμόν, νὰ τοὺς ἐπαναφέρουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι ἐργάζονται εἰς διάφορα ἕκαστος ἐργοστάσια, ἄλλοι εἰς πλοῖα, ὡς ἐργάται ἁπλοῖ, καὶ ἄλλοι ἀλλαχοῦ.

Δὲν πρόκειται περὶ ἀνθρώπων ἰδιορρύθμων, οἱ ὁποῖοι ἐπιζητοῦν πρωτοτυπίας, ἀλλ' εἶναι ἀφωσιωμένοι εἰς μεγάλην ἀποστολήν, ζητοῦν ν' ἀγαπήσουν ἕνα περιβάλλον, νὰ τὸ κατανοήσουν, νὰ ἀναμιχθοῦν μὲ αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται σκληρά, διὰ νὰ μοιρασθοῦν μαζύ των τὸν μόχθον των, νὰ μένουν μὲ αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι εἶναι τόσον πολλοί.

Παρόμοιαι ὀργανώσεις σήμερον ὑπάρχουν καὶ εἰς ἄλλας χώρας καὶ εἰς τὴν Ἀμερικήν. Πόσοι δὲν ἐσώθησαν ἀπὸ τὴν χαρτοπαιξίαν καὶ τὸ ναυάγιον τῆς οἰκογενείας των καὶ ἐπανεῦρον τὴν γυναῖκά των, ἡ ὁποία μὲ τὰ παιδιά της διὰ νὰ σωθῇ κατέφυγεν εἰς τοὺς γονεῖς της! Οἱ ἱερεῖς αὐτοὶ ἐπισκέπτονται τοὺς ἀσθενεῖς εἰς τὰ νοσοκομεῖα, ὁμιλοῦν μὲ ἀγάπην διὰ τὴν πίστιν εἰς ὅσους τὴν ἔχασαν. Ἡ προσοχή των, ἡ καλωσύνη των, ἡ συνομιλία των πόσους δὲν ἀνακουφίζει ἠθικῶς! Ἑβραῖοι ἐπανέρχονται εἰς τὴν Συναγωγήν, Διαμαρτυρόμενοι εἰς τὸ κήρυγμα, Καθολικοὶ εἰς τὴν λειτουργίαν. Προσφέρουν τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Πολλοὶ κομμουνισταὶ ἐπανέρχονται εἰς τὸν χριστιανισμόν. Ὄχι μόνον ἐργάται, ἀλλὰ καὶ πάτρωνες ἐπιστρέφουν εἰς τὰς ἐκκλησίας των, καὶ συντελεῖται ἔργον τόσον θεάρεστον. Προλαμβάνονται ἀπεργίαι μεγάλαι, ρήξεις μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων. Τὸ μεγάλο μήνυμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ φέρωμεν εἰς τὸν λαὸν εἶναι: «Πλησιάσατε τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ὁμοίους σας».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Η Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΝ ΣΧΟΛΗΝ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ Αὐτῆς ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τὴν ἐν αὐτῇ Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, τῆς ὁποίας τυγχάνει ἀπόφοιτος, διεπεραιώθη δι' ἰδιαιτέρας ἀτμακάτου τῇ 27ῃ τοῦ μηνὸς Μαΐου εἰς Χάλκην, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶ, Προύσης κ. Πολυκάρπου, Πριγκηποννήσων κ. Δωροθέου καὶ Περγάμου κ. Ἀδαμαντίου καὶ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Ἰακώβου.

Μετὰ τὴν ἐν τῷ κοινοτικῷ ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς νήσου γενομένην τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὑποδοχήν, ἀνῆλθεν Αὕτη μετὰ τῶν συνοδευόντων Αὐτὴν Ἀρχιερέων τὸν λόφον τῆς Σχολῆς, κρουόντων χαρμοσύνως τῶν κωδώνων τοῦ Ναοῦ τῆς Μονῆς. Πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Σχολῆς ἀνέμενον τὸ Σῶμα τῶν Καθηγητῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σχολάρχην Σεβ. Μητροπολίτην Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομον, οἵτινες ὑπήντησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν Αὐτῆς. Ἀκολούθως ἡ Α. Θ. Παναγιότης, πορευθεῖσα ἀνὰ μέσον τῶν εἰς δύο σειρὰς παρατεταγμένων μαθητῶν ἔφθασε πρὸ τῶν προπυλαίων τῆς Σχολῆς. Ἐκεῖ ὑπεδέχθησαν Αὐτὴν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δέρκων κ. Ἰωακείμ, Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς Σεβ. Μητροπολιτῶν Χαλδίας κ. Κυρίλλου, Λαοδικείας κ. Μαξίμου καὶ Σάρδεων κ Μαξίμου. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα προσεφώνησεν ἀπὸ μέρους τῆς Ἐφορίας ὁ Σεβ. Πρόεδρος Αὐτῆς, διὰ τῆς ἀκολούθου προσφωνήσεως.

Παναγιώτατε,

Τὴν στιγμὴν ταύτην καθ' ἣν παρίστασαι τὸ πρῶτον πρὸ τῆς θύρας τῆς μητρὸς καὶ τροφοῦ ἡμῶν Σχολῆς, ἀσφαλῶς ἡ καρδία Σου θὰ πλημμυρίζῃ ἀπὸ βαθεῖαν συγκίνησιν καὶ εὐγνωμοσύνην, ὁ λογισμός Σου θὰ βυθίζηται εἰς τὰ εὐλογημένα μαθητικά Σου χρόνια, ὁ νοῦς Σου θὰ ἀναμετρᾷ τὰς ὑποποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἔχομεν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς πρὸς τὴν γεραρὰν ταύτην Σχολήν, καὶ ἡ ψυχή Σου ἐν κατανύξει θὰ προσεύχηται ὑπὲρ αὐτῆς· Διὰ τοῦτο ἡ στιγμὴ αὕτη εἶναι ἱερά, εἶναι ἁγία, εἶναι ἀληθινὴ μυσταγωγία. Ἡ Μήτηρ μὲ μητρικὴν ἀγάπην, ἀλλὰ καὶ ὑπερηφάνειαν ὑποδέχεται ἓν ἀκόμη πνευματικὸν αὐτῆς τέκνον ἐστεφανωμένον μὲ τὸν φωτοστέφανον τῆς δόξης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ ὁ υἱὸς προσέρχεται

διὰ νὰ ἀποτίσῃ τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης Του πρὸς τὴν πνευματικὴν Αὐτοῦ μητέρα, διὰ νὰ τὴν εὐλογήσῃ καὶ νὰ εὐλογηθῇ, διὰ νὰ τὴν ἐνισχύσῃ καὶ ἐνισχυθῇ· Ποῖοι πόθοι, ποῖα αἰσθήματα, ποῖαι εὐχαί, ποῖαι ἐλπίδες ἀνέρχονται κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην ὥραν εἰς τὰς ψυχὰς μητρὸς καὶ υἱοῦ εἶναι περιττὸν νὰ ἀναπτύξω, διότι ὅλοι τὰς διαισθανόμεθα καὶ τὰς γνωρίζομεν· Διὰ τοῦτο θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸ νὰ Σὲ διαβεβαιώσωμεν, Παναγιώτατε, ὅτι διὰ τὴν δόξαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ Σχολῆς ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς θὰ ἀφιερώσωμεν ὁλοψύχως τὴν ταπεινὴν ἡμῶν διακονίαν, ὁλόθυμον τὴν συνεργασίαν καὶ τὸ ἐνδιφέρον ἡμῶν καὶ ἐγκάρδιον τὴν πρὸς Σὲ τὸν ὕπατον Ἡγούμενον ἀφοσίωσιν ἡμῶν.

Ὕψωσον λοιπόν, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὰς ὁσίας Σου χεῖρας καὶ εὐλόγησον τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ φυτωρίῳ τῆς Ἐκκλησίας πιστῶς καὶ θεαρέστως ἐναγωνιζομένους διδασκάλους καὶ μαθητὰς καὶ δεήθητι τοῦ ἐν Τριάδι ἐνταῦθα ὑμνουμένου Θεοῦ, ὅπως καὶ οἱ μικροὶ οὗτοι ἀδελφοὶ ἡμῶν φανῶσιν ἀντάξιοι τῶν πόνων καὶ θυσιῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς τροφοῦ Σχολῆς, καὶ ἀναδειχθῶσιν ἄξιοι ἐργάται τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου, καὶ ὅπως διαφυλάττῃ τὴν μητέρα ἡμῶν Σχολὴν ἀπὸ πάσης ὁρατῆς καὶ ἀοράτου προσβολῆς. Ὡς εὖ παρέστης, Παναγιώτατε.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶσα ἡ Α. Θ Παναγιότης ηὐχαρίστησε τὸν Σεβ. Μητροπ. Δέρκων διὰ τοὺς ὡραίους λόγους τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνεν Αὐτῇ, διηρμήνευσε τὴν συγκίνησιν ὑφ' ἧς διακατέχεται ἐπισκεπτόμενος μετὰ πάροδον τόσων ἐτῶν τὴν τροφὸν Σχολήν, ἐμνήσθη τῶν ἡμερῶν τὰς ὁποίας διῆλθεν ὑπὸ τοὺς ἱεροὺς θόλους τῆς Μονῆς καὶ τῆς Σχολῆς, τὰ ὄνειρα τὰ ὁποῖα ἔπλεξεν ἡ καρδία Αὐτοῦ διὰ τὴν εὐγενῆ κληρικὴν σταδιοδρομίαν, ἐξῆρε τὴν σημασίαν τῆς Σχολῆς ταύτης διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν πολύτιμον συμβολὴν αὐτῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τοῦ Θρόνου καὶ τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτοῦ, καὶ παρέσχε τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον Αὐτοῦ θὰ εἶναι πάντοτε πρόθυμον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν ἀναγκῶν τῆς Σχολῆς.

Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιβληθεῖσα μανδύαν καὶ τῶν προπορευομένων μαθητῶν ψαλλόντων τὸ «Ὁ ἄγγελος ἐβόα», εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Μονῆς, προσεκύνησε τὸ ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ Θρόνου, ψαλλείσης ἐν συνεχείᾳ τῆς εἰθισμένης δοξολογίας.

Ἅμα τῷ πέρατι αὐτῆς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα προσεφώνησεν ὁ Σεβ. Σχολάρχης διατρανώσας τὴν χαρὰν τῆς Σχολῆς ἥτις, δεξιουμένη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Ἁγιώτατον Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀνόδου Αὐτῆς, χαιρετίζει ἐν τῷ σεπτῷ προσώπῳ Αὐτῆς ἕνα τῶν ἀρίστων τροφίμων Της, ὅστις ἀνεδείχθη ἀντάξιος τῶν πόνων καὶ τῶν προσδοκιῶν τῆς πνευματικῆς Μητρὸς καὶ Τροφοῦ Σχολῆς, αἰσθανομένης ἤδη δικαίαν ὑπερηφάνειαν καὶ καύχησιν. Περαίνων δὲ ἐξέφρασε τὴν βεβαίαν ἐλπίδα ὅτι ἐπὶ τῆς ἐπ' αἰσίοις ἀρξαμένης Πατριαρχείας τῆς

Α. Θ. Παναγιότητος θὰ γνωρίσῃ ἡμέρας προόδου καὶ εὐκλείας ἡ γεραρὰ Θεολογικὴ Σχολή, ὑπὲρ ἧς ἐπεκαλέσθη ἀμέριστον τὸ πατρικὸν ἐνδιαφέρον καὶ τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτῆς.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχαρίστησε τὸν Σχολάρχην καὶ διεβεβαίωσεν ὅτι τὴν λεωφόρον τὴν ὁποίαν ἤνοιξαν οἱ Ἀρχιερεῖς μὲ ἀγάπην διὰ τὴν Σχολήν, θὰ τὴν συνεχίσῃ καὶ Αὐτὴ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν. Ἀκολούθως συνεχάρη τὸν Σχολάρχην καὶ τοὺς Καθηγητὰς διὰ τὸ ἐπιτελούμενον ὑπ' αὐτῶν ἱερὸν ἔργον, ἀπευθυνομένη δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν ὅτι ἔφερεν τὸν χαιρετισμὸν τῶν μαθητῶν καὶ καθηγητῶν τῆς ἐν Ἀμερικῇ Θεολογικῆς Σχολῆς πρὸς τοὺς Καθηγητὰς καὶ τοὺς μαθητὰς τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀπηύθυνεν αὐτοῖς πατρικὰς νουθεσίας ἐκφράσασα τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀνταποκριθῶσιν οὗτοι πρὸς τὰς μεγάλας θυσίας καὶ τοὺς κόπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι θὰ φανῶσιν ἀντάξιοι τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς φήμης ὧν ἀπολαμβάνει ἡ Σχολὴ ἀνὰ σύμπαντα τὸν Χριστιανικὸν κόσμον.

Μετὰ ταῦτα ἐψάλη ὁ πολυχρονισμὸς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἥτις ηὐλόγησε πάντας καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην Αἴθουσαν τῶν ὑποδοχῶν, ὅπου προσῆλθον οἱ μαθηταὶ καὶ ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν Αὐτῆς. Ἀκολούθως ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἰδιαίτερα Πατριαρχικὰ Δώματα, ὅπου καὶ κατέλυσε.

Τὴν ἑπομένην, 28ην τοῦ μηνός, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἤκουσε τὸν Ὄρθρον ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Μονῆς, ἀκολούθως περιῆλθεν ἅπαντα τὰ διαμερίσματα τῆς Σχολῆς συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου, ἐφωτογραφήθη μετὰ τῶν Καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν καὶ τὴν μεσημβρίαν ηὐλόγησε τὴν Τράπεζαν τῆς Σχολῆς, γευματίσασα μετὰ τῶν Ἀρχιερέων, τῶν Καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν.

Περὶ τὴν 15ην ὥραν ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρηκολούθησε τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ, μεθ' ἣν ὡμίλησε διὰ μακρῶν ἐντὸς τοῦ ἱ. Ναοῦ πρὸς τοὺς Καθηγητὰς καὶ τοὺς μαθητάς.

Τὴν 18ην ὥραν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀποχαιρετήσασα τὸν Σχολάρχην καὶ τοὺς Καθηγητὰς καὶ εὐχαριστήσασα διὰ τὴν ἐπιφυλαχθεῖσαν Αὐτῇ ὑποδοχήν, καὶ φιλοξενίαν ἀνεχώρησε προπεμφθεῖσα μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα συνώδευσαν ἐν τῇ ἀτμακάτῳ οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς, Δέρκων κ. Ἰωακείμ, Προύσης κ. Πολύκαρπος, Αἴνου κ. Γερμανός, Χαλδίας κ. Κύριλλος, Σάρδεων κ. Μάξιμος, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Ἰάκωβος καὶ οἱ Καθηγηταὶ τῆς Σχολῆς Μ. Οἰκονόμος κ. Γεώργιος Ἀναστασιάδης, καὶ ὁ Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου κ. Ἰωάννης Παναγιωτίδης. Μέχρι τῆς ἀτμακάτου ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας τῆς νήσου συνώδευσε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, ὅστις καὶ ἀπεχαιρέτησεν ἐκεῖ Αὐτὴν μετὰ τοῦ ἱερατείου τῆς Κοινότητος Χάλκης.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΥ - ΜΑΪΟΥ - ΙΟΥΝΙΟΥ

Συνοδικαὶ συνεδρίαι.

Ἐπὶ ταῖς διακοπαῖς, λόγῳ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα, τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν τῷ τέλει τῆς συνεδρίας τῆς 17ης Ἀπριλίου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχαρίστησε τοὺς Σεβ. Ἁγίους συνοδικοὺς Ἀρχιερεῖς διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν ἀδελφικὴν αὐτῶν συνεργασίαν καὶ ηὐχήθη αὐτοῖς ὅπως διέλθωσιν ἐν ὑγιείᾳ καὶ ψυχικῇ κατανύξει τὰς Ἁγίας τῶν Παθῶν ἡμέρας καὶ ἐν χαρᾷ χαιρετίσωσι τὴν λαμπροφόρον τοῦ Κυρίου Ἀνάστασιν.

Ἀπὸ μέρους τῶν Σεβ. Ἁγίων συνοδικῶν Ἀρχιερέων ηὐχαρίστησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα διὰ τὰς εὐχὰς Αὐτῆς καὶ ἀντηυχήθη τὰ εἰκότα ὁ α′ τῇ τάξει γέρων Ἅγιος Χαλκηδόνος.

— Ἐπὶ τῇ ἐπαναλήψει, μετὰ τὰς ἑορτάς, τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Σεβ. Ἁγίων συνοδικῶν Ἀρχιερέων ἀντηλλάγησαν ὡσαύτως αἱ εἰθισμέναι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

Ἑόρτια Γράμματα.

Ληφθέντα, ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς συγχαρητήριο ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρ. Κωνσταντινουπόλεως, τῶν Μακ. Πατριαρχῶν Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Μόσχας, Ρουμανίας, τῶν Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Κύπρου, Ἑλλάδος, τοῦ Μητρ. Βράτσης Παϊσίου, Ἀναπληρωτοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ Ἐκκλησίας, τοῦ Καθολικοῦ Ἰβηρίας, τοῦ Μητρ. Λένινγκραδ, τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου καὶ ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν προσώπων, εἰς ἃ ἐγένοντο αἱ προσήκουσαι ἀπαντήσεις.

Ἑόρτιοι χαιρετισμοὶ ἀντηλλάγησαν ἐπίσης μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν φίλων Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ Παλαιοκαθολικῶν.

Πλήρωσις Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 7ης Ἰουνίου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐν τῷ πατρικῷ καὶ ζωηρῷ Αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ πεφιλημένου Αὐτῇ ποιμνίου ἐνδιαφέροντι καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ Αὐτῆς ὅπως μὴ παραταθῇ περαιτέρω ἡ ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἀνυψώσεως Αὐτῆς ἐπὶ τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Θρόνον συνεχιζομένη χηρεία τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, ἀλλ' ἀποκατασταθῇ ἐν αὐτῇ ὁ ἄξιος τῶν περιστάσεων καὶ τῆς σημασίας ἣν κέκτηται διὰ τὸν Θρόνον ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς, ποιμὴν καὶ ἡγούμενος, εἰσηγήσατο τὴν διὰ κανονικῶν ψήφων πλήρωσιν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς.

Τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν βαθείᾳ ἐκτιμήσει τῶν ὡς ἄνω ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀναπτυχθέντων λόγων, ὁμοφώνως συμμερισθείσης τὴν εἰσήγησιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, προυτάθησαν ὑποψήφιοι διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Ρόδου Τιμόθεος καὶ Κώου Ἐμμανουὴλ καὶ ὁ

Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Λάμπης καὶ Σφακίων Εὐμένιος.

Καταρτισθέντος οὕτω τοῦ τριπροσώπου ψηφοδελτίου, ἐπηκολούθησαν κανονικαὶ ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ψῆφοι, καθ' ἃς Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς ἀνεδείχθη παμψηφεὶ ὁ Σεβ. Μητρ. Ρόδου κ. Τιμόθεος.

Ἡ ὡς ἄνω ἐκλογὴ ἀνεκοινώθη τηλεγραφικῶς τῇ τε Α. Σεβασμιότητι καὶ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀμερικῆς.

Πλήρωσις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλαδελφείας.

Ἐν τῇ αὐτῇ ὡς ἄνω συνοδικῇ συνεδρίᾳ, τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰσηγησαμένης τὴν πλήρωσιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλαδελφείας, ψήφων δὲ κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, Μητρ. Φιλαδελφείας ἐξελέγη ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Βοστώνης κ. Ἀθηναγόρας, συνυποψηφίων τεθέντων τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Νύσσης κ. Γερμανοῦ καὶ τοῦ πανοσιολ. Ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Βαλλιάδου.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι, προοριζομένῃ διὰ σημαίνουσαν καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν πεῖραν καὶ τὰς ἱκανότητας αὐτῆς ἐκκλησιαστικὴν ἐν Εὐρώπῃ διακονίαν, τηλεγραφικῶς ἀνεκοινώθη ἡ ὡς ἄνω ἐκλογὴ αὐτῆς

Ἱερὰ Μητρόπολις Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας.

— Ὁ Σεβ. Μητρ. Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας κ. Θεοφύλακτος διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἐν περιβλέπτῳ θέσει τῆς πόλεως Σίδνεϋ ἠγοράσθη οἰκόπεδον διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἐν αὐτῷ τοῦ πρώτου Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου καὶ ἐξῃτήσατο τὰς εὐχὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν Α. Σεβασμιότητα ὡς καὶ εἰς πάντας τοὺς συμβαλόντας εἰς τὸ ὡς ἄνω ἔργον εὐσεβεῖς χριστιανοὺς διὰ γράμματος διεβιβάσθησαν τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ ὑπὲρ ταχείας ἀνεγέρσεως τοῦ Μεγάρου εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας.

— Ὁ Σεβ. Μητρ. Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας κ. Θεοφύλακτος δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι μεταβὰς τῇ 8ῃ Φεβρουαρίου ἐπὶ ποιμαντορικῇ ἐπισκέψει εἰς Γουέλλιγκτον τῆς Νέας Ζηλανδίας, ἔνθα ἐγένετο δεκτὸς μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν, καὶ ἐπιληφθεὶς τῆς μελέτης τῶν ἀπασχολούντων αὐτοὺς ζητημάτων, διὰ καταλλήλου διαχειρίσεως ἐπέτυχεν ἵνα συνενώσῃ τοὺς ἀπὸ ἐτῶν, λόγῳ μικροδιαφορῶν, κεχωρισμένους εἰς δύο μερίδας χριστιανοὺς καὶ δι' ἐκλογῆς νὰ ἀναδείξῃ ἐπιμελὲς Διοικητικὸν τῆς Κοινότητος Συμβούλιον, ἐπισκεφθεὶς δὲ καὶ πολλοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Νέας Ζηλανδίας, μέχρι 300 μιλλίων ἀπὸ τῆς πόλεως Γουέλλιγκτον εὑρισκομένους, ἐπλήρωσε τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἀνάγκας, καὶ τυχών, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ διαμονῆς αὐτοῦ, ἰδιαιτέρων τιμῶν, τόσον ἀπὸ μέρους τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς νήσου Ἐξοχωτάτου κ. Φρέηζερ, ὅσον καὶ τοῦ Γενικοῦ Κυβερνήτου Στρατηγοῦ Φρέϋμπεργκ, ἐπέστρεψε τῇ 22ᾳ Μαρτίου εἰς τὴν ἐν Σίδνεϋ ἕδραν αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς παρεχομένας ἐν τῇ ὡς ἄνω ἐκθέσει πληροφορίας, ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ, ἀπεχούσῃ περὶ τὰ 1800 μίλλια τοῦ Σίδνεϋ καὶ ἐχούσῃ πληθυσμὸν 1.800.000, ζῶσι περὶ τοὺς 800 Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι, ὧν οἱ 600 περίπου κατοικοῦσι ἐν τῇ πόλει Γουέλλιγκτον, οἱ δὲ λοιποὶ διακόσιοι εἶναι ἐγκατεστημένοι εἴς τε τὴν Βόρειον καὶ τὴν Νότιον νῆσον καὶ κυρίως εἰς τὰς πόλεις, ὑπάρχουσι δὲ καὶ περὶ τοὺς 300 Σύροι καὶ Ρῶσσοι Ὀρθόδοξοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ Σύροι ἔχουν ἴδιον εὐκτήριον οἶκον ἐν τῇ πόλει Ντονῆντεν, εἰς τὸ νοτιώτατον μέρος τῆς Νοτίου νήσου, ἀλλ' ἄνευ

ἱερέως. Ἡ ἐν Γουέλλιγκτον Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Κοινότης κέκτηται μικρὸν ναΐδριον, ἱδρυθὲν ὑπὸ τύπον προσωρινότητος μετ' ἰδιαιτέρου οἰκήματος διὰ τὸν ἱερέα, καταβάλλεται δὲ προσπάθεια πρὸς σύγκέντρωσιν τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ διὰ τὴν ἀνέγερσιν μεγαλυτέρου καὶ εὐρυχωροτέρου ἱ. Ναοῦ καὶ κοινοτικῆς Σχολῆς, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δωρηθέντος ἤδη ὑπὸ ὁμογενοῦς τοῦ καταλλήλου οἰκοπέδου.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι διὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ εἰρήνευσιν τῶν διϊσταμένων μερίδων καὶ τὰς παρεχομένας ὡς ἄνω πληροφορίας, ἐξεφράσθησαν διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ διεβιβάσθησαν εὐχαὶ εἰς ἐνίσχυσιν ἐν τῇ θεοφιλεῖ αὐτῆς διακονίᾳ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κώου.

Ὁ Σεβ. Μητρ. Κώου κ. Ἐμμανουὴλ διὰ γράμματος αὐτοῦ ἐξῃτήσατο τὰς ὁδηγίας τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ περιπτώσεών τινων ἀναγομένων εις τὴν τυπικὴν τῆς Ἐκκλησίας τάξιν

Ἡ ὡς ἄνω ἔκθεσις παρεπέμφθη τῇ Κανονικῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν.

Γενικὰ Ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Ληφθεῖσαι, ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς ἐκθέσεις τοῦ σεβ. Μητρ. Θυατείρων κ. Γερμανοῦ, ἐν σχέσει πρὸς τὸ μελλοντικὸν καθεστὼς τῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ ἱερῶν Προσκυνημάτων, αἵτινες παρεπέμφθησαν τῇ ἐπὶ τῶν Γενικῶν Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην.

Ἅγιον Ὄρος.

Διοικητικαὶ μεταβολαί.—Ἡ Ἱερὰ Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὄρους διὰ γράμματος αὐτῆς διεβίβασε τῇ Ἐκκλησίᾳ γράμματα τῶν ἱ. Μονῶν, ὑποβαλλουσῶν, συνῳδὰ τῷ 36ῳ ἄρθρῳ τοῦ κυροῦντος τὸν Καταστατικὸν τοῦ Ἁγίου Ὄρους Χάρτην Νομοθετικοῦ Διατάγματος, τὰς γενομένας ἐν αὐταῖς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1949 διοικητικὰς μεταβολάς.

Τὰ ὡς ἄνω γράμματα παρεπέμφθησαν τῇ ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἐπιτροπῇ πρὸς ἐξέτασιν.

Ἄδειαι μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὄρος.— Ἐπὶ ὑποβολῇ σχετικῶν αἰτήσεων ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς Ἅγιον Ὄρος μετάβασις: 1) τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας πανοσιολ. Ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Πούλου καὶ 2) τοῦ καθολικοῦ Μοναχοῦ Ἐμμανουὴλ Ἀμάνδ δὲ Μανδιέττα, μεταβαίνοντος εἰς Ἅγιον Ὄρος χάριν μελετῶν.

Πατμιὰς Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή.— Ὁ πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μελέτιος Γαλανόπουλος, Διευθυντὴς τῆς Πατμιάδος Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ἐν τῇ ζωηρᾷ αὐτοῦ ἐπιθυμίᾳ ὅπως ἡ ἐπὶ τοῦ θεολαξεύτου βράχου τοῦ Ἁγίου Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως ᾠκοδομημένη περίπυστος Σχολὴ ἀποβῇ καὶ αὖθις ὁ τηλαυγὴς φάρος τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅστις νὰ προπαρασκευάζῃ τοὺς καταλλήλους κληρικούς, ἱεραποστόλους καὶ διδασκάλους, οἱ ὁποῖοι, ὡς ἄγγελοι τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, νὰ θεραπεύωσι τὰς πολλαπλᾶς θρησκευτικάς, ἐκκλησιαστικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ ὀρθοδόξου τῆς ὑπαίθρου κυρίως λαοῦ, τελοῦντος ὑπὸ τὴν ὀλεθρίαν ἐ ίδρασιν ποικίλων ἀρνητικῆς κατευθύνσεως ἑτεροδιδασκαλιῶν, διὰ νεωτέρας αὐτοῦ ἐκθέσεως, μαρτυρούσης τὸ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς θερμὸν αὐτοῦ ἐνδιαφέρον, ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς ἐπὶ τῆς ἀρτιωτέρας τῆς Σχολῆς ὀργανώσεως σκέψεις καὶ ἀπόψεις αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰς γενομένας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ ἐξῃτήσατο τὴν ἐν προκειμένῳ συναντίληψιν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας.

Τῆς ὡς ἄνω ἐκθέσεως ἀναγνωσθεί-

σης συνοδικῶς, ἐνεκρίθη ἵνα γένωνται αἱ διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ὡς ἄνω σκοποῦ ἐνδεικνυόμεναι τῆς Ἐκκλησίας ἐνέργειαι, τοῦθ' ὅπερ, σὺν τῇ ἐκφράσει τῆς πολλῆς τῆς Ἐκκλησίας εὐαρεσκείας διὰ τὸν ζῆλον μεθ' οὗ ἐργάζεται ἡ Α. Πανοσιολογιότης, ἀνεκοινώθη Αὐτῇ διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος.

Χειροτονία.

Ἐπὶ σχετικῇ αἰτήσει τῆς Ἐφορίας τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ μαθητοῦ τῆς Ζ'. τάξεως τῆς Σχολῆς Συμεὼν Ἀλεξανδρίδου.

Ἡ χειροτονία τοῦ διαληφθέντος ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου σεβ. Μητρ. Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου ἐν τῷ ναϊδρίῳ τῆς Σχολῆς τῇ Κυριακῇ 15ῃ Μαΐου.

Ὁ νεοχειροτονηθεὶς ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς τὸν ἱ. κλῆρον μετωνομάσθη Καλλίνικος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Ληφθεῖσα, ἀνεγνώσθη συνοδικῶς ἔκθεσις ἐπὶ τῆς διαμορφωθείσης μετὰ τὸν πόλεμον καὶ δὴ μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν εἰς τὰ ἐνδότερα μετανάστευσιν τοῦ συμπαγοῦς Ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ τῆς Καρελίας, ἐκκλησιαστικῆς ἐν Φιλλανδίᾳ καταστάσεως.

Καθ' ἃ ἀναφέρει ἡ ἔκθεσις, μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Καρελίας εἰς τὴν Ρωσσίαν, 500.000 Φιλλανδοί, ἐξ ὧν αἱ 55.000 Ὀρθόδοξοι, ἤτοι τὰ 70% τῆς ὅλης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατέφυγον εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Χώρας, ἐγκαταλιπόντες ὅλην τὴν ἀκίνητον αὐτῶν περιουσίαν. Ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων τὰ 68% τῶν ἐνοριακῶν ἱ. Ναῶν, τὰ 82% τῶν παρεκκλησίων, τὰ 75% τῶν νεκροταφείων καὶ τὰ 60% τῶν κατοικιῶν δι' ἱερεῖς, διακόνους καὶ ψάλτας, ἤτοι ἐν ὅλῳ 200 οἰκοδομαί, 31 Ἐκκλησίαι καὶ 25 παρεκκλήσια, ἀνήκοντα εἰς τὰς 4 ἐν Φιλλανδίᾳ Ὀρθοδόξους Μονάς. Ἡ ὁλικὴ ἔκτασις τῶν ἀπολεσθεισῶν γαιῶν ἀνέρχεται εἰς 13,219,59 ἑκτάρια, ἐξ ὧν 857,26 ἑκτάρια ἦσαν καλλιεργήσιμοι γαῖαι καὶ οἰκόπεδα καὶ 9.004,52 ἑκτάρια δάση. Ἡ ἀξία τῶν ἀπωλειῶν, ἐκτιμηθεῖσα συμφώνως πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ ἔτους 1946, ἀνέρχεται εἰς 5.597.500.000, ἐξ ὧν τὰ 5.217.000 000 εἶναι τῶν Μονῶν, τὰ 325.000.000 τῶν Κοινοτήτων καὶ τὰ 55.000.000 τῶν κεντρικῶν τῆς Ἐκκλησίας ἱδρυμάτων.

Παρ' ὅλας ὅμως τὰς ὡς ἄνω ἀπωλείας καὶ τὰς ὡς ἐκ τῆς μεταναστεύσεως προελθούσας μυρίας ὅσας δυσχερείας καὶ στερήσεις, οἱ Ὀρθόδοξοι τῆς Φιλλανδίας, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον αὐτῶν κ. Γερμανόν, ἐν τῇ διακρινούσῃ αὐτοὺς φιλεργίᾳ καὶ δραστηριότητι, τακτοποιοῦνται ἤδη εἰς τὸ νέον περιβάλλον καὶ πιστοὶ εἰς τὰς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ζηλωτῶς ἐργάζονται διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ζωῆς.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ὁ ἐκ τῶν Γενικῶν Γραμματέων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Ἐπίσκοπος Στέφανος Νεϊλλ, διὰ γράμματος ἀνεκοινώσατο τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου, τῆς μελλούσης ἵνα συνέλθῃ ἐν Τσίτσεστερ τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ 9ης μέχρι 15ης Ἰουλίου ὡρίσθησαν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ σεβ. Μητρ. Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Παντελεήμων, ὁ αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Γεώργιος Φλορώβσκη καὶ ὁ ἐντιμολ. καθηγητὴς κ. Ἰωάννης Παναγιωτίδης καὶ ᾐτήσατο τὴν ἔγκρισιν τῆς ἐκλογῆς τῶν ὡς ἄνω Ἀντιπροσώπων.

Ἡ ὡς ἄνω ἔκθεσις παρεπέμφθη πρὸς ἐξέτασιν τῇ ἐπὶ τῶν Πανορθοδόξων Συνόδων καὶ Παγχριστιανικῶν Συνεδρίων Ἐπιτροπῇ.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ

Τὴν 27ην Μαΐου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη τὸν Μητροπολίτην Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεον, ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει δὲ ταύτῃ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ἐψάλη δοξολογία εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, εἰς ἣν παρέστησαν ὁ Ὑποδιοικητὴς Πριγκηποννήσων, ὁ Πρόεδρος τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος τῆς περιφερείας, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου τῆς Τουρκικῆς Νεολαίας, ὁ Ἀρχιαστυνόμος, ἡ Ἐφοροεπιτροπὴ τῆς Κοινότητος Πριγκήπου, οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐφοροεπιτροπῶν καὶ τῶν ἄλλων τριῶν νήσων, τὸ προσωπικὸν καὶ ὁ μαθητικὸς κόσμος τῆς σχολῆς Πριγκήπου, τὰ προεδρεῖα τοῦ Μορφωτικοῦ Συνδέσμου Πριγκηποννήσων καὶ τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Πριγκήπου καὶ πλῆθος συρρεῦσαν πολύ. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς Πατριαρχικῆς ταύτης ἐπισκέψεως ἡ Α. Σεβασμιότης ἐν τῇ προσφωνήσει αὐτῆς, ἀφ' οὗ διεσάλπισε... διερμήνευσε... ἐφανέρωσε τὴν βαθεῖαν χαρὰν αὐτῆς, τοῦ κλήρου καὶ τῶν χριστιανῶν ὑποδεχομένων τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐξῆρεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὴν προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου καὶ τὸ βαθυστόχαστον εἰς ὃ ἀπεδύθη ἔργον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς οἰκοδομῆς μεταξὺ τῶν λαῶν. Σὺν ἄλλοις ἐν προκειμένῳ εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς· «Πρέπει νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν πολιτισμὸν τὸν μεγάλον ὅπου δὲν μᾶς φθάνει τὸ Ἐγώ, ἀλλὰ πρέπει νὰ γεμίσωμεν τὸ Ἐγὼ μὲ τὸ Σύ, ποὺ εἶναι ἀπείρως μεγαλείτερον. Πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν, εἰς ὡριμότητα τοιαύτην, θὰ βαδίσωμεν, Παναγιώτατε, μαζί Σου».

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, εἰς ἀπάντησιν, ἐξέφρασε τὴν βαθεῖάν Της ἱκανοποίησιν καὶ εὐαρέσκειαν διὰ τὴν ὁλόθερμον ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τῆς Μητροπόλεως καὶ τῆς Κοινότητος καὶ ηὐχαρίστησεν ἰδιαιτέρως τὰς ἀρχὰς τοῦ τόπου διὰ τὴν πρόφρονα καὶ εὐγενῆ συμμετοχὴν εἰς τὴν γενομένην ταύτην ἐκδήλωσιν τιμῆς καὶ ἀγάπης.

Τὴν μεσημβρίαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρεκάθησεν εἰς γεῦμα δοθὲν πρὸς τιμὴν Αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου. Παρεκάθησαν εἰς αὐτὸ πολλοὶ Μητροπολῖται, ἡ Πατριαρχικὴ ἀκολουθία, ὁ Ὑποδιοικητὴς τῶν Νήσων, ὁ Πρόεδρος τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, ὁ Ἀρχιαστυνόμος Πριγκήπου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου τῆς Τουρκικῆς Νεολαίας, ἡ Ἐφοροεπιτροπὴ Πριγκήπου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Μορφωτικοῦ Συνδέσμου Πριγκηποννήσων καὶ οἱ πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων τῶν λοιπῶν νήσων.

—Τὴν 5ην Ἰουνίου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφη μετὰ τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτῆς ἑορτῇ.

Αἱ ἐν Πριγκηποννήσοις ἱεραὶ Μοναί.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεταβάσεως Αὐτῆς εἰς τὴν Πρίγκηπον καὶ τὴν Χάλκην ἐπεσκέφθη ἐν συνοδείᾳ τῆς Μοναστηριακῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὰς ἐν αὐταῖς ἱερὰς Μονάς, δὶς τὴν ἱερὰν Μονὴν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐν Πριγκήπῳ (τὴν 27ην Μαΐου καὶ τὴν 5ην Ἰουνίου), τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου (5ην Ἰουνίου), τὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κουδουνᾶ (5ην Ἰουνίου), καὶ τὴν ἐν Χάλκῃ ἱερὰν Σκήτην τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος (28ην Μαΐου).

Τὸ ἐν Πριγκήπῳ Ὀρφανοτροφεῖον.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη δὶς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Πριγκήπου (27ην Μαΐου καὶ 5ην Ἰουνίου), προϋπαντηθεῖσα καὶ θερμῶς γενομένη δεκτὴ παρὰ τῆς ἐριτίμου Ἐφορίας, τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν ὀρφανῶν.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Β. ΕΥΘΥΜΙΟΥ, *Πρωτοπρεσβυτέρου*

Ἱερατικῶς Προϊσταμένου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ν. Ὑόρκης

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΥΠΟ ΤΟΝ τίτλον αὐτὸν ἐξεδόθη μελέτη ἀξιόλογος τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Β. Εὐθυμίου, περισυλλέξαντος εἰς αὐτὴν τὰ ἀφορῶντα τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος, τὴν ὁποίαν ὑπηρετεῖ. Τὸ ἔργον ἔχει πάντοτε τὸ ποιὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπίλεκτος κληρικὸς ἐκ τῶν ἀρίστων ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, πρᾶος, ἐνθουσιώδης καὶ ἀκαταπόνητος διάκονος τοῦ Χριστοῦ, πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὰ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καθήκοντα αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, ἄνθρωπος μὲ πνευματικότητα καὶ μελετηρός, ἀγαπῶν τοὺς Χριστιανούς του καὶ παρακολουθῶν τὰ πεπρωμένα τοῦ ἔθνους του, τὰς ἀναβάσεις του, ζητεῖ νὰ τὸ ὑπηρετήσῃ καὶ γενικώτερον, μὲ δέος καὶ προσοχὴν καὶ ἀγάπην περισυλλέγων ὅ,τι πολύτιμον ἀφορᾷ καὶ κλώθει τὴν μεγάλην γραμμὴν καὶ κατάκτησιν τῶν ὁμοεθνῶν του, ἡ ὁποία λέγεται Διασπορά, μὲ τὴν λαμπρὰν καὶ μεγαλεπήβολον ἀκτινοβολίαν της. Δὲν ἐγράφησαν ἀκόμη συστηματικὰ αἱ σελίδες της, ἡ ἱστορία της, δὲν ἔχει γίνῃ ἀκόμη ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ διὰ μέσου τῶν αἰώνων κολοσσιαίου ἔργου ἀποδήμων Ἑλληνορθοδόξων, ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ καὶ Ἀφρικῇ καὶ Ἀσίᾳ καὶ Αὐστραλίᾳ, δὲν ἦλθεν ἀκόμη ὁ ἱστορικός της, ἀλλ' ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Β. Εὐθυμίου εἶναι ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἑτοιμάζουν τὴν ὁδόν του. Τί δὲν ἔχει γίνῃ καὶ τί δὲν ἔχει ἀποθησαυρισθῇ, πόση πίστις καὶ πόση ἀλήθεια, πόσος θαυμασμὸς καὶ πόση εὐγνωμοσύνη θὰ ἀναβλύσῃ, ὅταν γραφῇ ἀληθινὰ ἡ μεγάλη αὐτὴ ἱστορία. Μία λυχνία ἱερὴ εἶναι εἰς αὐτὴν ἀναμμένη ἡ ἐκδοθεῖσα ἐν λόγῳ μελέτη.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΙΛΑΡΙΩΝ ΒΑΣΔΕΚΑΣ

Κληρικὸς ἐκ τῶν μᾶλλον εὐπαιδεύτων, ἀναλώσας τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐν δοκίμῳ τῆς Ἐκκλησίας διακονίᾳ, ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἱλαρίων Βασδέκας ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 19ῃ Ἀπριλίου ἐν Μαγχεστρίᾳ τῆς Ἀγγλίας, ἔνθα ὑπηρέτει ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος.

Ἐγεννήθη ἐν Καστορίᾳ τῆς Μακεδονίας τῷ 1878 καὶ μετὰ τὰ πρῶτα γράμματα καὶ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ προστάτου αὐτοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Σμύρνης Βασιλείου. Ἐξεπαιδεύθη εἰς τὴν ἐν Πετρουπόλει Θεολογικὴν Ἀκαδήμειαν καὶ συνεπλήρωσε τὴν θεολογικὴν καὶ φιλοσοφικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν εἰς τὸ ἐν Ὀξφόρδῃ πανεπιστήμιον. Μεθ' ὃ προσελήφθη ὡς βοηθὸς ἐφημέριος τῆς ἐν Καλκούτᾳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος, καὶ μετὰ παρέλευσιν ἔτους ἐπανελθὼν εἰς Λονδῖνον διωρίσθη ἐφημέριος τοῦ αὐτόθι Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ παρέμεινε μέχρι τοῦ ἔτους 1927, ὅτε ἐκλήθη εἰς

τὴν ἱερατικὴν προϊσταμενίαν τοῦ ἐν Βραΐλᾳ Ὀρθοδόξου Ναοῦ.

Ὡς ἐκ τῆς ἀρτίας θεολογικῆς τε καὶ φιλοσοφικῆς αὐτοῦ μορφώσεως προεκρίθη καὶ ἀπεστάλη βραδύτερον ὡς τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Βαρσοβίας, ὀνομασθεὶς ἅμα καὶ Ἀποκρισιάριος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου παρὰ τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Πολωνίας, εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀοιδίμου Ἐπισκόπου Τραχείας Ἀλεξάνδρου Ζώτου. Ἐπὶ ἑπταετίαν ὅλην δοκίμως ἐδίδαξε τὰ μαθήματα τῆς εἰδικότητος αὐτοῦ καὶ διεκρίθη διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ συγκρότησιν, τιμήσας οὕτως ἑαυτόν τε καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀποχωρήσας τῆς θέσεως ταύτης διωρίσθη ἐφημέριος τῆς ἐν Γενεύῃ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὀλίγον δὲ πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἀνέλαβε τὴν προϊσταμενίαν τῆς ἐν Βουδαπέστῃ Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος. Ἱερατεύων ἐνταῦθα ὑπὸ περιστάσεις χαλεπάς, αἵτινες ἦσαν ἀπότοκοι τῆς μαινομένης πολεμικῆς λαίλαπος, ὑπέστη πλείστας κακώσεις.

Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου, εὑρεθεὶς καὶ αὖθις ὑπὸ ἀνωμάλους συνθήκας, δὲν ἔπαυσεν ὑπεραμυνόμενος σθεναρῶς τῶν πατρίων. Ἐν τῷ ἀγῶνι δὲ αὐτοῦ ὅπως διαφυλάξῃ ἀναλλοίωτον τὸν χαρακτῆρα τῆς Κοινότητος καὶ μοχθῶν μετὰ ζήλου ἵνα συγκρατήσῃ τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ ποίμνιον εἰς τὰς ἁγίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους παραδόσεις, διῆλθεν ἡμέρας «πονηράς», ἐξαναγκασθεὶς ἐν τέλει ν' ἀποχωρήσῃ.

Ἀπελθὼν εἰς Λονδῖνον διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων, περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1947, ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς ἐν Μαγχεστρίᾳ Ὀρθοδόξου Κοινότητος. Οἱ προαναφερθέντες ἀγῶνες, εἰς οὓς ἀπεδύθη ὁ ἀείμνηστος προασπιζόμενος τὰ ἱερὰ τῆς ἐν Βουδαπέστῃ Κοινότητος, ὡς ἦτο ἑπόμενον, ὑπέσκαψαν τὴν ὑγείαν του, ὁ δὲ ἐπελθὼν θάνατος δὲν ἐπέτρεψε τὴν πραγμάτωσιν τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μελετωμένης προαγωγῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ὕπατον τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἔσχε πλεῖστα ὅσα δείγματα τῆς πιστῆς καὶ εὐόρκου διακονίας τοῦ ἀοιδίμου ἀρχιμανδρίτου Ἱλαρίωνος Βαοδέκα.

Κύριος ὁ Θεὸς ἀναπαύσαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ χώρᾳ ζώντων.

ORTODOKSİA — Ahlâkî ve Dinî Resale

İmtiyaz sahibi ve Umum neşriyat Müdürü : ADALAR MİTROPOLİTİ DOROTEOS YEORGİADİS

Mahal İdare: Büyükada, Kanarya sok., No. 16, İstanbul.

Basıldığı yer ve tarih : Çituri Biraderler, 12 Ağustos 1949.